

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

(RAZISKOVALNA NALOGA)

Mentorica:

Blanka Skočir, prof. slov. in soc.

Avtorice:

Lara Oset, 8. a

Nika Vanovšek, 8. a

Nika Zaveršek, 8. a

Celje, marec 2011

1.KAZALO

2.POVZETEK

3.UVOD

1

2

3

3.1 TEORETIČNA IZHODIŠČA	3
3.2 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	25
3.3 HIPOTEZE	26
3.4 RAZISKOVALNE METODE	27
4. OSREDNJI DEL	28
4.1 PREDSTAVITEV REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	28
4.2 INTERVJU S PSIHOTERAPEVTKO ANDREJO PŠENIČNY	54
4.3 RAZPRAVA	57
5. ZAKLJUČEK	60
6. VIRI IN LITERATURA	61
7. ZAHVALA	63
8. PRILOGE	64
8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE	64
8. 2 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA DIJAKE	68
8. 3 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČITELJE IN STARŠE	68

2. POVZETEK

V svoji raziskovalni nalogi smo vzele v precep uporabnike Facebooka in njihov odnos do spletnega socialnega omrežja. Uporabnike smo iskale med učenci zadnjega triletja osnovne šole, dijaki in zaposlenimi odraslimi osebami.

Ugotovile smo, da si znajo anketirani kljub rabi spletnega socialnega omrežja ustrezno časovno organizirati dan in da Facebooku ne pripisujejo tolikšnega pomena, kot smo predvidele.

Vprašale smo se, zakaj uporabniki v največji meri rokujejo s spletnim socialnim omrežjem in katere pridobitve Facebooka so zanje najbolj pomembne. Odgovor je bil predvidljiv: prevladujeta ohranjanje stikov s prijatelji in znanci ter zabava in sprostitev.

Iskale smo povezave med osebnostnimi lastnostmi uporabnikov (odprtost, pozitivna samopodoba) in njihovimi aktivnostmi na Facebooku. Rezultati anketiranja kažejo oboje; na eni strani na težnjo anketiranih po nadomeščanju potrebe po realnih prijateljih z virtualnimi, na drugi pa povezavo med razgibanim prijateljskim življenjem v realnosti in na virtualnem področju.

Anketirani imajo redke izkušnje z zlorabami, svoj osebni profil imajo zaščiten z nastavitvijo zasebnosti, učenci pa v sicer redki komunikaciji s starši o Facebooku govorijo predvsem o zlorabah na spletu in kako se odzvati nanje.

3. UVOD

3. 1 TEORETIČNA IZHODIŠČA

3.1.1 POSAMEZNIK IN DRUŽBA

Človek je navezan na svoje okolje in odvisen od njega. Janez Musek in Vid Pečjak sta o tem rekla naslednje: «Med organizmom in okoljem morajo potekati številne izmenjave. Človek izmenjuje s svojim okoljem snovi, energijo in informacije. Brez nujnih izmenjav z okoljem ne more preživeti noben organizem.» (Janek Musek, Vid Pečjak, Psihologija, EDUCY Ljubljana, 1995, str. 69).

Človek je družbeno bitje. Družba ga oblikuje od rojstva do smrti. Otroci, ki v mladosti ne pridejo v stik s sovrstniki, so izpostavljeni večjim možnostim, da se kot odrasli ne bodo mogli in znali vključiti v družbo, saj jih bo le-ta lahko zato zavračala. Zaradi pomanjkanja socialnih stikov pa se lahko pojavijo duševne težave in motnje. Zlasti v zgodnji dobi je lahko pomanjkanje socialnih stikov usodno za nadaljnji razvoj posameznikove osebnosti. Na eni strani družba vpliva na posameznika, ga oblikuje in spreminja, po drugi pa lahko tudi posameznik vpliva na družbo in jo spreminja.

Ljudje si želimo pripadati družbi, skupnosti. V mladosti smo se večinoma pripravljani pretirano prilagajati potrebam skupnosti, da bi nas sprejela, v zrelejšem obdobju pa iščemo skupnosti, ki se bodo prilagajale nam. Eden novodobnih načinov pripadanja je tudi vključenost v skupnosti na Facebooku. Že Facebook lahko deluje kot velika skupnost in če posameznik vanj ni vključen tako kot večina njegovih vrstnikov, se lahko počuti izključenega.

Razvoj človekove identitete se začne oblikovati že v otroštvu, največji razvoj in poudarek pa posameznik doživi v adolescenci, ki je vmesno obdobje med otroštvom in odraslostjo (nekje med 12. in 20. letom). Takrat se posamezniku še zlasti močno postavlja potreba po iskanju odgovorov na vprašanja- KDO SEM, KOMU PRIPADAM, KAJ ŽELIM POSTATI, KAJ ŽELIM DOSEČI. Mladostniki si na ta vprašanja odgovarjajo predvsem tako, da se primerjajo z drugimi, zato je zanje pomembna pripadnost skupini. Okolje prijateljev je izjemnega pomena za mladostnika, najstnika. Mladostniki se tesno povezujejo z vrstniki, prijatelji imajo velik vpliv na življenje posameznika; določeno mesto v njihovih odnosih pa predstavljajo tudi razni statusni simboli, ki so najprej igrače, nato pa oblačila, računalniki, mobilni telefoni.

Posameznik lahko željo po pripadnosti skupini uresniči tudi v virtualnem svetu, tako da se priključi tematski skupini po svojem izboru in komunicira s podobno mislečimi, lahko pa ustvari tudi svojo skupino in povabi druge, da se včlanijo vanjo. Stopnja pripadnosti skupini na internetu se ne more primerjati s pripadnostjo skupini v realnosti, je pa lahko dober nadomestek zanjo ali pa začetek. Nikoli pa ni zagotovila, da bo socialno izključen posameznik zagotovo našel pripadnost v skupinah na Facebooku. »Medmrežje je postal eden najpomembnejših in najudobnejših načinov sporazumevanja med ljudmi,« ugotavlja ga. Tamara Krivec v delu Vpliv mobilnih telefonov in

medmrežja na način komuniciranja med mladimi (Tamara Krivec, Vpliv mobilnih telefonov in medmrežja na način komuniciranja med ljudmi, GCC Celje, 2000/2001, str. 32). Medmrežje je med sodobnimi uporabniki zelo priljubljeno, saj lahko kar z domačega naslonjača prepotujemo svet, nakupujemo ali poklepetamo s prijatelji, ki živijo na drugem koncu sveta. Medmrežje smo sprejeli v svoj svet bodisi zaradi potrebe po določenih podatkih ali zaradi želje po spoznavanju navideznega sveta. Še vedno pa je nekaj posameznikov, največ starejših, ki imajo pomisleke povezane s komunikacijskim napredkom in raje uporabljajo stare načine delovanja in komuniciranja.

3. 1. 2 VLOGA RAČUNALNIKOV

Računalniki imajo daljno tradicijo. Za prvi računalniški model imamo stroj, ki si ga je v prvi polovici 19. stoletja zamislil Anglež Charles Babbage. Britanski matematik Alain Turing je prav tako v prvi polovici 19. stoletja objavil teoretični opis računalniškega sistema, ki bi lahko shranil podatke in jih obdeloval. Po njegovi predlogi so izdelali prvi pravi računalnik, ki je obdeloval podatke v skladu s programom za vojne potrebe. Ti računalniki so bili zelo veliki in težki. Izum silikonskih čipov pa je omogočil izdelovanje lahkih in manjših računalnikov.

Najprej je bil računalnik v pomoč človeku delavcu; pomagal mu je v pisarnah hitreje obdelovati podatke, kmalu pa se je z delovnega, službenega področja preselil v zasebno življenje in prosti čas posameznika. Računalnik je lahko človekov pomočnik, če zna človek ustrezno ravnati z njim, lahko pa je hud nasprotnik njegovega razvoja, če ga obvladuje tehnični izum.

Zlasti mladostniki se navdušujejo nad medmrežjem. To je povezava nekaj milijonov računalniških baz v eno mrežo. Medmrežje omogoča več načinov medsebojnega sporazumevanja: pogovarjamo se lahko v t. i. *govorilnicah*, kjer je več ljudi, ali se odločimo za pogovor z eno osebo v *zasebni govorilnici*. Za pogovor preko medmrežja velja, da so ljudje zanj izumili *nov jezik*; sestavljen predvsem iz krajšav in prevzetih besed iz angleškega jezika. Znana je tudi raba smeškov, t. i. smajlijev (smileys, emotions), s katerimi pokažemo svoje občutje.

Primer rabe krajšav:

lol (glasno smejanje)- laughing out loud

Brb (takoj bom nazaj) be right back

Hay (kako si) how are you

tnx (hvala) Thank you

Primeri rabe čustvenih simbolov:

:) smo veseli

: (smo žalostni

;) osvajamo sogovornika (flirtamo)

:P kažemo jezik

Internetni mediji se spreminjajo. Nekoč je bil med mladimi priljubljen IRC, nasledil ga je Windows Messenger, sedaj pa je zelo priljubljeno stičišče mladih Facebook.

V sodobnem času se je spremenil pomen posameznih medijev. Nekoč je bil osrednji medij množične komunikacije televizor, ob katerem se je zbirala cela družina; danes pa ga velikokrat zamenja računalnik. Ule (2005) ugotavlja, da so posebej mladostniki in mladi odrasli preko spletnih povezav v interakciji z mnogimi ljudmi po svetu, medtem ko povezave z družino slabijo.

3. 1. 3 NEPOSREDNA IN POSREDOVANA KOMUNIKACIJA

Capuro (2001, v Ule, 2005) pravi, da je medosebno komuniciranje prozorno, omrežno pa neprozorno, saj v neposrednem sporazumevanju sogovorniku težko prikrijemo svoje osebne, karakterne značilnosti, ki nas izdajo preko neverbalnih vzgibov. Ko pa komuniciramo preko medmrežja, lažje nadziramo svoje vedenje in ga po želji modificiramo. Internetna komunikacija postavlja v ospredje vsebino sporočila, manj pa vlogo sporočevalca, saj se ta preko spleta ne more izraziti. Ko komuniciramo neposredno, uporabljamo več različnih kanalov komunikacije, pri spletnem pa gre le za verbalni vidik, zato je potrebno ubesediti tudi tisto, kar sicer lahko pokažemo z neverbalnim vedenjem.

3.1.4 SPLETNA SOCIALNA (DRUŽABNA) OMREŽJA

»Tradicionalna teorija socialnih mrež opredeljuje socialne mreže kot skupek socialnih entitet¹, tako posameznikov kot organizacij, ki so med seboj povezani s socialno pomembnimi razmerji, so v medsebojni interakciji in si delijo enake izkušnje« (Nina Divjak, Motivi za uporabo Facebooka,

Pedagoška fakulteta Ljubljana, 2010, str. 25). Tradicionalna oblika socialnih mrež se nanaša na odnose s sorodniki in prijatelji, v zadnjem času pa je poseben poudarek dan na spletna socialna omrežja in računalniško posredovano interakcijo. Posameznik velja za socialno vključenega, če ima močne in široko razvejane socialne mreže. Spletno socialno omrežje je spletno mesto, virtualno okolje, kjer se zbirajo ljudje s podobnimi interesi.

Prvo spletno socialno omrežje je bilo ustanovljeno leta 1997 (Social Network Sites), poseben razcvet različnih spletnih socialnih strani pa sega v leto 2005. Danes jih je po svetu na stotine, njihovo število pa se še povečuje.

Spletna socialna omrežja so spletne storitve, ki omogočajo posameznikom, da

- si ustvarijo javni ali delno javni profil znotraj posamezne strani;
- si izoblikujejo seznam ljudi, s katerimi želijo biti v stiku;
- znotraj strani iščejo poznanstva preko svojih ali tujih seznamov stikov ...

Na svetu obstaja veliko različnih spletnih socialnih omrežij, vsa pa imajo isto rdečo nit, ki je omogočiti posameznikom spoznati nove oz. ohraniti stike z že poznanimi ljudmi.

Spletna socialna omrežja se lahko med seboj razlikujejo po vsebinski plati:

- delovna usmeritev spletnega socialnega omrežja (npr. LinkedIn),
- vzpostavljanje prijateljskih razmerij (npr. Friendster),
- povezava ljudi s podobnimi interesi (MySpace),
- združitev študentske populacije (prvotni razlog za ustanovitev Facebooka).

Spletna socialna omrežja ne omogočajo uporabnikom le spoznavanje novih ljudi, ampak tudi možnost oblikovanja svoje socialne mreže, ki je vidna tudi drugim.

Večina socialnih omrežij je zasnovana z namenom, da bi bila dostopna čim širšemu krogu uporabnikov po vsem svetu, kljub temu pa se pojavljajo homogena omrežja, v katere se uporabniki združujejo po *nacionalnosti, rasi, starosti, spolu, stopnji izobrazbe, interesni dejavnosti*.

¹Entiteta; kar je, kar obstaja.

V različnih delih sveta oz. v različnih državah prevladujejo različna spletna socialna omrežja, kamor je vključenih večina uporabnikov. V Veliki Britaniji, Avstraliji in Novi Zelandiji je najbolj priljubljeno spletno socialno omrežje Bebo, na Kitajskem QQ, na Japonskem Mixi, v Južni in Latinski Ameriki Hi5. Facebook je najbolj priljubljen v Severni Ameriki, Veliki Britaniji, Čilu,

Avstraliji, Skandinaviji in v večjem delu Evrope.

Glede na raso se črnci vključujejo v BlackPlanet, uporabniki latinskega porekla v MiGente, Azijci pa v AsianAvenue. Facebook je najbolj priljubljen v Severni Ameriki, Veliki Britaniji, Čilu, Avstraliji, Skandinaviji in v večjem delu Evrope.

Osrednja lastnost spletnih socialnih omrežij je uporabnikov profil, ki je neke vrste osebna spletna stran. Na večini spletnih socialnih omrežij vsebuje sliko uporabnika (ni pa nujna), osnovne demografske podatke (starost, kraj bivanja, izobrazba), interese uporabnika ali še kaj drugega, kar bi želel sporočiti ostalim, in seznam stikov, spletnih prijateljev (friends, contacts, fans). S profila se dostopa do ostalih zavihkov. Med bolj uporabljenimi je zavihek Domov, kjer lahko uporabnik spremlja vse aktivnosti spletnih prijateljev (kdo je sklenil prijateljstvo, kakšen status ima kdo). Dostopamo lahko do uporabnikovih albumov s fotografijami, do nastavitev računa in zasebnosti ter do raznih drugih aplikacij, ki jih posamezna spletna socialna omrežja ponujajo.

Po včlanitvi v določeno spletno socialno omrežje si uporabnik po svoji želji uredi profil, nato pa začne iskati ljudi. Sistem dodajanja prijateljstev je dvosmeren; če nekoga povabimo za prijatelja, se mora le-ta strinjati in potrditi prijateljstvo z nami, lahko pa ga tudi zavrne. V kontekstu spletnih socialnih omrežij se prijatelj reče vsem, s katerimi smo v stiku, ni pa pomembno, ali se z njimi sploh poznamo.

Raziskave kažejo, da uporabniki uporabljajo spletna socialna omrežja za ohranjanje stikov z že prej obstoječimi socialnimi stiki iz realnosti; v manjši meri pa naključno brskajo med neznanci. Več avtorjev soglaša, da je uporaba spletnih socialnih omrežij povezna s socialnim razvojem uporabnikov.

3. 1. 4. 1 FACEBOOK

Facebook je eno od spletnih socialnih (družabnih) omrežij, postavljeno v virtualni prostor. Komunikacijski napredek omogoča ljudem več možnosti pri izbiri načina in časa komunikacije. Bolj napredni in odprti za nove tehnologije se je poslužujejo več, bolj tradicionalno usmerjeni in nevešči novih tehnologij pa manj.

Coley (2006) govori o obstoju *treh tipov kiber oziroma virtualnih skupnosti*. To so *spletna socialna omrežja* (Facebook, MySpace, Netlog, Zorphia, Shtyle), *klepetalnice* (ang. chat rooms) in *blogi* oziroma *osebne spletne strani*. Facebook združuje klepetalnice, zasebna sporočila, ki jih lahko primerjamo z elektronsko pošto, forum in blog, tako da posameznik sam odloča, katero obliko komunikacije želi izbrati in kakšno stopnjo zasebnosti želi. Internet pa ni le sredstvo komuniciranja,

ampak vse bolj postaja tudi nov družbeni prostor. Z njegovo uporabo se oblikujejo nove skupnosti, oblikujejo se novi in drugačni medosebni odnosi, tvorijo se tudi nove politične in kulturne sfere. Internet vpliva na življenjski slog uporabnikov, le-ti pa na izum novih tehnologij, tako da gre za proces krožnega sovplivanja.

Facebook je ustvaril Mark Zuckerberg, rojen 14. maja 1984, v New Yorku. Bil je študent na Harwardu in je želel povezati dijake ameriških šol, izum pa je prerasel v največji socialni spletni medij v zgodovini. Najprej ga je računalništva učil oče, kasneje pa je najel raziskovalca programske opreme, ki je postal njegov mentor – David Newman. Užival je v razvoju računalniških programov, še posebej v komunikacijskih orodjih in igrah. »Imel sem veliko prijateljev, ki so bili umetniki. Prišli so na obisk, narisali razne skice, jaz pa sem iz njih naredil računalniško igro« pravi Zuckerberg. (Nina Divjak, Motivi za uporabo Facebooka, Pedagoška fakulteta Ljubljana, 2010, str. 34). Na Harwardu je študiral psihologijo in računalniško znanost. Med študijem je za zabavo ustvaril program Facemash, ki je dovolil študentom izbrati najlepšo osebo od ponujenih fotografij. Ker je uporabljal slike študentov brez dovoljenja, se jim je moral javno opravičiti. V časopisih so objavili, da je njegova stran popolnoma neprimerna. S stvaritvijo ogromnega socialnega omrežja si je pridobil tudi veliko sovražnikov, ki so si lastili idejo za Facebook, veliko podjetij ga je hotelo kupiti, saj je vredno več kot 22 milijard dolarjev. Facebook je najprej poimenoval The Facebook, a se je posledično the-ja znebil, da je ime bolj enostavno. Dostop je bil in še vedno je brezplačen. Na začetku so bili člani omrežja lahko samo študentje Harvardske univerze, nato so se lahko prijavili tudi študentje ostalih ameriških univerz. Leta 2005 so dostop razširili tudi na srednješolce, ki pa so sprva morali prejeti povabilo, da so se lahko včlanili. Konec leta 2005 je bilo vključenih že preko 2.000 fakultet in več kot 25.000 srednjih šol iz sedmih držav. Iz ZDA se je uporaba Facebooka razširila v Kanado, Veliko Britanijo, Avstralijo, Novo Zelandijo, Mehiko in Irsko. 11. septembra 2006 je Facebook postal dostopen vsakomur. Kdor hoče postati član, potrebuje le veljaven e-poštni naslov in mora biti star vsaj 13 let.

Po zgodbi o nastanku Facebooka so leta 2010 posneli tudi film, imenovan Socialno omrežje (The Social Network), ki razpravlja o nastanku spletnega socialnega omrežja. Prejel je nagrado zlati globus za najboljši film leta 2010, pa tudi osem nominacij za Oskarja.

Glavni pojmi, ki jih je treba poznati pri Facebooku so:

uporabnikov profil, seznam prijateljev, poštni predal za zasebna sporočila (inbox), klepetalnica (chat), albumi s fotografijami in dogodki (events), skupine (groups), nastavitve računa in zasebnosti. Osrednja stran profila na Facebooku je zid; neke vrste oglasna deska. Prijatelji lahko na zid objavljajo sporočila, slike, glasbo, virtualne dregljaje (poke). Na zidu so zaznamovane

uporabnikove aktivnosti (status, kaj počne, s kom je postal prijatelj). Uporabnikov zid je načeloma viden vsem prijateljem; je pa možno nastaviti zasebnost, da ga lahko vidijo le izbrani prijatelji. V iskalniku v središču za pomoč lahko zastavimo vprašanje, kot npr. Kaj je gumb »Všeč mi je?« Samo središče ponudi veliko ikon, ki predstavljajo vse, kar uporabnika zanima: kako se pridružiti, prijaviti, ustvariti ali zamenjati geslo, kako iskati, urejati profil in informacije, zasebnost in varnost, kako pošiljati sporočila in klepetati s prijatelji, kako nalagati slike, videoposnetke, kako ustvarjati skupine, dogodke, zapiske, povezave, kako se prijaviti mobilno ... Posebej za poslovne uporabnike so ikone tudi za poslovne strani, poslovne rešitve itd. Facebook vsebuje tudi veliko aplikacij. To so raznovrstne igre, kvizi, testi, ki jih lahko ustvarijo tudi sami uporabniki.

Glavni namen Facebooka je ostati povezani s prijatelji in sorodniki, spoznavati nove ljudi, zato je posebej predstavljen način iskanja prijateljev. Iščemo jih lahko po imenu, kraju, elektronskem naslovu. Najbolj učinkovito je ime, ki ga vpišemo v iskalno vrstico. Iščemo lahko tudi sošolce po imenu šole, srednje šole ali univerze in tudi po letniku šolanja. Tako lahko najdemo tudi sodelavce, le da namesto šole vpišemo ime podjetja. Zanimiva je tudi aplikacija darila, ki omogoča pošiljanje virtualnih daril. Uporaben je tudi opomnik dogodkov in rojstnih dni.

Ker je spletna stran za uporabnike brezplačna, se Facebook financira z oglaševanjem. Danes ima več kot 600 milijonov aktivnih uporabnikov po vsem svetu, ki vsak dan naložijo 14 milijonov fotografij. V Sloveniji je uporabnikov 600.000, kar je skoraj tretjina prebivalcev Slovenije. Največ uporabnikov je starih med 18. in 25. letom, sledijo pa jim uporabniki med 25. in 40. letom starosti. Na Facebooku ne prevladujejo vedno le mladoletniki, kot je splošno prepričanje. Število vseh uporabnikov iz dneva v dan raste. Facebook je najbolj razširjen v Hong Kongu, kjer je delež uporabnikov 48,5%, sledi Kanada s 45,5%, Velika Britanija z 42,8%, in ZDA 40,7%. Po številu uporabnikov Facebooka so na prvem mestu ZDA s 125 milijoni, sledijo Velika Britanija s 26,5 milijoni, Indonezija s 25,9 milijoni in Turčija s 22,6 milijoni.

Polovica vseh uporabnikov Facebooka se registrira na stran vsak dan, več kot 35 milijonov uporabnikov vsak dan zamenja svoj status, v enem mesecu se objavi več kot 3,5 milijona dogodkov, uporabnik ima v povprečju 130 prijateljev, v povprečju pošlje 8 prošenj za prijateljstvo na mesec, preživi približno 55 minut na Facebooku na dan, mesečno objavi povprečno 25 komentarjev, v povprečju je član 12-ih skupin. Facebook ima toliko uporabnikov, da bi ga lahko po njihovem številu uvrstili na četrto mesto po številu »prebivalcev« držav. Dnevno se na novo včlani vsaj 500.000 uporabnikov, torej številka hitro raste. Na Facebooku ima ustvarjen profil vsak tretji

Slovenec. Svoj profil ima tudi angleška kraljica. Najstarejša uporabnica Facebook-a je ameriška babica, ki ima 105 let.

Pozitivne strani Facebooka so:

- ohranimo stik s starimi prijatelji in znanci;
- iščemo nove prijatelje;
- vključujemo se v skupine na podlagi skupnih interesov;
- oglašujemo dogodke;
- gledamo slike svojih prijateljev, prebiramo sporočila, ki so nam jih poslali prijatelji;
- spremljamo dogodke in novice;
- spremljamo izbrane skupine (športne, glasbene, kulturne,...);
- nudimo podporo različnim akcijam in dogodkom;
- uporabljamo ga v poslovne namene;
- imamo možnost ustvarjanja skupin;
- izmenjujemo in širimo informacije;
- se zabavamo.

3. 1. 4. 2 ZASEBNOST IN FACEBOOK

Ko se predstavljamo drugim, sami nadziramo, kaj in koliko podatkov o sebi bomo delili z drugimi. Na Facebooku se uporabnik sam odloči, ali bo imel na profilu svojo sliko; sam izbere podatke o sebi, ki jih želi deliti z drugimi; od njega je odvisno, v kakšni luči se želi predstaviti svojim spletnim stikom. V spletni komunikaciji je predstavljanje bolj nadzorovano, usmerjeno v željen cilj, lahko pa tudi popačeno.

Na Facebooku se zasebnost ureja v zavihku *nastavitve računa* in *nastavitve zasebnosti*.

Nastavitve si lahko po želji regulira vsak uporabnik sam; to ni zahtevno opravilo; potrebno mu je posvetiti le nekaj časa. Najboljši način, da se izognemo težavam na Facebooku, je, da dobro premislimo, preden objavimo informacije. Podatki kažejo, da le 20 % uporabnikov spletnih socialnih omrežij spremeni privzete nastavitve zasebnosti (kdo lahko gleda profil, katere nastavitve lahko vidi); ta pa je ob registraciji minimalna, profil je viden vsem. Le 0,25% uporabnikov prebere politiko zasebnosti; to pa kaže na zelo majhno zanimanje za zaščito osebnih podatkov.

Nastavitve zasebnosti, ki jih poznamo na Facebooku, so:

- ustvarjanje podskupin spletnih prijateljev;

- nastavitev, da nas na Facebooku ne more nihče poiskati, le mi lahko dodajamo druge osebe za spletne prijatelje;
- določimo lahko, kateri spletni prijatelji lahko gledajo naše foto albume;
- preprečimo lahko, da se zgodbe o nas pojavljajo pod zavihkom novice;
- določimo lahko, kateri stiki lahko vidijo naš profil in dajejo nanj komentarje.

Takoj ob vpisu uporabnika Facebook ponudi posodobitve njegovih varnostnih podatkov in prikaže, kakšno splošno zaščito ima uporabnik (zelo nizko, srednje, visoko). Tako lahko uporabnik doda več elektronskih naslovov in s tem zmanjša možnost težav pri dostopu do računa, se poveže s Facebookom tudi preko mobilnega telefona in zastavi varnostno vprašanja v primeru pozabljenega gesla. Uporabnik izbere tudi, kaj vse želi deliti s svojimi prijatelji, prijatelji prijateljev in neznanci. Natančno lahko nastavi, če želi z ostalimi uporabniki deliti svoje fotografije/slike, status, video posnetke, datum rojstva, verska in politična prepričanja, družino in razmerja, kontaktne podatke ... Lahko onemogoči komentiranje določene slike/stanja/video posnetka.

V varnostnem centru najdemo veliko odgovorov na vprašanja staršev, ki jih skrbi za njihove otroke, pedagogov, najstnikov ... Če je uporabnik mladoleten, se zaščita avtomatsko poveča. Ostalim uporabnikom, s katerimi niso prijatelji, so vidni le določeni podatki: ime, priimek, profilna fotografija, spol, omrežja in uporabniško ime, ki so vidni vsem tako, da jih znanci/prijatelji/sorodniki lahko prepoznajo.

Prijatelji imajo lahko veliko ostalih prijateljev, ki jih uporabniki sama ne poznajo. Ko jih ta prijatelj označi v objavi/fotografiji/videoposnetku, je ta viden tudi tistim, ki jih ne poznajo, zato lahko oznako odstranijo. Če spletni uporabniki želijo prejeti varnostne posodobitve, morajo izbrati gumb »všeč mi je« v skupini »Facebook Security«, kot je to naredilo že več kot tri milijone uporabnikov.

Facebook so zaradi odprtosti v nekaterih državah celo onemogočili: v Siriji, Burmi, Združenih Arabskih Emiratih ter v Iranu. Sirijska vlada je celo prepovedala uporabo strani, ker so nekateri uporabniki Facebooka, spletno socialno omrežje uporabljali za kritiziranje sirske vlade, tak prekršek pa v državi pomeni lahko celo zaporno kazen, saj se vsaka stvar, ki jo objaviš, nekje shrani.

Čeprav je glede varnosti na Facebooku veliko kritik, se stanje izboljšuje, saj dodajajo na stran veliko novih varnostnih sistemov in nastavitev.

3. 1. 4. 3 MYSPACE

Ustanovljen je bil leta 2003. Je internetna skupnost, ki obstaja z namenom ponuditi uporabnikom prostor za druženje, izmenjavo informacij, diskusijo o različnih temah, predvsem pa za ustvarjanje socialnih mrež.

3. 1. 4. 4 TWITTER

Je eno izmed priljubljenih spletnih socialnih omrežij, ustanovljeno leta 2006. Poleg mreženja daje poudarek storitvi mikroblog, ki uporabnikom omogoča sprotno objavljanje novosti. Posamezna objava, imenovana tweet, se sestoji iz največ 140 znakov, pošlje pa se lahko s spletne strani, sporočila iz mobilnega telefona ali elektronske pošte. Na profilu so zabeležene torej predvsem uporabnikove objave, tj. blogi.

3. 1 .5 MOTIVI ZA UPORABO SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

Spletna socialna omrežja nudijo uporabnikom enostaven način uporabe za komuniciranje s prijatelji, sorodniki, znanci ... Uporabnike vzpodbujajo k aktivni vlogi, k aktivnemu pošiljanju sporočil ... posamezniki objavljajo različne informacije na svoje profile spletnih socialnih omrežij, da bi z drugimi delili svoje misli in občutja. Gre za zadovoljevanje miselnih in čustvenih potreb; potrebe po razvoju svoje identitete, samopredstavljanju, potrebe po zabavi in sprostitvi.

Potrebe in želje, ki jih uporabniki želijo zadovoljiti z uporabo množičnih medijev, so:

- preusmerjanje pozornosti s problemov realnega sveta,
- osebno razmerje (zamenjava medija za prijateljstvo),
- osebna identiteta (okrepitev vrednot, samorazumevanje).

Preko internetnih komunikacijskih kanalov (spletna socialna omrežja, klepetalnice, forumi) je mogoče priti do novih informacij, ki jih posameznik želi. Medosebni odnosi, pridobivanje novih informacij in zabavno preživljanje prostega časa so nekateri pomembni razlogi za rabo interneta. Nekateri ga uporabljajo za uresničevanje socialnega primanjkljaja, da bi bili priznani s strani ostalih, s pomočjo spleta pa vzdržujejo različna razmerja. Povratne informacije vrstnikov vplivajo na uporabnikovo samospoštovanje. Raziskava na Nizozemskem je dokazala, da je samospoštovanje močno povezano s številom odgovorov in komentarjev, ki sledijo uporabnikovi objavi na profilu. Facebook je namenjen objavi uporabnikovih mnenj, občutij in dogodkov, če pa

objavljenega nihče ne komentira, lahko uporabnik pomisli, da morda ni zanimiv spletnim prijateljem.

Študentje ameriške univerze so navajali naslednje razloge za uporabo Facebooka (Nina Divjak, Motivi za uporabo Facebooka, Pedagoška fakulteta Ljubljana, 2010, str. 47):

- vzdrževanje odnosov z ljudmi;
- zabavno preživljanje prostega časa (zbiranje slik prijateljev, iskanje poznanih ljudi);
- iskanje novih prijateljev, partnerjev (v manjši meri, saj 68.5% študentov sprejme za prijatelje samo ljudi, ki jih poznajo že od prej);
- nizek motiv za uporabo interneta je tudi družbeni status (da bi bili bolj priljubljeni med vrstniki);
- zelo malo študentov izjavlja, da uporablja Facebook zaradi želje po pobegu pred vsakodnevnimi problemi.

Raziskave uporabnikov spletnih socialnih omrežij so pokazale, da prihaja do različnih zahtev uporabnikov glede na njihovo starost. Mlajšim uporabnikom je bolj pomembna kvantiteta, starejšim uporabnikom pa kvaliteta odnosov.

Najpogostejše dejavnosti ameriških študentov na Facebooku so:

- gledanje/ branje profilov prijateljev;
- branje/gledanje objav na svojem profilu;
- objavljanje stvari na svoj profil;
- redko objavljajo na profil nekoga drugega in berejo zasebna sporočila;
- redko ali nikoli spreminjajo svoj status;
- redko organizirajo dogodke;
- redko ustvarjajo skupine.

Nina Divjak v svoji diplomski nalogi navaja tudi raziskavo o uporabnikih spletnih socialnih omrežij na Slovenskem: starostne skupine so obsegale anketirance med 13. in 41. letom starosti. Vsi anketirani so bili seznanjeni z obstojem spletnih socialnih omrežij, najpogosteje obišče svoje profile najmlajša starostna skupina, nato pa z višanjem starosti uporabnikov čas uporabe pada. Za glavni motiv so anketirani navedli ohranjanje prijateljskih stikov, enak odstotek zabavo in način preživljanja prostega časa, manj vprašanih s pomočjo spletnih socialnih omrežij navezuje nove

stike, zelo malo pa spletna socialna omrežja uporablja za službene namene. S starostjo upada zaupanje osebnih podatkov svojim spletnim prijateljem, sorazmerno pa narašča previdnost in večja pazljivost pri objavljanju določenih informacij. 94% anketiranih objavlja o sebi zgolj resnične podatke.

3. 1. 6 UPORABNIKI SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

Lamovec, Musek in Pečjak (1975) govorijo o ekstravertiranih in introvertiranih osebnostih. Ekstravertirani ljudje so prijazni, odprti do drugih in komunikativni; introvertirane osebnosti pa so ljudje z odličnim besednjakom, vztrajni, zanesljivi, a bolj počasni; ekstravertiranim primanjkuje vztrajnosti, zanesljivosti, v svojih odločitvah pa se radi prenačijo. Introvertirani ljudje so manj družabni in zaprti do drugih ljudi. Ta tipa osebnosti se med seboj zelo razlikujeta v komunikacijskih vzorcih in skupinskem obnašanju.

Nina Divjak v zvezi s tipom osebnosti zapisuje, da se pridobljene koristi spletnega povezovanja med introvertiranimi in ekstravertiranimi osebnostmi med sabo razlikujejo: introvertirani lažje navezujejo stike z drugimi preko Facebooka kot v realnem življenju, naj gre za poznane osebe ali spoznavanje novih ljudi; ekstravertirani pa tudi preko spleta bolj verjetno ohranjajo stike z realnimi prijatelji, kot da bi iskali nove. Ekstrovertirani uporabniki imajo raje komunikacijo iz oči v oči, introvertirani pa raje posežejo po posredovani komunikaciji. Za ekstravertiranega uporabnika velja, da ima veliko število spletnih prijateljev.

Raziskava, ki so jo opravili leta 1998 (Kraut idr., 1998) je pokazala, da se intenzivnost uporabe interneta povezuje z osamljenostjo, stresom in depresijo. Šibke vezi s spleta naj bi nadomestile tesne stike s prijatelji in družino. Raziskava, ki je bila kasneje ponovljena, je pokazala, da pogoste rabe interneta ne moremo več povezovati s pomanjkanjem komunikacije in vključenostjo v družino, tudi ne z osamljenostjo in depresijo.

Posamezniki z višjim samospoštovanjem imajo boljše predstave o svojem telesu in se v njem dobro počutijo, zato so bolj odprti za interakcije; imajo velike in razvejane socialne mreže. Raziskava je pokazala, da višje kot je samospoštovanje uporabnika, manjši odstotek neznancev je na seznamu njegovih spletnih prijateljev. (Acar, 2008)

Ženske imajo večje socialne spletne mreže kot moški, več časa porabijo za komuniciranje s spletnimi prijatelji, v večji meri sklepajo nova prijateljstva z osebami, ki jih ne poznajo; ženske

dobijo več prošenj za prijateljstvo od neznancev, imajo pa tudi višji prag sprejemljivosti za takšne prošnje. Veliko več žensk kot moških se trudi za ohranjanje stikov preko Facebooka. Motiv žensk na Facebooku je zapolniti si prosti čas, prijava na Facebook pa jim postane rutina. Prav tako za zabavo to počne večji delež žensk kot moških, ugotavlja Nina Divjak.

Divjakova poskuša v svoji diplomski nalogi odgovoriti na vprašanje, kdo so uporabniki Facebooka, s kakšnimi nameni in motivi ga uporabljajo, kakšni so njihovi vzorci uporabe glede na njihove osebnostne lastnosti ter kako velik prostor zajema Facebook v njihovem osebnem življenju.

Vzorec je bil sestavljen iz uporabnikov spletnega socialnega omrežja Facebook, zajema pa starostno skupino od 18 do 40 let. Z anketiranjem je ugotovila, da je najpogostejši motiv za uporabo preganjanje dolgčasa in ohranjanje ter vzdrževanje odnosov, še posebej za komuniciranje z ljudmi, ki jih redko vidijo; uporabniki pa pogosto uporabljajo Facebook tudi zato, da bi se informirali o prihajajočih dogodkih, da bi se sprostili med delom in se zabavali. Najmanj pogost motiv rabe Facebooka pa je, da bi preko njega spoznali novega partnerja/partnerko ali da bi se preko svojega profila predstavljali drugim. Glede časa na Facebooku in spola anketirancev je ugotovila, da razlika med ženskami in moškimi v povprečni dnevni uporabi Facebooka v minutah ni statistično pomembna; tudi aktivnost oz. pasivnost na spletnih medmrežjih ni bistveno povezana s spolom. Pasivna drža pri tem pomeni spremljanje in opazovanje spletnih prijateljev, aktivna pa objavljane informacij, slik, komentiranje svojih in tujih objav. Pokazalo se je, da imajo uporabniki z višjo stopnjo ekstravertiranosti, večje število Facebook prijateljev. V vsakem primeru pa je posameznikova spletna socialna mreža dosti večja kot njegova socialna mreža v realnem življenju. Ko je primerjala še velikost spletnih socialnih mrež med uporabniki z višjo samopodobo in tistimi z nižjo, je ugotovila, da med tema skupinama praktično ni razlik niti v številu spletnih prijateljev niti v številu tesnih prijateljev iz realnega življenja. Ugotovila je tudi, da uporabniki z višjo samopodobo dnevno preživijo nekoliko več časa na Facebooku kot uporabniki z nižjo, kar je bilo v nasprotju z njenimi predvidevanji, saj naj bi le-ti zaradi težav z vzpostavljanjem stikov v realnosti pogosteje te iskali preko spleta; razlika pa statistično ni bila pomembna. Tudi motivi za uporabo Facebooka se ne razlikujejo glede na samopodobo uporabnikov. Z raziskavo je potrdila eno svojih hipotez, in sicer, da se več uporabnikov z nižjo samopodobo počuti bolj sproščeno in lažje komunicira preko Facebooka v primerjavi z ekstravertiranimi uporabniki. Uporabniki najpogosteje gledajo slike, komentirajo svoje in druge objave; sledi jim branje novic o svojih prijateljih, nato pošiljanje in branje zasebnih sporočil, v manjšem številu pa pisanje prijateljem na zid. Divjakova v zaključku diplomskega dela navaja, da bi bilo zanimivo narediti raziskavo o vplivih Facebooka na uporabnikovo samopodobo. Avtorica meni, da si moramo prizadevati doseči visoko

stopnjo digitalne pismenosti med uporabniki, hkrati pa zmanjševati digitalni razkorak tako med vrstniki kot tudi med generacijami, saj ima tudi posredovana komunikacija določene pozitivne učinke na socialne odnose in razvoj socialnih veščin pri posameznem uporabniku.

3. 1. 6. 1 MLADI IN SPLETNA SOCIALNA OMREŽJA

Rojenim po letu 1997 rečemo tudi generacija Y. Generacija je rojena v velikem razmahu omrežij, interneta in splošne globalizacije. Strokovnjaki menijo, da je to generacija, ki se je preusmerila od ukvarjanja z družbo do ukvarjanja s samim seboj. (Šaponja, 2006).

Posamezniki, ki živijo v družbi tveganja in stresno življenje, se želijo z uporabo Facebooka sprostiti, zabavati, si odpočiti in ohranjati stike z osebami, od katerih bi v prihodnosti lahko imeli določene osebne koristi. Nekoč so se ljudje sproščali in se zabavali v družbi svojih najbližjih, prijateljev, sorodnikov, partnerjev. Danes to dopolnjujejo z druženjem na Facebooku.

Ga. Tamara Krivec se je v svoji raziskovalni nalogi z naslovom Vpliv mobilnih telefonov in medmrežja na način komuniciranja med ljudmi (Tamara Krivec, Vpliv mobilnih telefonov in medmrežja na način komuniciranja med ljudmi, GCC, Celje, 2000/2001) ukvarjala predvsem z osnovnošolsko in srednješolsko populacijo uporabnikov medmrežja. Ugotavlja, da medmrežje v večji meri uporabljajo srednješolci kot osnovnošolci; z njim si krajšajo čas, se pogovarjajo s prijatelji in iščejo podatke, potrebne za šolo in prosti čas.

Analiza njenega anketnega vprašalnika kaže, da je $\frac{3}{4}$ anketiranih srednješolcev moškega spola uporabnikov medmrežja doma; slaba polovica anketiranih srednješolk doma uporablja medmrežje; uporabnic medmrežja doma je le 20 % osnovnošolk; med osnovnošolci pa $\frac{1}{4}$ uporablja doma medmrežje.

Osnovnošolke si s pomočjo uporabe storitev medmrežja največkrat iščejo nove prijatelje, srednješolke pa za iskanje informacij, ki jih zanimajo izven šole. Osnovnošolci in srednješolci prav tako v največji meri uporabljajo medmrežje za iskanje informacij, ki jih zanimajo izven šole, zelo visok delež osnovnošolcev moškega spola pa medmrežje najmanjkrat uporablja za iskanje podatkov, ki jih potrebujejo za šolo.

Vsem anketiranim osnovnošolkam plačujejo račun za uporabo storitev medmrežja starši, manj kot 4 % anketiranih vseh srednješolcev in osnovnošolcev moškega spola pa račun plačuje s pomočjo žepnine.

Zjutraj storitve medmrežja uporablja manj kot 4 % osnovnošolcev ter noben srednješolec,

dopoldan le 1 % srednješolk, popoldne uporablja storitve medmrežja okrog 30 % srednješolcev moškega spola, zvečer pa največkrat (skoraj 80 %) storitve medmrežja uporabljajo srednješolke. Anketiranci so največkrat zapisali, da se učijo s pomočjo medmrežja in da medmrežje uporabljajo v prostem času in jih tako ne moti pri učenju. Večina anketiranih osnovnošolcev meni, da medmrežje ne vpliva na količino učenja in da učenje le še dopolnjuje, okrog 30 % srednješolk pa je mnenja, da uporaba medmrežja negativno vpliva na njihovo učenje.

Anketiranci, ki so napisali, da zaradi medmrežja manj berejo, so povedali, da že prej niso radi brali in da čas, ki so ga prej namenili branju, sedaj posvetijo medmrežju. Anketiranci, ki menijo, da medmrežje ne vpliva na njihove bralne navade, pravijo, da so jim knjige bolj dragocene kot medmrežje in da jim kljub učenju ostaja poleg rabe medmrežja še dovolj časa za branje. Večina anketiranih osnovnošolcev meni, da zaradi uporabe medmrežja ne bere manj, skoraj četrtina srednješolcev moškega spola pa meni, da je uporaba storitev medmrežja vplivala na količino časa branja v njihovem prostem času.

Okrog 7 % osnovnošolk meni, da zaradi uporabe storitev medmrežja zaradi pomanjkanja časa zanemarljivo svoje prijatelje, nad 60 % vseh anketiranih srednješolcev pa nima občutka, da bi zaradi medmrežja zanemarljivo prijatelje.

Več kot polovici osnovnošolcem moškega spola uporaba medmrežja ni spremenila življenja, četrtina srednješolk ima več prijateljev, 35 % osnovnošolcem moškega spola je manj dolgčas, skoraj 7 % srednješolcev moškega spola ima v šoli zaradi tega boljše ocene, presenetljivo pa je, da zaradi tega nobena srednješolka nima boljših ocen.

Identiteta posameznika se po sodobnih teorijah razvija celo življenje, so pa v obdobju adolescence vplivi zunanjih dejavnikov najpomembnejši za oblikovanje osebnosti. Danes se je zaradi številnih družbenih sprememb med obdobje adolescence in odraslosti vrinilo še eno obdobje, ki se imenuje postadolescenca in traja nekako do tridesetega leta. Ta faza je značilna predvsem za študente, ki imajo trdneje oblikovano samopodobo. Za obe obdobji je značilno preizkušanje različnih življenjskih stilov in eksperimentiranje. Pri študentih pa ne gre toliko le za pripadanje neki skupini, pač pa tudi za bolj intenzivno izražanje samega sebe, kar lahko storijo z včlanjanjem v tematske skupine, organiziranjem lastnih dogodkov ali odpiranjem zanimive diskusije.

Prvo poročilo raziskave mladi na netu z naslovom *Internet v vsakdanjem življenju otrok in mladostnikov* /Raziskava-mladi-na-netu-kar-se-zdi-odraslim-tvegano-je-lahko-za-mlade-pozitivna-izkusnja, [http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice,17. 2. 2011/](http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice,17.2.2011/)prinaša pomembne podatke o mladih in spletnem socialnem omrežju. Podane so naslednje ugotovitve:

- Otroci in mladi pri svojih spletnih aktivnostih najpogosteje uporabljajo spletne strani za socialna omrežja. Slednja dnevno uporablja 41% vseh anketirancev, vsaj nekajkrat na teden pa skupno skoraj 60%.
- Pogosto gledajo tudi zabavne slike ali video vsebine (56% ji to počne vsaj nekajkrat na teden) in uporabljajo takojšnje sporočanje (48% vsaj nekajkrat na teden).
- Najmanj pogosto otroci in mladi nakupujejo na spletu (nikoli jih to ne počne 52%) in izdelujejo osebne spletne strani ali pišejo blog (61% nikoli).
- Velika večina (84%) otrok in mladih običajno obiskuje spletne iskalnike, polovica (51%) obiskuje spletne strani, povezane z glasbo, glasbenimi skupinami in izvajalci. Spletne strani o filmih in s televizijskimi programi običajno obiskuje 32% vprašanih.
- Dobra tretjina (35%) otrok in mladih tedensko obišče 1 do 4 spletne strani, 25% pa 5 do 10 različnih spletnih strani. Dečki tedensko obiščejo veliko več spletnih strani kot deklice. Število obiskanih (različnih) spletnih strani s starostjo narašča.
- Spletna socialna omrežja uporablja 22% otrok od 8 do 10 let, v starostni skupini od 11 do 14 let pa je takih 71%. Ta delež je še nekoliko višji pri starejših mladih. Tretjina (34%) jih to počne večkrat na dan, 32% pa vsak dan.
- Starejši otroci so bolj pogosti uporabniki kot mlajši. Največji delež tistih, ki spletna socialna omrežja uporabljajo vsak dan, je med starimi od 15 do 17 let, in sicer 42%.
- Največji delež otrok in mladih pravi, da na spletnih socialnih omrežjih prebirajo, kaj počno drugi (45%), komentarje drugim jih piše 38%, fotografije drugih pa si ogleduje dobra tretjina (35%).
- Otroci in mladi imajo na spletnih socialnih omrežjih v povprečju 249 prijateljev oziroma stikov. Razlik med spoloma ni, se pa število stikov povečuje s starostjo. Najmlajši imajo v povprečju 49 stikov, najstarejši pa 337.
- Vse ali skoraj vse svoje stike je srečalo 62% otrok in mladih, 22% pa več kot polovico.
- Četrtna (25%) otrok in mladih je že kdaj poskusila ustvariti svojo spletno stran oziroma blog. Okoli 10% več dečkov kot deklic je že kdaj poskusilo ustvariti blog. Polovica otrok in mladih (50%) na svoj blog običajno nalaga še slike, 23% pa nobene druge vsebine razen teksta.

Raziskave, ki so bile izdelane v ZDA med ameriškimi študenti med letoma 2007 in 2009, so raziskovalcem spletnih socialnih omrežij (Stern, Lampe, Sheldon) pokazale, da se število časa preživetega časa na Facebooku povečuje (od 30 do 54 minut dnevno). Raziskava med študenti

ameriške univerze je dognala, da ima 93 % vseh ustvarjen profil na Facebooku , 81% se jih na profil prijavi vsak dan, večina ima od 200 do 350 spletnih prijateljev.

3. 1. 7 PREDNOSTI FACEBOOKA

» ... Tudi za vzdrževanje in negovanje medosebnih odnosov je potrebna kombinacija pravšnje mere posredovanega in klasičnega načina komuniciranja. Posredovano komuniciranje pride v poštev še posebej, kadar so osebe prostorsko oz. geografsko ločene. Omogoča vzdrževanje vezi na daljavo, in sicer na zelo učinkovit in hiter način.«(Nina Divjak, Motivi za uporabo Facebooka, Pedagoška fakulteta , Ljubljana, 2010, str. 52).

Uporaba Facebooka ima tako temne kot tudi svetle strani. Temne strani, predvsem možnost zlorabe osebnih podatkov in drugih informacij se da rešiti s pametno uporabo; z nastavitvami zasebnosti in s tehtnim premislekom pred objavo podatkov in informacij.

Po drugi strani pa je dognano, da uporabniki Facebooka z njegovo rabo pridobijo določene vzorce in komunikacijske izkušnje, ki skupaj z drugimi dejavniki pomagajo k oblikovanju njihove identitete. Še zlasti je virtualno okolje pomembno za posameznike, ki se nizko samovrednotijo in imajo posledično težave s sklepanjem zadovoljujočih odnosov v realnem življenju, saj jim virtualni svet ponuja večjo svobodo in izbiro pri navezovanju stikov ter lažjo dostopnost do socialnih, emocionalnih virov in virov znanja. Gudykunst je ugotovil, da več kot posameznik komunicira z neznanci, manj je anksiozen, pridobiva pa na samozavesti in samospoštovanju. Posamezniku, ki težko neposredno tvori stike, nudi Facebook širok izbor ljudi, ki si jih lahko izbere na podlagi skupnih interesov.

Človek se sporazumeva s soljudmi na beseden (verbalen) način in nebeseden (neverbalen) način. Medmrežje pomeni kombinacijo obojega. Ker pa spletni pogovor kljub vsemu ni enak neposredni komunikaciji, ima lahko to tudi svoje prednosti; in sicer v tem, da se ne podlega toliko zunanjemu videzu, ampak se najprej osredotočimo na iskanje skupnih točk, spoznavanje osebnosti, njenih mnenj in prepričanj; kar vodi k spoznavanju osebnosti, ki ga sicer morda ne bi bilo, če bi se že v začetku osredotočili na videz.

Uporaba Facebooka lahko ugodno vpliva na povečevanje socialnega kapitala, na gradnjo identitete in preizkušanje različnih vlog.

Uporaba Facebooka bi lahko na nek način nadomeščala morebitno pomanjkanje in slabšo kvaliteto medsebojnih odnosov v vsakdanjem življenju ter prispevala k razvoju socialnih veščin. Spletni prijatelji ne morejo v celoti nadomestiti realnih prijateljev, lahko pa socialno izključenim posameznikom pomagajo pri izboljševanju socialnih veščin in socialne interakcije ter pri širjenju njihove socialne mreže, kar lahko na dogi rok prispeva tudi k izboljšanju medosebnih odnosov v realnem življenju.

Pri tradicionalnih medijih sporazumevanja smo najprej srečali svoje partnerje in jih nato bolje spoznali, preko interneta pa partnerje najprej bolje spoznamo, nato pa se srečamo.

Danes imajo ljudje raje internetno komunikacijo, saj jim prihrani čas in organizacijske težave srečanj.

Nina Divjak v svoji diplomski nalogi zapisuje, da so bila ob začetkih rabe posredovanega komuniciranja prisotna mnenja, da ta vrsta komunikacije ljudi odtuja; slabo vpliva na ljudi in na odnose med njimi, raziskovalci LaRose, Eastin in Gregg (2001) pa ugotavljajo, da obstaja povezava med rabo interneta in povečano samozavestjo, večjo socialno podporo, zmanjšanjem stresa in manjšo depresivnostjo. Uporaba interneta po njenem mnenju zmanjšuje stres in depresijo, saj nudi sprostitev in zabavo, povečana samozavest pa je lahko posledica sprejetosti in vključenosti v virtualne skupnosti. Ujetost, omejitve in ovire spletnega komuniciranja meni, da so lahko posledica pretirane rabe spletnega načina komunikacije in večjega pomanjkanja neposrednega stika z ljudmi.

Facebook in druga spletna omrežja so med drugim namenjena prav ohranjanju in širjenju socialnih mrež. Uporabnik lahko tako na enem mestu zbere ljudi, ki jih pozna iz realnega življenja, in tiste, ki jih je poznal na spletu. Število spletnih prijateljev močno prekaša število prijateljev iz realnega življenja. V realnem življenju z nekaterimi prijatelji obdržimo stike, z drugimi zbledijo, Facebook pa omogoča, da se ohranijo ali ponovno vzpostavijo vezi z ljudmi, ki smo jih nekoč poznali. Z ohranjanjem vezi preko spletnih socialnih omrežij se posameznik bogati s šibkimi vezmi. Kadar koli potrebuje pomoč, uslugo ali nasvet, se lahko obrne na njih, kar bi bilo težje brez spletne socialne mreže, saj bi v tem primeru izgubili vezi z ljudmi, ki smo jih spoznali npr. 10 let nazaj, a z njimi nismo ostali v stiku.

3. 1. 8 PASTI FACEBOOKA

Informacijsko-komunikacijske tehnologije oblikujejo na eni stani nove oblike socialne povezanosti, istočasno pa tudi nove oblike socialne izključenosti. Govorimo lahko o obstoju dveh svetov: sveta informacijsko bogatih držav, skupin in posameznikov ter sveta revščine v smislu informacijske in drugovrstne nerazvitosti. Med obema svetovoma prihaja do digitalnega razkoraka; razlik, ki se pojavijo v možnostih dostopa do interneta, pogostosti uporabe, usvojenih spretnostih ... Digitalni razkorak se pojavlja tudi med generacijami (mladi so veliko bolj digitalno pismeni kot njihovi starši ali stari starši) in med vrstniki. Divjakova navaja, da skoraj tretjina mladih ne dosega povprečne digitalne pismenosti znotraj lastne generacije. Ljudje, ki nimajo dostopa do interneta, so na nek način socialno izključeni, izključeni iz vrstniških mrež, ki se odvijajo preko interneta. Digitalni razkorak pri mladih se lahko navezuje na socialno ekonomsko dediščino lastnih staršev in je odraz obstoječih socialnih razlik. Mladi iz socialno ogroženih družin, ki so socialno izključene že v realnem življenju, bodo zaradi pomanjkanja digitalne pismenosti, ki je lahko posledica nedostopnosti do interneta, izključeni tudi v virtualnem svetu.

Posameznik si lahko z nekontroliranim samorazkrivanjem in objavljanjem osebnih podatkov povzroči nepopravljivo škodo; lahko pa pride do resnih zlorab. Splet namreč ne pozabi; vse, kar smo kdaj objavili na internetu, tam tudi ostane. Zelo slaba stran medmrežja je, da nikoli ne vemo, s kom se pogovarjamo, če gre za neznanca. Ne vemo, ali je identifikacija, ki jo oseba daje, resnična ali pa se za njo skriva povsem drug in drugačen človek. Medmrežna govorilnica je lahko prostor, kamor vstopajo ljudje z večjimi duševnimi težavami ali s perverznimi nagnjenji.

Medmrežje lahko po eni strani zbližuje, kadar gre za objektivno oddaljenost, ki jo lahko premagamo s komunikacijo preko računalnika; lahko pa krha že sicer šibke odnose med ljudmi. Ljudje si ne vzamemo več časa za neposredno komunikacijo z najbližjimi, velikokrat pa so razlog za to tudi tehnične igrače, ki nas zamotijo, da se jim posvečamo v večji meri, kot bi bilo potrebno.

Problem spletnega komuniciranja je odsotnost takojšnje povratne informacije, odsotnost neverbalnih elementov komunikacije (ki vplivajo na celostno razumevanje sporočila), ljudje pa se zato, da bi bili atraktivni, lahko predstavljajo tudi v drugačni luči.

»Raziskava med ameriški študenti je pokazala, da ima negativne izkušnje z uporabo Facebooka le peščica, pa še v teh primerih gre bolj za neželeno zalezovanje kot ogrožujoče stanje« (Nina Divjak, Motivi za uporabo Facebooka, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, 2010). Modic (2006) ugotavlja, da so žrtve internetnega nasilja najpogosteje ženske in mlajši uporabniki. Mlajši

uporabniki so najverjetneje žrtve zato, ker jim primanjkuje pomembnih izkušenj previdnosti in se ne zavedajo nevarnosti, ki jim grozijo na internetu. Ženske pritegnejo pozornost predvsem s svojim videzom.

Nekateri zaradi občutka svobode in nenadzorovanosti lažje izražajo svoja čustva in mnenja, ki jih v neposredni komunikaciji morda ne bi zmogli izraziti. To pa hkrati lahko pomeni tudi, da uporabnik ne nadzira svoje komunikacije v potrebni meri ...

Čeprav spletna socialna omrežja pozivajo uporabnike, naj na svojih profilih uporabijo resnične podatke, temu ni vedno tako. Nekateri dajejo na profil neresnične podatke o sebi, bodisi da želijo biti, kar niso, ali da bi prikrili, kdo so v resnici. Uporabniki spletnih socialnih omrežij prihajajo iz različnih družbenih slojev, so različnih starosti, njihova življenja se zelo razlikujejo. Prav razmere, iz katerih prihajajo, mnogokrat vplivajo na količino in resničnost podatkov, ki jih posredujejo.

Zaradi narave odprtosti spletnih socialnih omrežij in zaradi pomanjkljivih nastavitve zasebnosti so uporabniki izpostavljeni mnogim nevarnostim. V realnem življenju lahko postanejo žrtev zalezovanja, na internetu pa jim lahko grozi kraja identitete.

Velikokrat obstaja slabša skladnost med posameznikovo željo po zasebnosti in objavljanjem njegovih podatkov na spletnih socialnih omrežjih. Ker večina ne želi, da bi bili njihovi podatki vidni javno, uporabljajo nastavitve privatnosti. Kljub temu da dejstva njihovega življenja tako vidi le ozek in določen krog ljudi, ne moremo več govoriti o zasebnosti.

Posamezniki objavljajo svoje osebne podatke in slike. Na fotografijah navadno niso sami, ampak v družbi prijateljev. Načeloma bi potrebovali soglasja vseh, ki so na fotografiji, da se fotografija javno objavi.

Svoj profil na spletnih socialnih omrežjih posameznik težko izbriše, saj ga najprej le deaktivira, kar pomeni, da njegov profil ni več viden, a je vse ostalo še vedno shranjeno na strežniku. Uporabnik mora najti stik z uradnimi predstavniki Facebooka in zaprositi za trajen izbris profila, da se vsi podatki izbrišejo. Od leta 2008 lahko uporabniki zaprosijo, da se njihov račun trajno izbriše.

Zelo veliko je vprašanj in pomislekov o tem, kako varni so otroci na Facebook-u, kako jih zaščititi in kdo naj pri tem igra največjo vlogo. Facebook priznava, da mora odigrati svojo vlogo pri zaščiti otrok, ki obiskujejo njihovo spletno stran, hkrati pa opozarja, da morajo del odgovornosti prevzeti

tudi starši. Starši morajo naučiti svoje otroke, da na Facebooku ne razkrivajo svojih osebnih podatkov, predvsem pa naj se ne srečujejo z ljudmi, ki so jih spoznali na spletu. Starši morajo biti še posebno pozorni na otrokove znake zasvojenosti z internetom ali s spletnimi igrami.

Računalniški hekerji zlahka pošiljajo povabila za lažni Facebook in tako vidijo uporabnikove podatke ob prijavi. Temu načinu pravimo Fishing (ribarjenje) in je na Facebooku zelo pogost.

Tudi virus Koobface se mnogokrat pojavi ob rokovanju s spletnimi socialnimi omrežji in išče najbolj tajne stvari po uporabnikovem računalniku (št. kartice ...).

Prvo poročilo raziskave mladi na netu z naslovom *Internet v vsakdanjem življenju otrok in mladostnikov* /Raziskava-mladi-na-netu-kar-se-zdi-odraslim-tvegano-je-lahko-za-mlade-pozitivna-izkusnja, [http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice,17. 2. 2011/](http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice,17.2.2011/) ugotavlja, da se v splošnem na spletu bolj tvegano vedejo starejši otroci, ki pa tudi bolje izkoriščajo prednosti, ki jih prinaša internet, in se vključujejo v več aktivnosti. V raziskavi, ki je potekala v letu 2010, je bilo na domu anketiranih 691 otrok med 8. in 19. letom.

Raziskava je pokazala, da so med slovenskimi otroki na spletu nekoliko manj previdni dečki. Precej več dečkov (42%) kot deklic (29%) se je srečalo z neznancem z interneta, veliko več dečkov (43%) kot deklic (14%) je pošiljalo ali prejelo gole fotografije, prav tako so dečki bolj samozavestni glede svojih spletnih veščin, saj jih kar 55% meni, da znajo oni najboljše v družini uporabljati internet, medtem ko je tako prepričana le dobra tretjina (37%) deklic. Internet dnevno uporablja 70% slovenskih otrok in mladih. Med negativnimi tveganji velja omeniti vrstniško nasilje prek spleta ter neželene spolne komentarje, ki jih je prejela dobra tretjina otrok (38%). Še posebej pri žaljivih in bolečih komentarjih prek spleta in mobilnih telefonov se mladostniki v največ primerih odzovejo napačno, saj odgovarjajo na sporočila z enako neprijetno ali bolečo vsebino (24%).

Foto1: Spletna socialna omrežja so dejstvo sodobnega sveta

3. 2 PREDSTAVITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

»Samo »lajkala« sem ...« je tiho razmišljala ena od naših sošolk, ko so se oglasili starši učenke iz paralelke. Zahtevali so soočenje, pogovor in opravičilo za razžalitev učenke, njihove hčerke, preko Facebooka. Razmišljale smo, da bi v raziskovalnem delu pisale o odnosu do drugačnosti, dogodek pa nas je usmeril k razmišljanju o prednostih in pasteh spletnega socialnega omrežja Facebook, ki je obenem tudi aktualna virtualna resničnost mnogih mladih uporabnikov.

Po pregledu literature smo na osnovi svojih razmišljanj in vprašanj opredelile svoj raziskovalni problem.

Zanimalo nas je, koliko vprašanih (učencev, dijakov, zaposlenih odraslih oseb) uporablja kakšnega od spletnih socialnih omrežij in kolikšen delež med vsemi pripada Facebooku.

Vprašale smo se, kako vse kategorije anketiranih razporejajo svoje dnevne dejavnosti in kakšno mesto med temi pripada spletnemu socialnemu omrežju Facebook. Raziskovale smo, ali znajo vprašani Facebook umestiti v svoje vsakdanje življenje tako, da je njihov vsakdan ustrezno organiziran.

Želele smo odgovoriti na vprašanje o motivih anketiranih za rabo Facebooka in o tem, katere pridobitve pripisujejo spletnemu socialnemu omrežju.

Zanimalo nas je, ali odprtost za stike in samopodoba vprašanih vplivajo na njihov način sporazumevanja za okoljem; število spletnih prijateljev; število prijateljev v vsakdanjem življenju; na njihovo doživljanje števila spletnih prijateljev, pozitivne komentarje na njihove objave in spletni klepet.

Vprašale smo se, ali anketirani poznajo načine za nastavitev zasebnosti na Facebooku; na kakšen način se seznanjajo z njimi in ali jih uporabljajo.

Nadvse nas je pritegnilo vprašanje, ali so bili vprašani žrtev zlorabe preko Facebooka in za katero vrsto zlorabe je šlo.

Pri učencih in dijakih nas je zanimalo, ali so starši njihovi dodani prijatelji, pri učencih pa še, ali se s starši pogovarjajo o Facebooku, v kolikšni meri in kakšne so vsebine teh pogovorov.

3. 3 HIPOTEZE

Po opredelitvi raziskovalnega problema smo postavile naslednje hipoteze:

1. Osnovnošolci večino svojega dnevnega časa posvečajo aktivnostim na Facebooku. To velja v manjši meri za srednješolce (dijake), redko pa za zaposlene odrasle osebe.
2. Večina osnovnošolcev zaradi aktivnosti na Facebooku pogosto zanemarja svoje dnevne obveznosti (delo za šolo, dom ...); v manjši meri to velja za srednješolce, v zelo nizkem odstotku za odrasle zaposlene osebe.
3. Večina vseh anketiranih Facebook najpogosteje uporablja za ohranjanje stikov s prijatelji in znanci ter za sprostitev in zabavo; kar jim hkrati pomeni tudi najpomembnejšo pridobitev Facebooka.
4. Odprte osebe s pozitivno samopodobo (trditve, postavljene v 11. vprašanju anketnega vprašalnika) lažje in bolj sproščeno komunicirajo iz oči v oči kot preko Facebooka, imajo pa tako večje število spletnih (virtualnih) prijateljev kot tudi prijateljev v vsakdanjem življenju v primerjavi z intravertiranimi osebami, ki imajo raje posredovane stike.
5. Odprtim osebam z višjo samopodobo je manj pomembno število spletnih prijateljev, pozitivno komentiranje njihovih objav preko Facebooka in klepetanje na socialnem spletnem omrežju kot intravertiranim osebam z nižjo samopodobo.
6. Svoj osebni profil ima zaščiten manjši odstotek osnovnošolcev, pri srednješolcih in zaposlenih odraslih osebah pa je odstotek zaščite osebnega profila višji.
7. Večina uporabnikov spletnega socialnega omrežja nima negativnih izkušenj v smislu zlorabe, žalitev in laži preko Facebooka.
8. Večina osnovnošolcev in srednješolcev nima v krog svojih spletnih prijateljev vključenih svojih staršev, saj ne želijo, da bi nadzirali njihove aktivnosti na spletnem socialnem omrežju.
9. Večina osnovnošolcev se s svojimi starši ne pogovarja o svojih aktivnostih na Facebooku; o vsebinah, s katerimi se srečujejo na socialnem spletnem medmrežju, o možnostih zlorabe in o načinih ukrepanja v primeru zlorabe.

3.4 RAZISKOVALNE METODE

DELO Z LITERATURO IN DRUGIMI AV- MEDIJI

Podatke o strokovni literaturi, zajeti v periodičnem tisku in monografskih publikacijah, smo poiskali na medmrežju s pomočjo knjižnično- informacijskega sistema Cobiss-Opac. Knjižnično gradivo smo si izposodile v Osrednji knjižnici Celje. Na domoznanskem oddelku Osrednje knjižnice Celje smo si ogledale raziskovalne naloge, ki so tematsko povezane s spletnimi socialnimi omrežji. Diplomsko delo o motivih za uporabo Facebooka smo si medknjižnično izposodile s Pedagoške fakultete v Ljubljani. Na spletnih straneh smo iskale prispevke, povezane s Facebookom. Po televiziji smo spremljale informativne oddaje o vlogi Facebooka v sodobnem svetu.

ANKETIRANJE

Anketirale smo učence od šestega do devetega razreda svoje matične osnovne šole, in sicer po en odderek na vsak razred. V anketo smo zajele tudi en odderek 1. letnika in dva oddelka 4. letnika I. Gimnazije v Celju. Vprašalnike so izpolnjevali učitelji matične šole in starši učencev anketiranih, ki so se v 100 % opredelile kot zaposlene odrasle osebe.

OBDELAVA ANKETNIH PODATKOV

Pregledale smo izpolnjene anketne vprašalnike in jih ovrednotile. Tabele in grafe smo v okviru preverjanja posameznih hipotez urejale za vsako od anketiranih postavk (učenci, dijaki, zaposlene odrasle osebe). Pri zapisu smo zaradi racionalne porabe prostora mestoma uporabljale okrajšave. Podobno velja za tabelarične in grafične predstavitve. Podatke smo uredile in jih primerjalno grafično predstavile v računalniškem programu Microsoft Exel 2010.

IZVEDBA LIKOVNE DELAVNICE

Med učenci devetih razredov svoje matične šole smo izvedle likovno delavnico. Izziv je bil pojem Facebook. Na osnovi svojih asociacij so risali risbe, ki so jih podnaslovili s ključno mislijo o spletnem socialnem omrežju.

INTERVJU S PSIHOTERAPEVTKO, GO. ANDREJO PŠENIČNY

Preko spletnega portala g-mail smo izvedle intervju z doktorico psiholoških znanosti, go. Andrejo Pšeničny, ki je 1987. leta ustanovila inštitut, ki ga vodi še danes - Inštitut za razvoj človeških virov. Avtorica mnogih razprav in strokovnih člankov živi in dela v Ljubljani.

FOTOGRAFIJA IN IZDELAVA POROČILA

Nekatere korake svojega dela smo fotografirale z digitalnim fotografskim aparatom CANON EOS 500D, slike pa obdelale s programom Adobe Photoshop CS3. Pisno poročilo smo oblikovale s programom MS Word XP.

4. OSREDNJI DEL NALOGE

4. 1 PREDSTAVITEV REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

I. VZOREC ANKETIRANIH GLEDE NA SPOL IN ZAPOSLOTITVENI STATUS

Izdelale smo anketni vprašalnik za učence šestega razreda in zadnjega triletja osnovne šole, ki smo ga nekoliko prilagodile in uporabile tudi za anketiranje dijakov prvega in četrtega letnika I. gimnazije Celje ter starše anketiranih učencev. S slednjim smo anketirale tudi učitelje naše šole. Učitelje in starše učencev v nadaljevanju (v skladu z njihovo opredelitvijo na anketnem vprašalniku) obravnavamo kot zaposlene odrasle osebe. Na anketni vprašalnik je odgovarjalo 199 anketirancev; 77 učencev, 74 dijakov in 84 zaposlenih odraslih oseb. Anketirale smo 121 oseb ženskega spola in 78 moških.

1. Spol (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

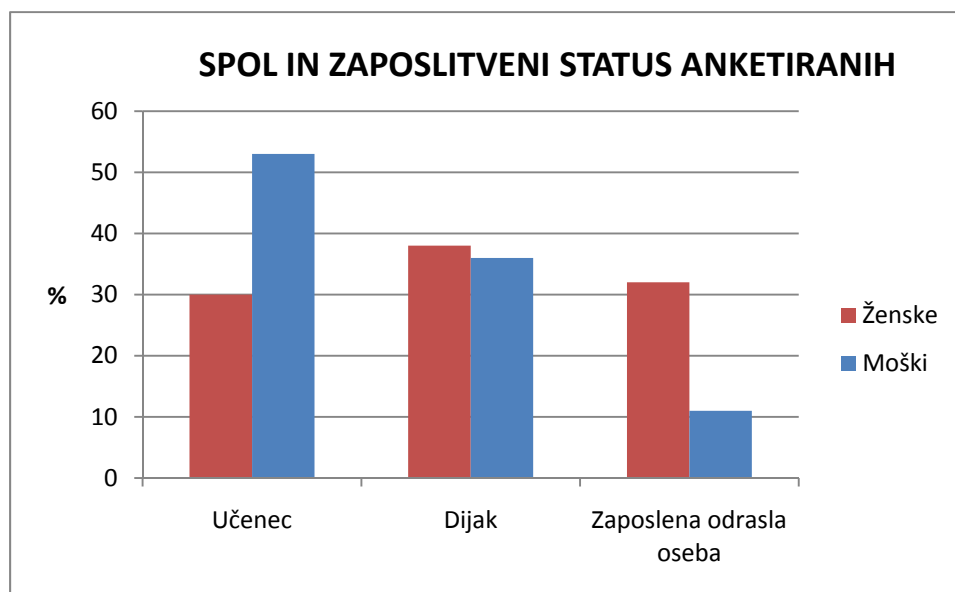
- a) Moški.
- b) Ženski.

2. Zaposlitveni status (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Učenec.
- b) Dijak.
- c) Zaposlena odrasla oseba.
- d) Drugo: _____

	Ženske		Moški		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%
Učenec	36	30	41	53	77	39
Dijak	46	38	28	36	74	37
Zaposlena odrasla oseba	39	32	9	11	48	24
Skupaj	121	100	78	100	199	100

Tabela 1: Število anketiranih glede na spol in zaposlitveni status

Graf 1: Prikaz odstotkov anketiranih glede na spol in zaposlitveni status

II. ROKOVANJE S SPLETNIMI SOCIALNIMI OMREŽJI

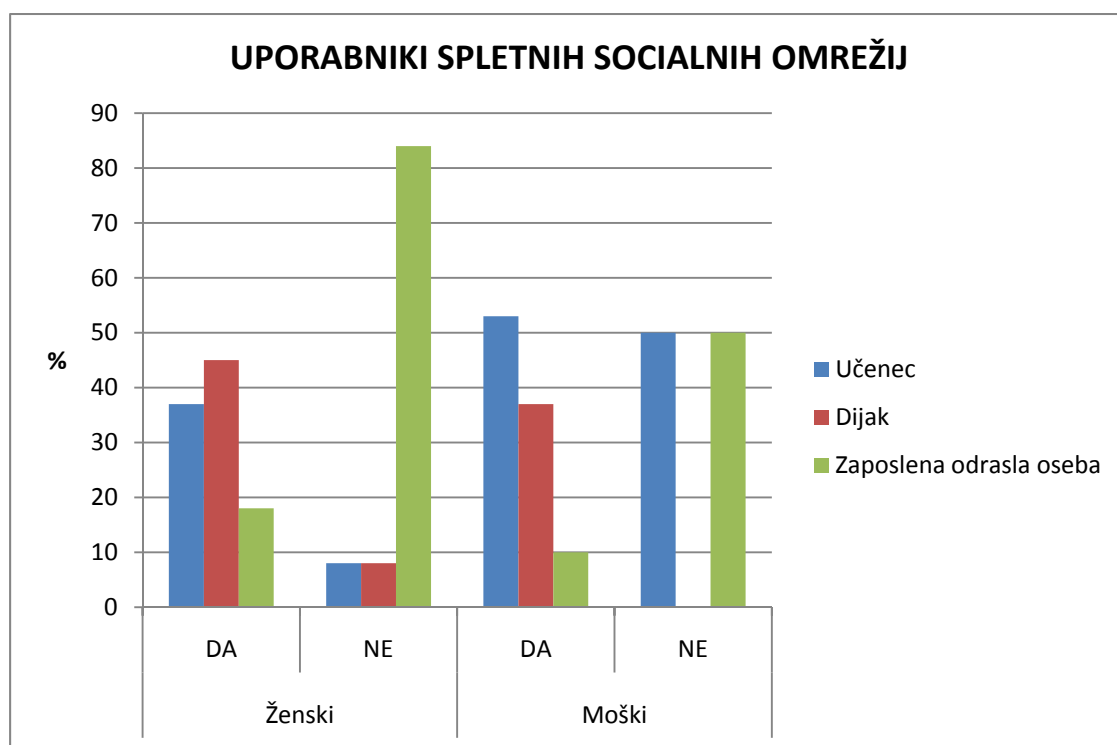
II. 1 UPORABNIKI SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

3. Ali uporabljaš katero od spletnih socialnih omrežij? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

	Ženske				Moški				Skupaj			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Učenec	34	37	2	8	40	53	1	50	74	43	3	12
Dijak	44	45	2	8	28	37	0	0	72	42	2	8
Zaposlena odrasla oseba	19	18	20	84	8	10	1	50	27	15	21	80
Skupaj	97	100	24	100	75	100	2	100	173	100	26	100

Tabela 2: Prikaz števila anketiranih glede na rabo spletnih socialnih omrežij

Graf 2: Prikaz odstotkov anketiranih glede na rabo spletnih socialnih omrežij

Kot prikazuje graf, uporablja spletno socialno omrežje v skupini žensk največ dijakinj, sledijo učenke, nato pa zaposlene odrasle osebe. Delež žensk, ki ne uporablja spletnega socialnega omrežja, je enako nizek med dijakinjami in učenkami, zaposlene odrasle osebe pa primerjalno z ostalima skupinama ženske populacije v veliko večjem odstotku ne rokujejo s spletnim socialnim omrežjem. V skupini moških prevladujejo kot uporabniki spletnih socialnih omrežij učenci, sledijo jim dijaki, v najnižjem odstotku pa socialna spletna omrežja uporabljajo zaposlene odrasle osebe moškega spola. V nadaljevanju smo iz analize izločile vse anketirane, ki ne uporabljajo spletnih socialnih omrežij.

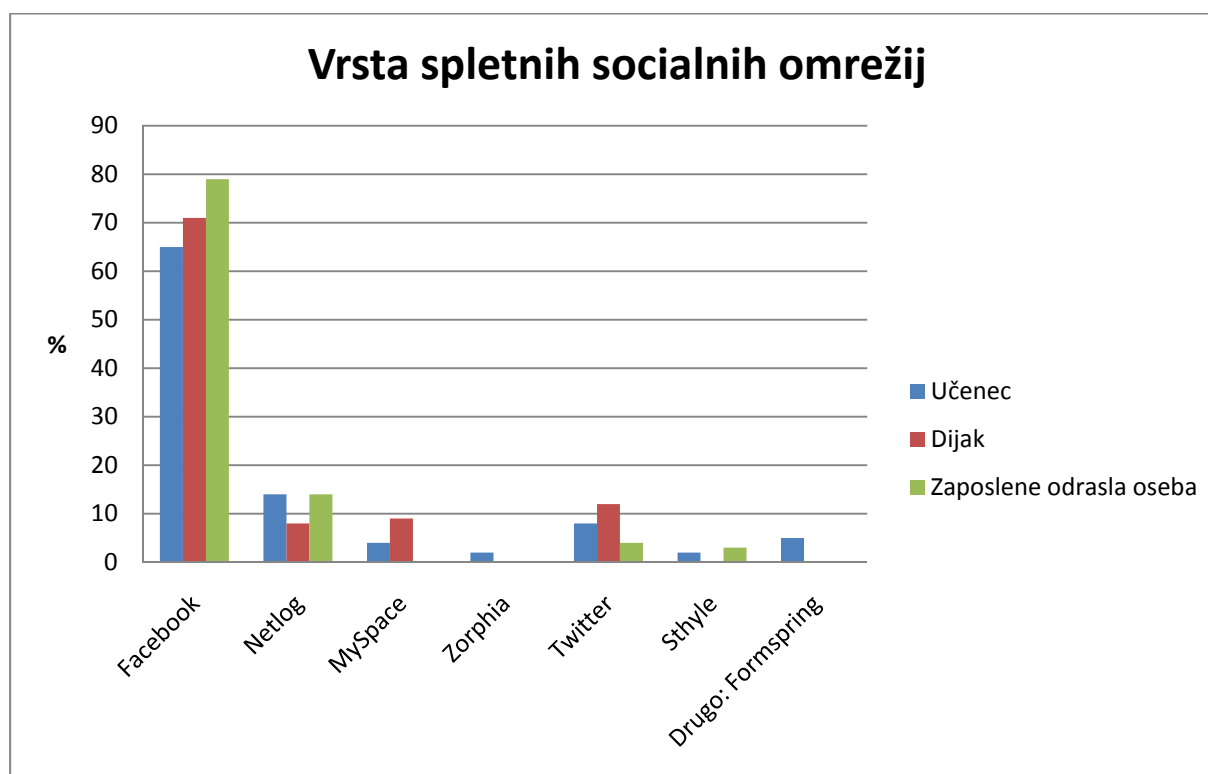
II. 2 VRSTE SPLETNIH SOCIALNIH OMREŽIJ

4. Katero spletno socialno omrežje uporabljaš? (Obkroži črke pred ustreznimi odgovori.)

- a) Facebook.
- b) Netlog.
- c) MySpace.
- d) Zorphia.
- e) Twitter.
- f) Sthyle.
- g) Drugo: _____

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Facebook	71	65	72	71	22	79	165	69
Netlog	15	14	8	8	4	14	19	12
MySpace	5	4	9	9	0	0	5	6
Zorphia	2	2	0	0	0	0	2	1
Twitter	9	8	12	12	1	4	10	9
Sthyle	2	2	0	0	1	3	3	1
Drugo: Formspring	5	5	0	0	0	0	5	2
Skupaj	109	100	101	100	28	100	137	100

Tabela 3: Prikaz števila anketiranih glede na rabo določene vrste spletnega socialnega omrežja

Graf 3: Prikaz odstotkov anketiranih glede na rabo določene vrste spletnega socialnega omrežja

Iz tabelarničnega in grafičnega prikaza je razvidno, da anketirani, ki rokujejo s spletnimi socialnimi omrežji, v največji meri uporabljajo Facebook, poleg tega pa v nižjih odstotkih rokujejo še z Netlogom in Twitterjem, dijaki in učenci redko uporabljajo še MySpace, učenci so se preizkusili na Zorphii, Sthylu in Formspringu, vprašani odrasli pa na Sthylu. Pri četrtem anketnem vprašanju smo izločile vse anketirance, ki so zapisali, da ne uporabljajo spletnega socialnega omrežja Facebook.

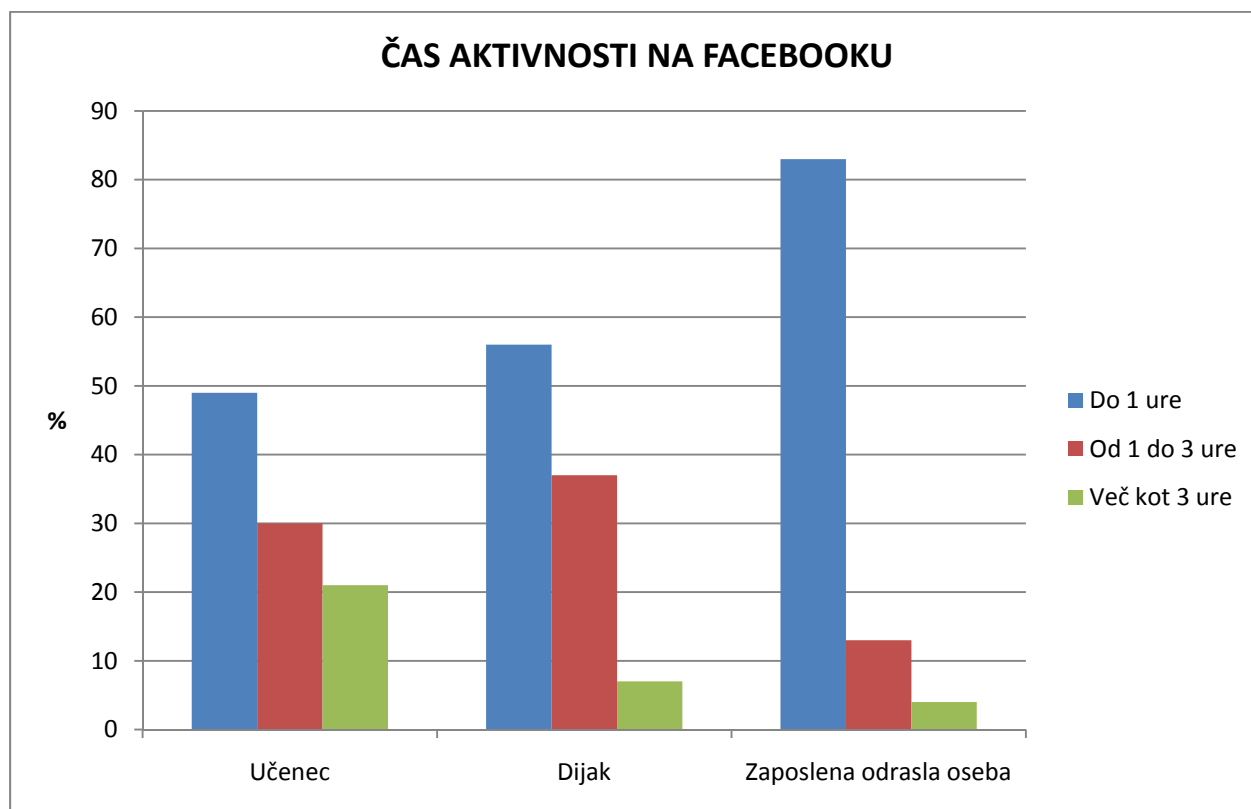
II. 3 ČAS AKTIVNOSTI NA SPLETNEM SOCIALNEM OMREŽJU FACEBOOK

5. Koliko časa dnevno preživiš na Facebooku?(Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Do 1 ure.
- b) Od 1 do 3 ure.
- c) Več kot 3 ure.

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	%	%
Do 1 ure	36	49	40	56	19	83	95	57
Od 1 do 3 ure	21	30	27	37	2	13	50	30
Več kot 3 ure	14	21	5	7	1	4	20	13
Skupaj	71	100	72	100	22	100	165	100

Tabela 4: Prikaz števila anketiranih glede na čas, ki ga dnevno preživijo ob spletnih socialnih omrežjih

Graf4: Prikaz odstotkov anketiranih glede na čas, ki ga dnevno preživijo ob spletnih socialnih omrežjih

Graf kaže, da v vseh treh skupinah anketiranih (učenci, dijaki, zaposlene odrasle osebe) prevladuje odstotek anketiranih, ki so na Facebooku do ene ure dnevno, sledi skupina anketiranih, ki na spletnem socialnem omrežju preživijo od ene do treh ur, najmanjšo skupino vprašanih pa predstavljajo anketiranci, ki na Facebooku preživijo več kot tri ure dnevno. Če vse tri skupine opazujemo primerjalno, lahko ugotovimo,

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

da največ časa na Facebooku preživijo učenci (več kot eno uro=51 %), sledijo dijaki (več kot eno uro=44 %), najmanj časa pa mu ga posvečajo zaposlene odrasle osebe (več kot eno uro=17 %).

II. 4 RAZPORED DNEVNIH DEJAVNOSTI GLEDE NA ČAS AKTIVNOSTI

6. Spodaj zapisane dejavnosti razvrsti po količini časa, ki jim ga dnevno posvečaš doma. Dejavnost razvrsti s številkami od 1 do 4, pri čemer pomeni 1 najmanj časa, 4 pa največ. (Vsako od števil lahko uporabiš le enkrat).

Dejavnost	Količina časa z razvrščanjem od 1 do 4
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti.</i>	
<i>Druženje s prijatelji.</i>	
<i>Pogovor z družinskimi člani.</i>	
<i>Aktivnosti na Facebooku.</i>	

Učenci

	1		2		3		4	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti</i>	12	17	18	25	26	37	15	21
<i>Druženje s prijatelji.</i>	6	9	15	21	23	32	27	38
<i>Pogovor z družinskimi člani</i>	27	38	21	30	13	18	10	14
<i>Aktivnosti na Facebooku</i>	25	35	16	23	10	14	20	28

Tabela 5: Prikaz števila anketiranih učencev glede na njihovo razporeditev časa za posamezne dnevne aktivnosti

Dijaki

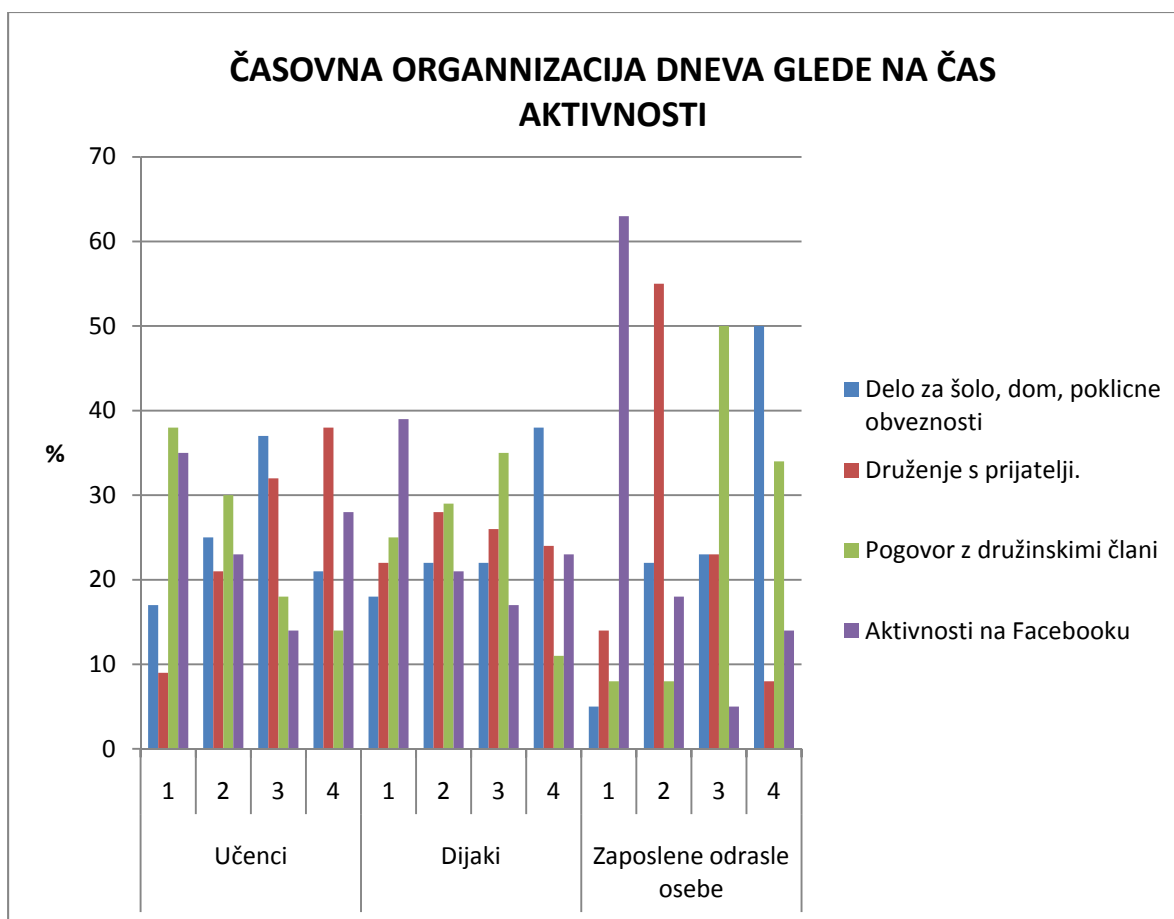
	1		2		3		4	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti</i>	13	18	16	22	16	22	27	38
<i>Druženje s prijatelji.</i>	16	22	20	28	19	26	17	24
<i>Pogovor z družinskimi člani</i>	18	25	21	29	25	35	8	11
<i>Aktivnosti na Facebooku</i>	28	39	15	21	12	17	17	23

Tabela 6: Prikaz števila anketiranih dijakov glede na njihovo razporeditev časa za posamezne dnevne aktivnosti

Zaposlene odrasle osebe

	1		2		3		4	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti</i>	1	5	5	22	5	23	11	50
<i>Druženje s prijatelji.</i>	3	14	12	55	5	23	2	8
<i>Pogovor z družinskimi člani</i>	2	8	2	8	11	50	7	34
<i>Aktivnosti na Facebooku</i>	14	63	4	18	1	5	3	14

Tabela 7: Prikaz števila anketiranih zaposlenih odraslih oseb glede na njihovo razporeditev časa za posamezne dnevne aktivnosti

Graf 5: Prikaz odstotkov anketiranih glede na njihovo razporeditev časa za posamezne dnevne aktivnosti

Učenci največ svojega časa posvečajo druženju s prijatelji (3 + 4 = 70 %), sledi delo za šolo in opravljanje domačih obveznosti (3 + 4 = 58 %), nato aktivnost na Facebooku (3 + 4 = 42 %), na zadnjem mestu pa je pogovor z družinskimi člani (3 + 4 = 32 %); pri dijakih prevladuje delo za šolo in opravljanje domačih obveznosti (3 + 4 = 70 %), sledita druženje s prijatelji (3 + 4 = 50 %) in pogovor z družinskimi člani (3 + 4 = 46 %), na zadnjem mestu pa je aktivnost na Facebooku (40%). Zaposlene odrasle osebe posvetijo največ časa pogovoru z družinskimi člani (3 + 4 = 84 %), sledi delo za dom in izpolnjevanje poklicnih obveznosti (3 + 4 = 72%), manj časa posvečajo druženju s prijatelji (3 + 4 = 31 %), na zadnjem mestu pa je aktivnost na Facebooku (3 + 4 = 19 %). Zanimati moramo tisti del svoje prve hipoteze, ki pravi, da učenci največ časa dnevno posvetijo aktivnostim na Facebooku, potrdimo pa lahko drugi del svoje prve hipoteze, ki pravi, da dijaki in zaposlene odrasle osebe posvečajo aktivnostim na Facebooku manj časa kot učenci.

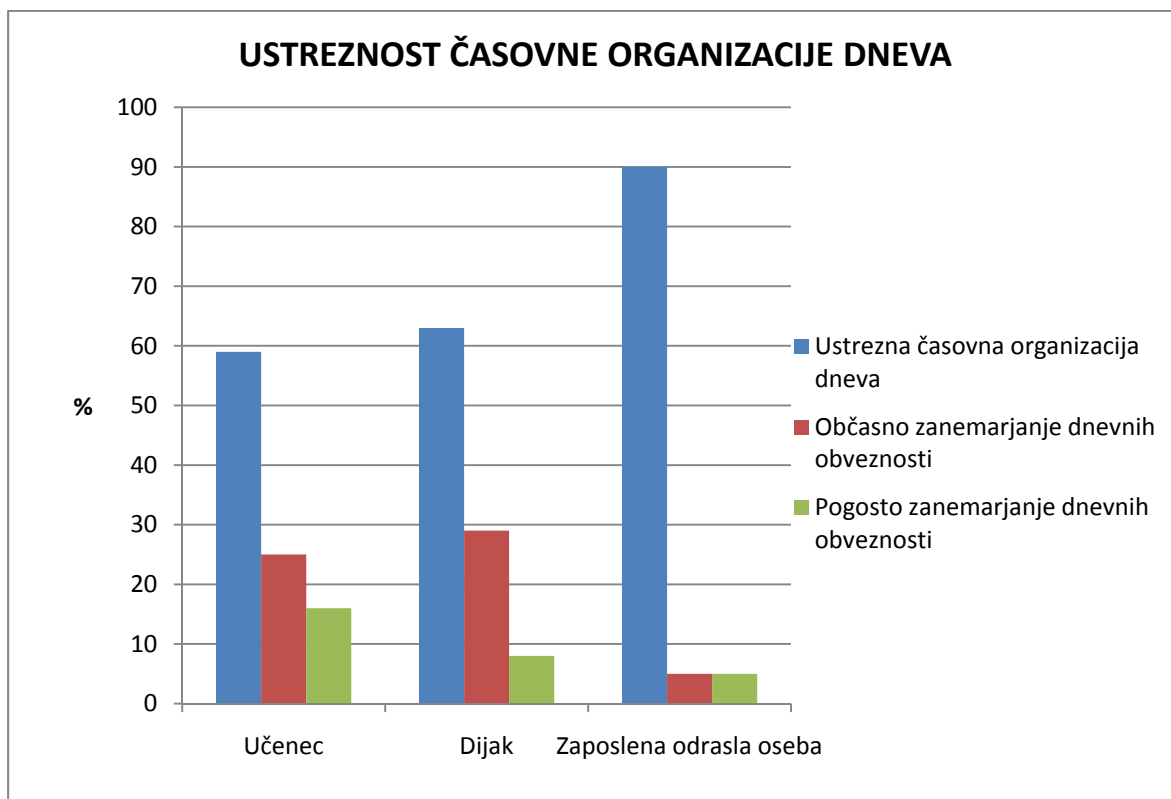
II. 5 USTREZNOST ČASOVNE ORGANIZACIJE DNEVNIH AKTIVNOSTI

7. Kako usklajuješ dnevne obveznosti (učenje, delo ...) z aktivnostmi na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- Dan si ustrezno organiziram. Zaradi aktivnosti na Facebooku ne trpijo moje ostale obveznosti.
- Dnevne obveznosti občasno zanemarim zaradi aktivnosti na Facebooku.
- Svoje dnevne obveznosti pogosto zanemarjam, saj aktivnosti na Facebooku posvečam preveč časa.

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Ustrezna časovna organizacija dneva	42	59	45	63	20	90	107	65
Občasno zanemarjanje dnevnih obveznosti	18	25	21	29	1	5	40	24
Pogosto zanemarjanje dnevnih obveznosti	11	16	6	8	1	5	18	11
Skupaj	71	100	72	100	22	100	165	100

Tabela 8: Prikaz števila anketiranih glede na njihovo presojo o ustreznosti časovne organizacije dnevnih aktivnosti

Graf 6: Prikaz odstotkov anketiranih glede na njihovo presojo o ustreznosti časovne organizacije dnevnih aktivnosti

Večina vseh vprašanih meni, da si ustrezno časovno razporedi dan glede na aktivnosti, ki jih opravlja. Zaposlene odrasle osebe si glede na svojo presojo v največji meri ustrezno časovno organizirajo dan (90 %); v manjši meri to uspeva dijakom (63 %), v najmanjši pa učencem (59 %). V manjši meri občasno zanemarjajo svoje obveznosti zaradi Facebooka, zelo nizek odstotek vprašanih pa meni, da pogosto zanemarlja svoje dnevne obveznosti zaradi aktivnosti na Facebooku. Zavrči moramo del svoje druge hipoteze, ki pravi, da učenci pogosto zanemarjajo svoje dnevne obveznosti zaradi aktivnosti na spletnem socialnem omrežju, potrdimo pa lahko tisti del svoje druge hipoteze, ki pravi, da imajo učenci največ težav z zanemarjanjem svojih dnevnih obveznosti; da je teh težav manj pri dijakih in najmanj pri odraslih zaposlenih osebah.

III. MOTIVI ZA RABO FACEBOOKA

8. Zakaj uporabljaš Facebook? (V okenca ob posameznih trditvah zapiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1 – nikoli, 2- občasno, 3- pogosto). Ista številka se lahko večkrat ponovi.

Iščem podatke za šolske oz. poklicne namene.	
Iščem informacije na področju lastnih interesov izven šolskih oz. poklicnih namenov.	
Spoznavam nove ljudi.	
Iščem ljubezensko zvezo.	
Ohranjam stike s prijatelji.	
Zabavam se in sprostim.	
Drugo: _____	

Učenci

	1		2		3		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Iskanje podatkov za šolo, del. mesto ...	56	79	12	17	3	4	71	100
Iskanje interesnih podatkov	28	39	35	49	8	12	71	100
Spoznavanje novih ljudi	6	8	22	31	43	61	71	100
Iskanje ljubezenske zveze	48	68	14	20	9	12	71	100
Ohranjanje stikov s prijatelji	2	3	16	23	53	74	71	100
Zabava in sprostitev	4	6	20	28	47	66	71	100

Tabela 9: Prikaz števila anketiranih učencev glede na njihove motive za uporabo Facebooka

Dijaki

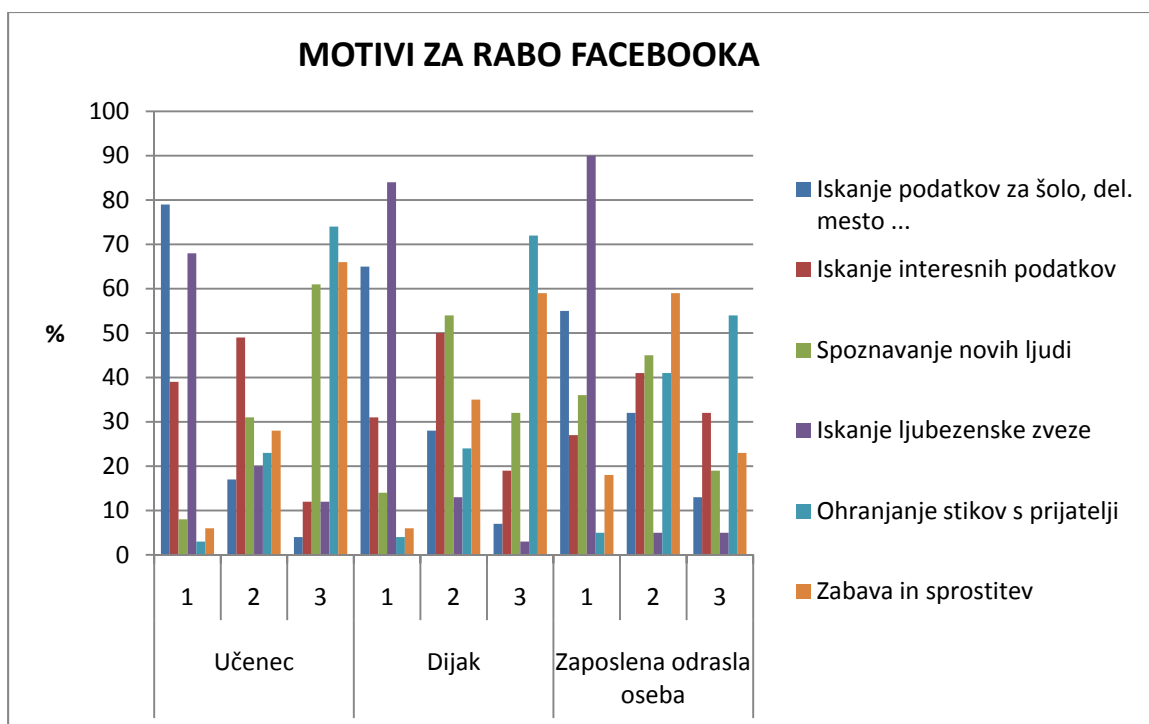
	1		2		3		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Iskanje podatkov za šolo, del. mesto ...	47	65	20	28	5	7	72	100
Iskanje interesnih podatkov	22	31	36	50	14	19	72	100
Spoznavanje novih ljudi	10	14	39	54	23	32	72	100
Iskanje ljubezenske zveze	61	84	9	13	2	3	72	100
Ohranjanje stikov s prijatelji	3	4	17	24	52	72	72	100
Zabava in sprostitev	4	6	25	35	43	59	72	100

Tabela 9: Prikaz števila anketiranih dijakov glede na njihove motive za uporabo Facebooka

Zaposlene odrasle osebe

	1		2		3		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Iskanje podatkov za šolo, del. mesto ...	12	55	7	32	3	13	22	100
Iskanje interesnih podatkov	6	27	9	41	7	32	22	100
Spoznavanje novih ljudi	8	36	10	45	4	19	22	100
Iskanje ljubezenske zveze	20	90	1	5	1	5	22	100
Ohranjanje stikov s prijatelji	1	5	9	41	12	54	22	100
Zabava in sprostitev	4	18	13	59	5	23	22	100

Tabela 10: Prikaz števila anketiranih zaposlenih odraslih oseb glede na njihove motive za uporabo Facebooka

Graf 7: Prikaz odstotkov anketiranih glede na njihove motive za uporabo Facebooka

Učenci Facebook najpogosteje uporabljajo za ohranjanje stikov s prijatelji (3 + 2 = 97%), za sprostitvev in zabavo (3 + 2 = 94%), za spoznavanje novih ljudi (3 + 2 = 92%), za iskanje interesnih podatkov (3 + 2 = 61%), v manjši meri za iskanje ljubezenske zveze (3 + 2 = 32%), v najmanjšem deležu pa za iskanje podatkov za šolo (3 + 2 = 21%). Dijaki Facebook uporabljajo v največji meri za ohranjanje stikov s prijatelji (3 + 2 = 96%), za zabavo in sprostitvev (3 + 2 = 94%), za spoznavanje novih ljudi (3 + 2 = 86%) in iskanje interesnih podatkov (3 + 2 = 69%), v manjši meri za iskanje podatkov za šolo (3 + 2 = 35%), v najmanjši meri pa za iskanje nove ljubezenske zveze (3 + 2 = 16%). Tudi zaposlene odrasle osebe uporabljajo Facebook v največji meri za ohranjanje stikov s prijatelji (3 + 2 = 95%) in za sprostitvev ter zabavo (3 + 2 = 82%), v nadaljevanju za iskanje interesnih podatkov (3 + 2 = 73%) in spoznavanje novih ljudi (3 + 2 = 64%), v manjši meri za iskanje potrebnih podatkov za delovno mesto (3 + 2 = 45%), v najmanjši meri pa za iskanje nove ljubezenske zveze (3 + 2 = 10%). Potrdimo lahko del svoje tretje hipoteze, da večina anketiranih Facebook uporablja za ohranjanje stikov s prijatelji in za sprostitvev ter zabavo.

III. 1 PREDNOSTI FACEBOOKA

9. Pridobitve, ki jih nudi Facebook, razvrsti s številkami od 1 do 8, pri čemer pomeni 1 najmanj pomembno, 8 pa najbolj pomembno. Vsako številko lahko uporabiš samo enkrat.

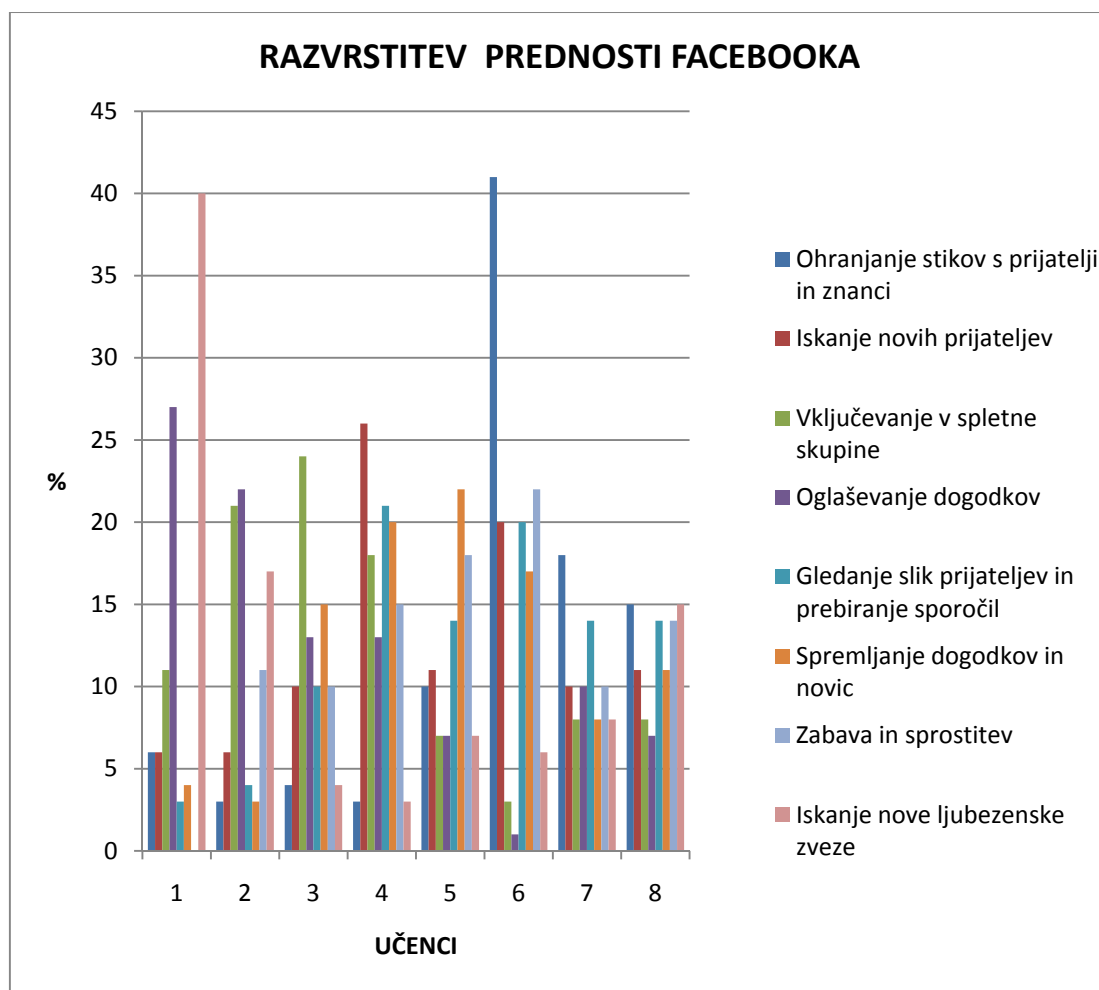
	Ohranjam stike s prijatelji in znanci.
	Iščem nove prijatelje.
	Vključujem se v spletne skupine na podlagi skupnih interesov.
	Oglašujem dogodke.
	Gledam slike svojih prijateljev in prebiram sporočila, ki so mi jih poslali.
	Spremljam dogodke in novice.
	Zabavam se in sproščam.
	Iščem novo ljubezensko zvezo.

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

Učenci

	1		2		3		4		5		6		7		8		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Ohranjanje stikov	4	6	2	3	3	4	2	3	7	10	29	41	13	18	11	15	71	100
Iskanje novih prijateljev	4	6	4	6	7	10	18	26	8	11	15	20	7	10	8	11	71	100
Vključevanje v spletne skupine	8	11	15	21	17	24	12	18	5	7	2	3	6	8	6	8	71	100
Oglaševanje dogodkov	19	27	16	22	9	13	9	13	5	7	1	1	7	10	5	7	71	100
Gledanje slik prijateljev ...	2	3	3	4	7	10	15	21	10	14	14	20	10	14	10	14	71	100
Spremljanje dogodkov in novic	3	4	2	3	11	15	14	20	15	22	12	17	6	8	8	11	71	100
Zabava in sprostitvev	0	0	8	11	7	10	11	15	13	18	15	22	7	10	10	14	71	100
Iskanje nove ljubezenske zveze	29	40	12	17	3	4	2	3	5	7	4	6	6	8	11	15	71	100

Tabela 11: Prikaz števila anketiranih učencev glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

Graf 8: Prikaz odstotkov anketiranih učencev glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

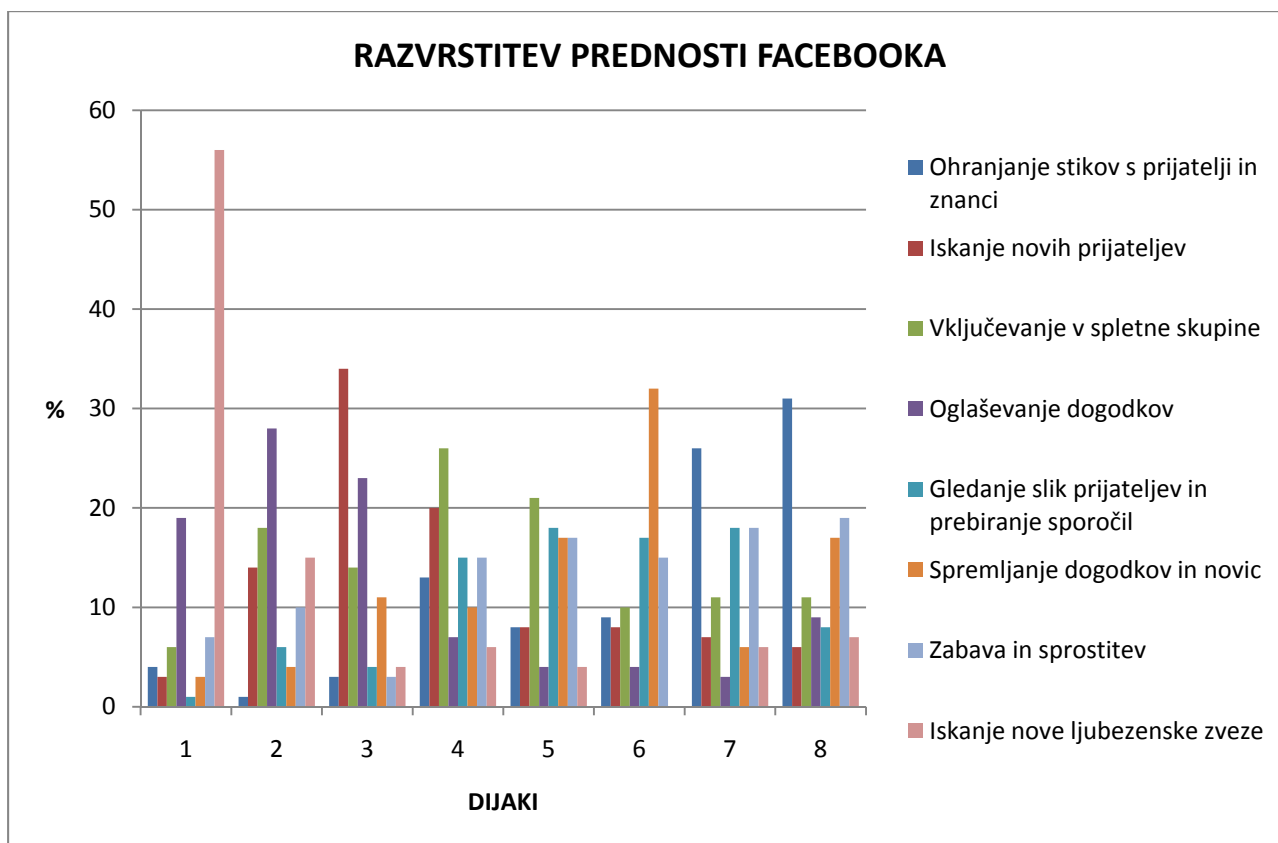
Učenci vidijo največjo pridobitev Facebooka v ohranjanju stikov med ljudmi (seštevek 5-8 =84%), sledita zabava in sprostitvev (seštevek 5-8 =64%) ter spremljanje dogodkov in novic (seštevek 5-8 =62%). V nadaljevanju je zaznati ogledovanje slik in podatkov o prijateljih (seštevek 5-8 =58%) in iskanje novih prijateljev (seštevek 5-8 =52%), po mnenju učencev pa so manjše pridobitve spletnega socialnega omrežja možnost iskanja nove ljubezenske zveze (seštevek 5-8 =36%), vključevanje v spletne skupine (seštevek 5 -8 =26%) in oglaševanje dogodkov (seštevek 5 -8 =25%). Za učence lahko potrdimo del svoje tretje hipoteze, ki pravi, da sta anketiranim največji pridobitvi Facebooka zabava in sprostitvev ter ohranjanje stikov s prijatelji in znanci.

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

Dijaki

	1		2		3		4		5		6		7		8		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Ohranjanje stikov	3	4	1	1	2	3	9	13	7	9	9	13	20	26	22	31	72	100
Iskanje novih prijateljev	2	3	10	14	25	34	14	20	6	8	6	8	5	7	4	6	72	100
Vključevanje v spletne skupine	4	6	13	18	10	14	19	26	7	10	3	4	8	11	8	11	72	100
Oglaševanje dogodkov	18	19	20	28	17	23	5	7	3	4	5	7	2	3	7	9	72	100
Gledanje slik prijateljev	1	1	4	6	3	4	11	15	12	17	22	31	13	18	6	8	72	100
Spremljanje dogodkov in novic	2	3	3	4	8	11	7	10	24	32	12	17	4	6	12	17	72	100
Zabava in sprostitvev	5	7	7	10	2	3	11	15	11	15	9	13	13	18	14	19	72	100
Iskanje nove ljubezenske zveze	40	56	11	15	3	4	5	6	0	0	4	6	4	6	5	7	72	100

Tabela 12: Prikaz števila anketiranih dijakov glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

Graf 9: Prikaz odstotkov anketiranih dijakov glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

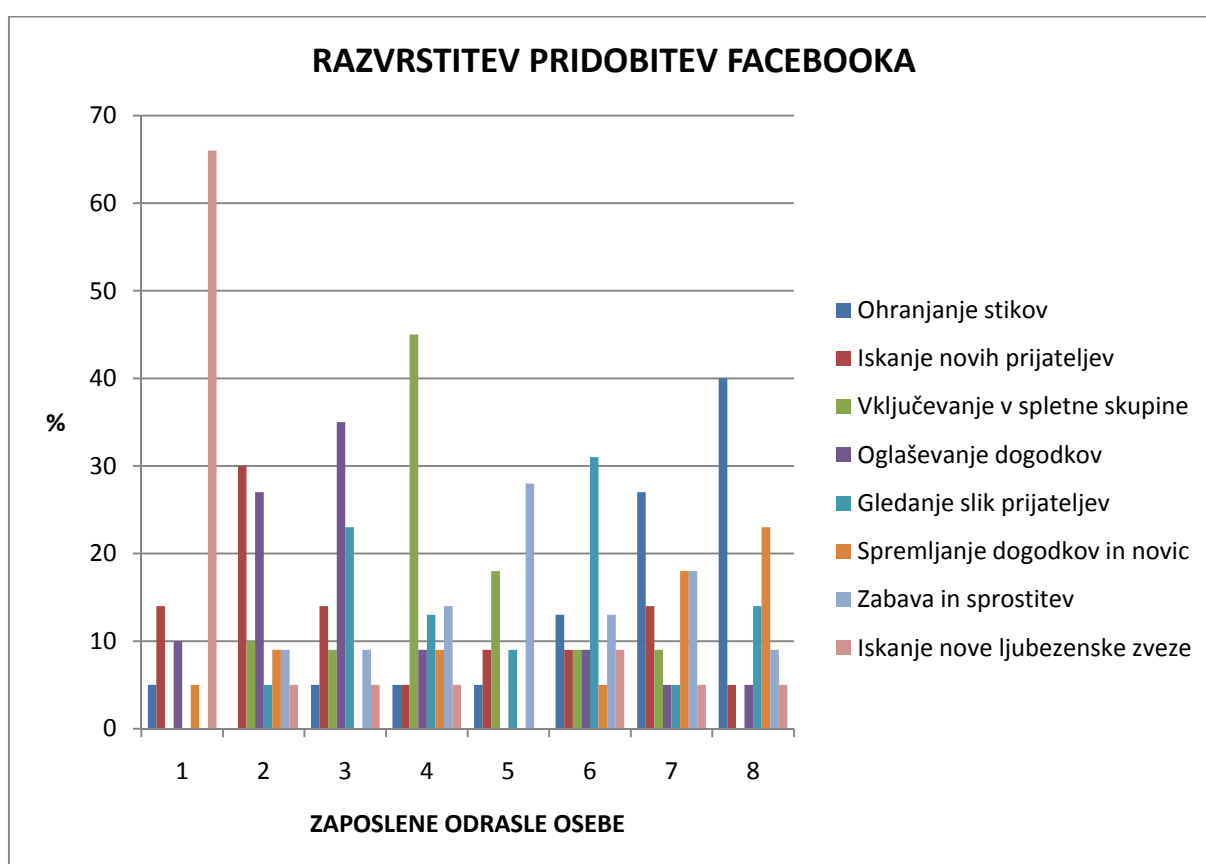
Dijaki v največji meri vidijo pridobitve Facebooka v ohranjanju stikov (seštevek 5-8 =79%), spremljanju dogodkov in novic (seštevek 5-8 =74%) ter zabavi in sprostitvi (seštevek 5 -8 =72%), sledi možnost iskanja nove ljubezenske zveze (seštevek 5-8 =65%), v manjši meri pa pridobitve socialnega spletnega omrežja vidijo v vključevanju v spletne skupine (seštevek 5-8 =36%), iskanju novih prijateljev (seštevek 5-8 =29%) in oglaševanju dogodkov (seštevek 5 -8 =23%). Tudi za dijake smemo potrditi del svoje tretje hipoteze, ki pravi, da sta anketiranim najpomembnejši pridobitvi Facebooka zabava in sprostitvev ter ohranjanje stikov, zaznati pa je tudi visok odstotek, ki ga pripisujejo spremljanju dogodkov in novic.

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

Zaposlene odrasle osebe

	1		2		3		4		5		6		7		8		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%		%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Ohranjanje stikov	1	5	0	0	1	5	1	5	1	5	3	13	6	27	9	40	22	100
Iskanje novih prijateljev	3	14	7	30	3	14	1	5	2	9	2	9	3	14	1	5	22	100
Vključevanje v spletne skupine	0	0	2	10	2	9	10	45	4	18	2	9	2	9	0	0	22	100
Oglaševanje dogodkov	2	10	6	27	8	35	2	9	0	0	2	9	1	5	1	5	22	100
Gledanje slik prijateljev	0	0	1	5	5	23	3	13	2	9	7	31	1	5	3	14	22	100
Spremljanje dogodkov in novic	1	5	2	9	0	0	2	9	7	31	1	5	4	18	5	23	22	100
Zabava in sprostitvev	0	0	2	9	2	9	3	14	6	28	3	13	4	18	2	9	22	100
Iskanje nove ljubezenske zveze	15	66	1	5	1	5	1	5	0	0	2	9	1	5	1	5	22	100

Tabela 13: Prikaz števila anketiranih zaposlenih odraslih oseb glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

Graf 10: Prikaz odstotkov anketiranih zaposlenih odraslih oseb glede na njihovo presojo o pridobitvah Facebooka

Odrasle zaposlene osebe za največje pridobitve Facebooka označujejo ohranjanje stikov (seštevek 5-8 =83%) in spremljanje dogodkov ter novic (seštevek 5-8 =81%). Sledi zabava in sprostitvev (seštevek 5 -8 =68%), spremljanje slik in objav prijateljev (seštevek 5 -8 =59%) in iskanje novih prijateljev (seštevek 5 -8 =47%). V nižjih odstotkih so zastopane pridobitve, kot so vključevanje v spletne skupine (seštevek 5 -8 =36%), oglaševanje dogodkov (seštevek 5 -8 =19%) in iskanje nove ljubezenske zveze (seštevek 5 -8 =19%). Za zaposlene odrasle osebe lahko delno potrdimo del svoje tretje hipoteze, ki pravi, da anketirani za največjo pridobitev spletnega socialnega omrežja štejejo ohranjanje stika, zabava in sprostitvev imata nekoliko nižji odstotek, saj zaposlene odrasle osebe na drugo mesto postavljajo spremljanje dogodkov in novic.

IV. SAMOPODOBA ANKETIRANIH IN SPLETNO SOCIALNO OMREŽJE FACEBOOK

IV. 1 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN NAČINOM NJIHOVEGA SPORAZUMEVANJA

10. Ali spodaj navedene trditve veljajo zate? (Naredi križce v ustrezna okenca tabele.)

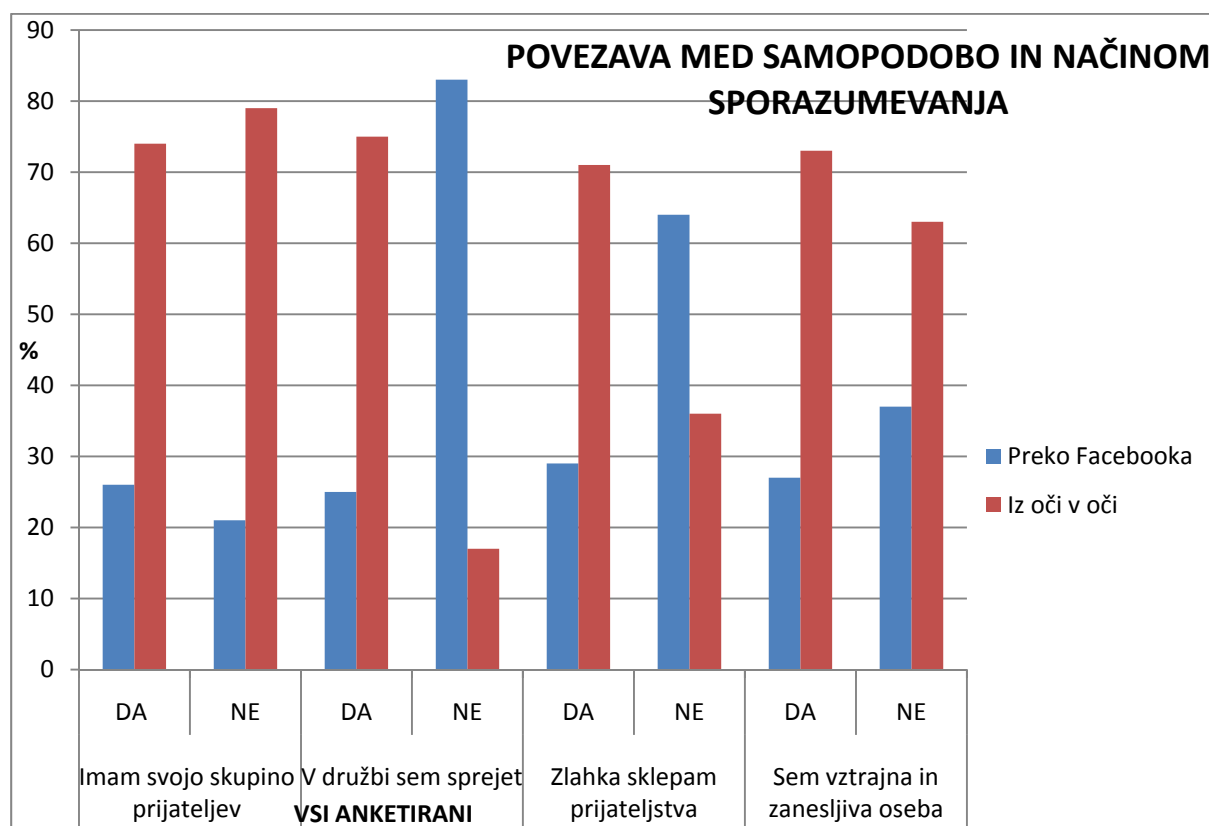
Trditev	DA	NE
Imam svojo skupino prijateljev.		
V družbi prijateljev se čutim sprejet/-a.		
Sem prijazna oseba; zlahka sklepam nova prijateljstva.		
Sem vztrajna in zanesljiva oseba.		

Način komuniciranja	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Preko Facebooka	38	26	4	21	40	25	5	83	45	29	7	64	40	27	6	37
Iz oči v oči	108	74	15	79	119	75	1	17	109	71	4	36	109	73	10	63
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 14: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in način njihovega sporazumevanja

11. Na katerega od načinov lažje in bolj sproščeno komuniciraš? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Preko Facebooka.
- b) Iz oči v oči.

Graf 11: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in način njihovega sporazumevanja

Med anketiranimi, ki imajo svojo skupino prijateljev, in tistimi, ki je nimajo, ne prihaja do bistvenih razlik v načinu njihovega sporazumevanja- večina raje komunicira iz oči v oči kot preko Facebooka; do večjih razhajanj prihaja med anketiranci, ki menijo, da so v družbi sprejeti, in tistimi, ki se v družbi ne čutijo sprejete. Slednji veliko raje komunicirajo preko Facebooka, medtem ko se v družbi sprejeti anketiranci lažje sporazumevajo iz oči v oči. Odstopanja je zaznati tudi pri anketiranih, ki menijo, da zlahka sklepajo prijateljstva, in drugimi, ki niso tega mnenja. Slednji se lažje in bolj sproščeno sporazumevajo preko Facebooka. Med anketiranimi, ki zase menijo, da so vztrajna in zanesljiva oseba, in tistimi, ki nimajo takega mnenja, ni večjih razlik v načinih sporazumevanja; obe skupini se v večji meri lažje in bolj odprto sporazumevata iz oči v oči. Svojo domnevo, izraženo v delu četrte hipoteze, lahko potrdimo le za skupini anketiranih z ozirom na njihovo občutje sprejetosti v družbi in načinom njihovega sklepanja prijateljstev.

IV. 2 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN ŠTEVILO SPLETNIH PRIJATELJEV

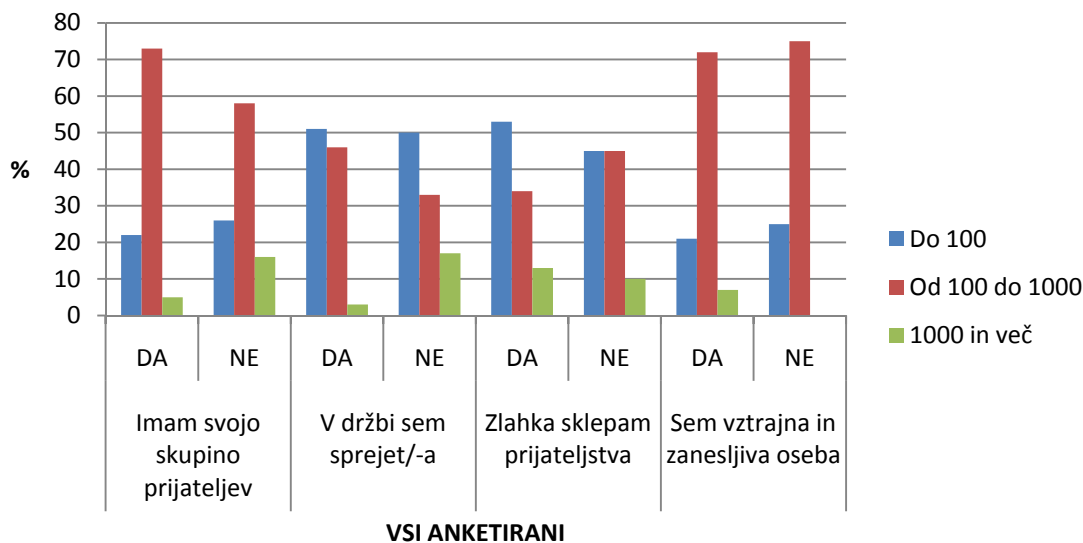
12. Kolikšno je okvirno število tvojih prijateljev na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Do 100.
- b) Od 100 do 1000.
- c) 1000 in več.

	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Do 100	32	22	5	26	81	51	3	50	82	53	5	45	32	21	4	25
Od 100 do 1000	107	73	11	58	73	46	2	33	52	34	5	45	107	72	12	75
1000 in več	7	5	3	16	5	3	1	17	20	13	1	10	10	7	0	0
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 15: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in število njihovih spletnih prijateljev

POVEZAVA MED SAMOPODOBO IN ŠTEVILOM SPLETNIH PRIJATELJEV

Graf 12: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in število njihovih spletnih prijateljev

Anketirani, ki pravijo, da nimajo svoje skupine prijateljev, so v večjem odstotku zapisali, da imajo 1000 in več spletnih prijateljev, kot anketirani, ki imajo svojo skupino prijateljev. Ista ugotovitev velja tudi za anketirane, ki menijo, da v družbi niso sprejeti; tudi ti imajo v večjem odstotku več kot 1000 spletnih prijateljev kot anketirani, ki se v družbi prijateljev počutijo sprejeti. Vprašani, ki menijo, da ne sklepajo prijateljstev zlahka, imajo nižji delež prijateljev v skupini do 100 in nad 1000, prevladujejo pa v skupini med 100 in 1000 spletnimi prijatelji. Večji odstotek spletnih prijateljev nad 1000 in več spletnih prijateljev imajo anketirani, ki zase menijo, da so vztrajne in zanesljive osebe, delež obeh skupin pa je v okvirih do 100 spletnih prijateljev in od 100 do 1000 relativno blizu. Zanimati moramo del četrte hipoteze, ki pravi, da imajo odprte osebe s pozitivno samopodobo več spletnih prijateljev kot zaprte osebe z nizkim samospoštovanjem. To velja le za osebe, ki zase menijo, da so vztrajne in zanesljive.

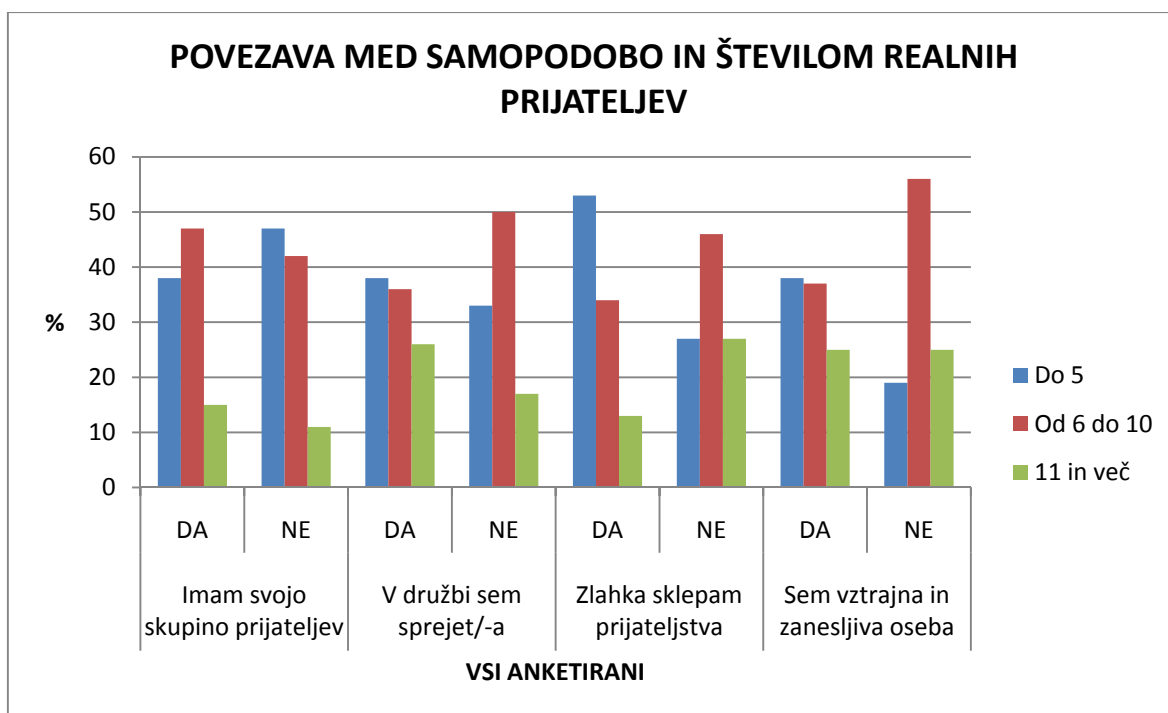
IV. 3 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN ŠTEVILOM REALNIH PRIJATELJEV

13. Kolikšno je okvirno število tvojih tesnejših prijateljev v vsakdanjem življenju? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Do 5.
- b) Od 6 do 10.
- c) 11 in več

	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Do 5	55	38	9	47	61	38	2	33	72	53	3	27	57	38	3	19
Od 6 do 10	69	47	8	42	58	36	3	50	50	34	5	46	55	37	9	56
11 in več	22	15	2	11	40	26	1	17	32	13	3	27	37	25	4	25
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 16: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in število njihovih realnih prijateljev (Z besedo realen označujemo prijateljstva, ki se oblikujejo v vsakdanjem resničnem življenju.)

Graf 13: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in število njihovih realnih prijateljev

Anketirani, ki imajo svojo skupino prijateljev, imajo izkazane večje odstotke prijateljstev v kategoriji od 6 do 10 prijateljev in 11 prijateljev ter več, kot anketirani, ki nimajo svoje skupine prijateljev. Vprašani, ki se v družbi ne čutijo sprejete, imajo večji odstotek prijateljstev izkazanih v kategoriji od 6 do 10 prijateljev, medtem ko imajo v družbi sprejeti večje odstotke v skupinah do 5 prijateljev in 11 ter več prijateljev. Anketirani, ki ne sklepajo prijateljstev zlahka, imajo večje število prijateljstev umeščenih v skupini od 6 do 10 prijateljev ter 11 in več prijateljev. Vprašani, ki zase menijo, da so vztrajni in zanesljivi, imajo večji odstotek izkazanih prijateljstev zajetih v skupino do 5 prijateljev; tisti, ki pa teh trditev zase ne postavljajo, imajo močnejšo skupino prijateljev med 6 in 10. Ovreči moramo del svoje četrte hipoteze, ki pravi, da imajo odprte osebe s pozitivno samopodobo več realnih prijateljev kot vprašani z nizko samopodobo. To bi lahko rekli le za tiste anketirane, ki imajo svojo skupino prijateljev.

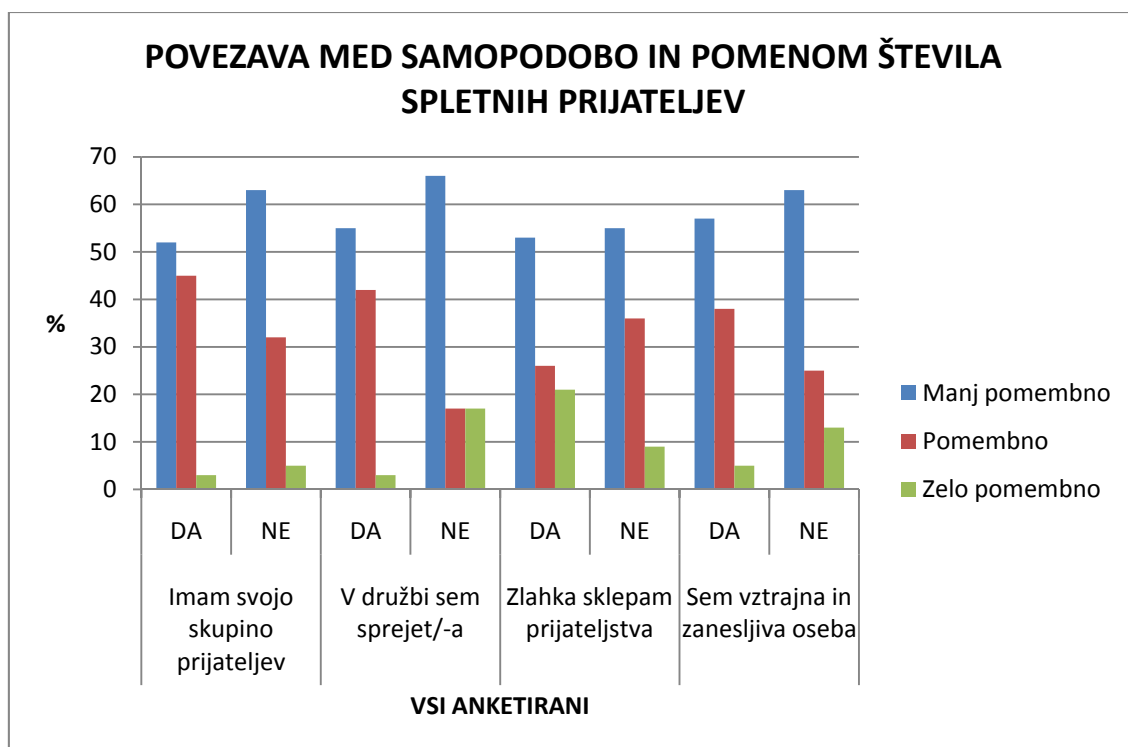
IV. 4 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN POMENOM ŠTEVILA SPLETNIH PRIJATELJEV

14. Kako pomembne so zate spodaj zapisane izjave?(V ustrezna okenca vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- manj pomembno, 2-pomembno, 3- zelo pomembno). Številke se lahko večkrat ponovijo.

Trditve	Razvrščanje od 1 do 3
Na Facebooku imam veliko spletnih prijateljev.	
Pomembno je, da moje objave pozitivno komentira veliko spletnih prijateljev.	
Na Facebooku klepetam s spletnimi prijatelji.	

	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Manj pomembno	77	52	12	63	88	55	4	66	82	53	6	55	85	57	10	63
Pomembno	65	45	6	32	67	42	1	17	40	26	4	36	57	38	4	25
Zelo pomembno	4	3	1	5	4	3	1	17	32	21	1	9	7	5	2	13
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 17: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in pomen števila njihovih spletnih prijateljev

Graf 14: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in pomen števila njihovih spletnih prijateljev

Del anketiranih, ki nima svoje skupine prijateljev, v večjem odstotku meni, da število spletnih prijateljev ni pomembno, kot skupina anketiranih s svojim krogom prijateljev, na drugi strani pa tudi v višjem odstotku menijo, da je to zelo pomembno, kot anketirani s svojo skupino prijateljev, ki so se v višjem odstotku opredelili, da jim je število spletnih prijateljev pomembno. Enaka ugotovitev velja tudi v razmerju med obema skupinama znotraj kategorije sprejetosti med prijatelji in mnenjem o lastni vztrajnosti in zanesljivosti. Drugačna so razmerja med anketiranimi, ki zlahka sklepajo prijateljstva, in tistimi, ki imajo na tem področju težave, saj anketirani, ki teže sklepajo prijateljstva, menijo, da je število spletnih prijateljev zanje pomembno; anketiranim, ki zlahka tvorijo prijateljske vezi, pa je število spletnih prijateljev zelo pomembno. Ovreči moramo del pete hipoteze, ki pravi, da je število spletnih prijateljev bolj pomembno introvertiranim osebam z nižjo samopodobo; le- ti kažejo večje odklone k opredelitvam manj pomembno in zelo pomembno, medtem ko je središčna točka anketiranih, ki so odprti in imajo višjo samopodobo, na postavki pomembno.

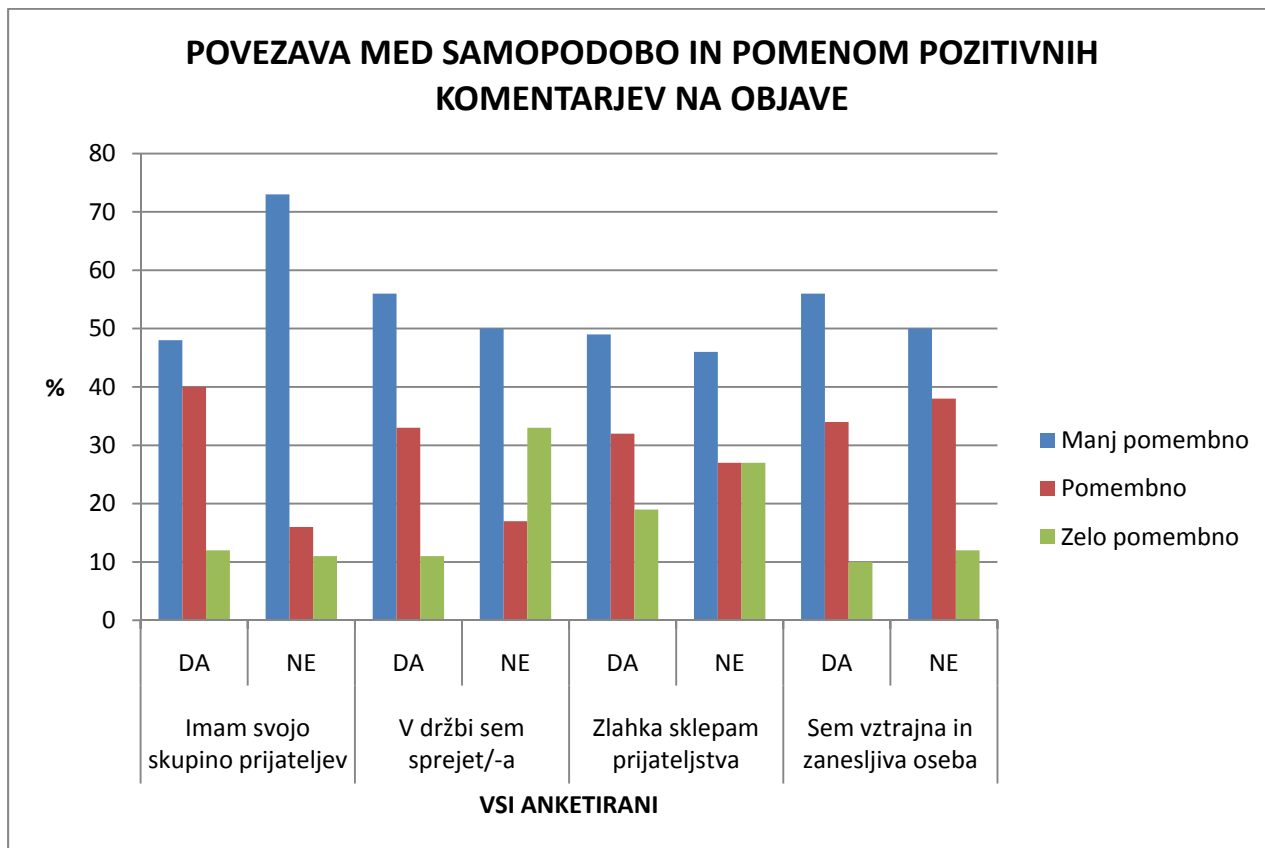
IV. 5 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN POMENOM POZITIVNIH KOMENTARJEV NA OBJAVE

15. Kako pomembne so zate spodaj zapisane izjave?(V ustrezna okenca vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- manj pomembno, 2-pomembno, 3- zelo pomembno). Številke se lahko večkrat ponovijo.

Trditve	Razvrščanje od 1 do 3
Na Facebooku imam veliko spletnih prijateljev.	
Pomembno je, da moje objave pozitivno komentira veliko spletnih prijateljev.	
Na Facebooku klepetam s spletnimi prijatelji.	

	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Manj pomembno	71	48	14	73	89	56	3	50	75	49	5	46	84	56	8	50
Pomembno	59	40	3	16	53	33	1	17	50	32	3	27	50	34	6	38
Zelo pomembno	17	12	2	11	17	11	2	33	29	19	3	27	15	10	2	12
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 18.: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in pomen števila pozitivnih komentarjev na njihove objave

Graf 15: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in pomen števila pozitivnih komentarjev na njihove objave

Anketirani, ki nimajo svoje skupine prijateljev, menijo, da je število pozitivnih komentarjev na njihove objave v večji meri manj pomembno, kot anketirani, ki imajo svoj krog prijateljev. Vprašani, ki se v družbi ne čutijo sprejete, obratno v večji meri pripisujejo veliko pomembnost številnim pozitivnim komentarjem na svoje objave, kot vprašani, ki se v družbi čutijo sprejete. Tudi anketiranim, ki težje sklepajo prijateljstva, so v večji meri pozitivni komentarji na njihove objave zelo pomembni, kot tistim, ki s sklepanjem prijateljstev nimajo težav. Osebam, ki menijo zase, da niso vztrajne in zanesljive, število pozitivnih komentarjev na njihove objave v večji meri pomeni nekaj zelo pomembnega, kot anketiranim, ki zase presojujejo, da so vztrajni in zanesljivi. Na tem mestu lahko potrdimo del pete hipoteze, ki pravi, da so introvertiranim osebam z nižjo samopodobo bolj pomembni pozitivni komentarji na njihove spletne objave kot odprtim osebam s pozitivno samopodobo /izvzamemo le kategorijo – Imam svojo skupino prijateljev/.

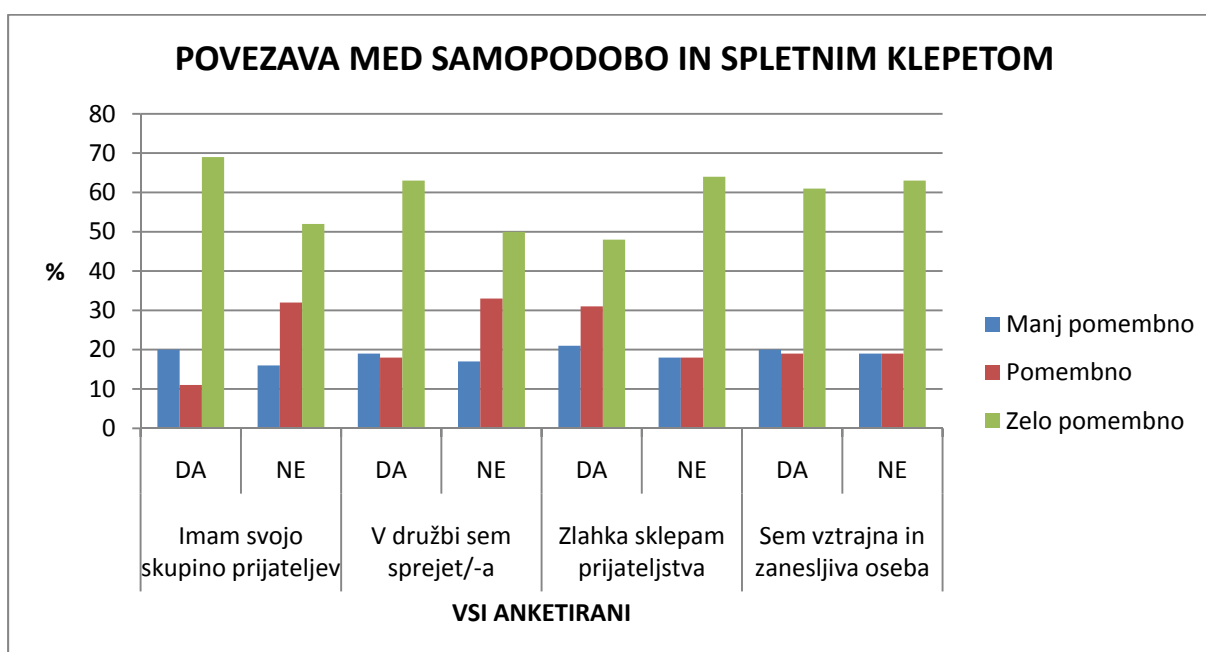
IV. 6 POVEZAVA MED SAMOPODOBO ANKETIRANIH IN SPLETNIM KLEPETOM

16. Kako pomembne so zate spodaj zapisane izjave?(V ustrezna okencja vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- manj pomembno, 2-pomembno, 3- zelo pomembno). Številke se lahko večkrat ponovijo.

Trditve	Razvrščanje od 1 do 3
Na Facebooku imam veliko spletnih prijateljev.	
Pomembno je, da moje objave pozitivno komentira veliko spletnih prijateljev.	
Na Facebooku klepetam s spletnimi prijatelji.	

	Imam svojo skupino prijateljev				V družbi sem sprejet/-a				Zlahka sklepam prijateljstva				Sem vztrajna in zanesljiva oseba			
	DA		NE		DA		NE		DA		NE		DA		NE	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Manj pomembno	29	20	3	16	31	19	1	17	33	21	2	18	30	20	3	19
Pomembno	16	11	6	32	28	18	2	33	47	31	2	18	29	19	3	19
Zelo pomembno	101	69	10	52	100	63	3	50	74	48	7	64	90	61	10	63
Skupaj	146	100	19	100	159	100	6	100	154	100	11	100	149	100	16	100

Tabela 19: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in pomen spletnega klepeta

Graf 16: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo samopodobo in spletni klepet

Vsem anketiranim je spletni klepet v največjih odstotkih zelo pomemben. Anketirani, ki nimajo svoje skupine prijateljev, so se v večjem odstotku kot anketirani s skupino prijateljev, odločili, da jim je spletni klepet pomemben; vprašanim, ki imajo svoj krog prijateljev, pa je v večjem odstotku zelo pomemben. Enaka ugotovitev velja za postavko sprejetih v družbi, drugače pa je v skupinah, ki so povezane s sklepanjem prijateljstev in mnenjem o lastni vztrajnosti in zanesljivosti, saj tam v kategoriji pod oznako zelo pomembno prevladujejo skupine anketiranih, ki težje sklepajo prijateljstva in zase menijo, da niso vztrajne in zanesljive osebe. Del svoje pete hipoteze lahko potrdimo le delno, in sicer za zadnji dve skupini (sklepanje prijateljstev, zanesljivost in vztrajnost osebnosti).

V. NASTAVITEV ZASEBNOSTI OSEBNEGA PROFILA

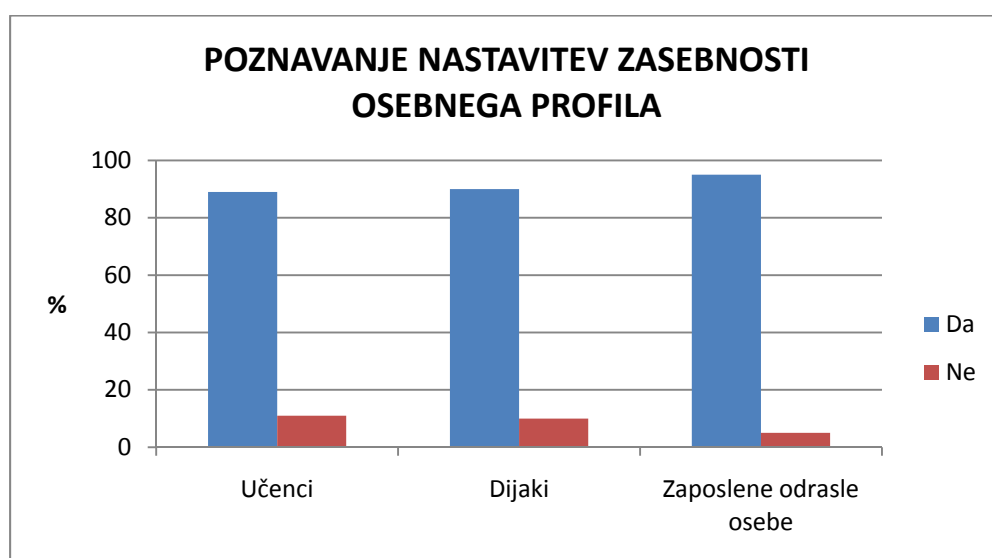
V. 1 POZNAVANJE NASTAVITEV ZASEBNOSTI OSEBNEGA PROFILA

17. Ali poznaš načine za nastavitve zasebnosti na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba	
	Število	%	Število	%	Število	%
Da	63	89	65	90	21	95
Ne	8	11	7	10	1	5
Skupaj	71	100	72	100	22	100

Tabela 20: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihovo poznavanje nastavitve zasebnosti osebnega profila

Graf 17: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihovo poznavanje nastavitve zasebnosti osebnega profila

Večina vseh vprašanih pozna nastavitve zasebnosti osebnega profila na Facebooku. V največji meri nastavitve poznajo zaposlene odrasle osebe, sledijo pa učenci in dijaki.

V. 2 NAČINI INFORMIRANJA O NASTAVITVAH ZASEBNOSTI

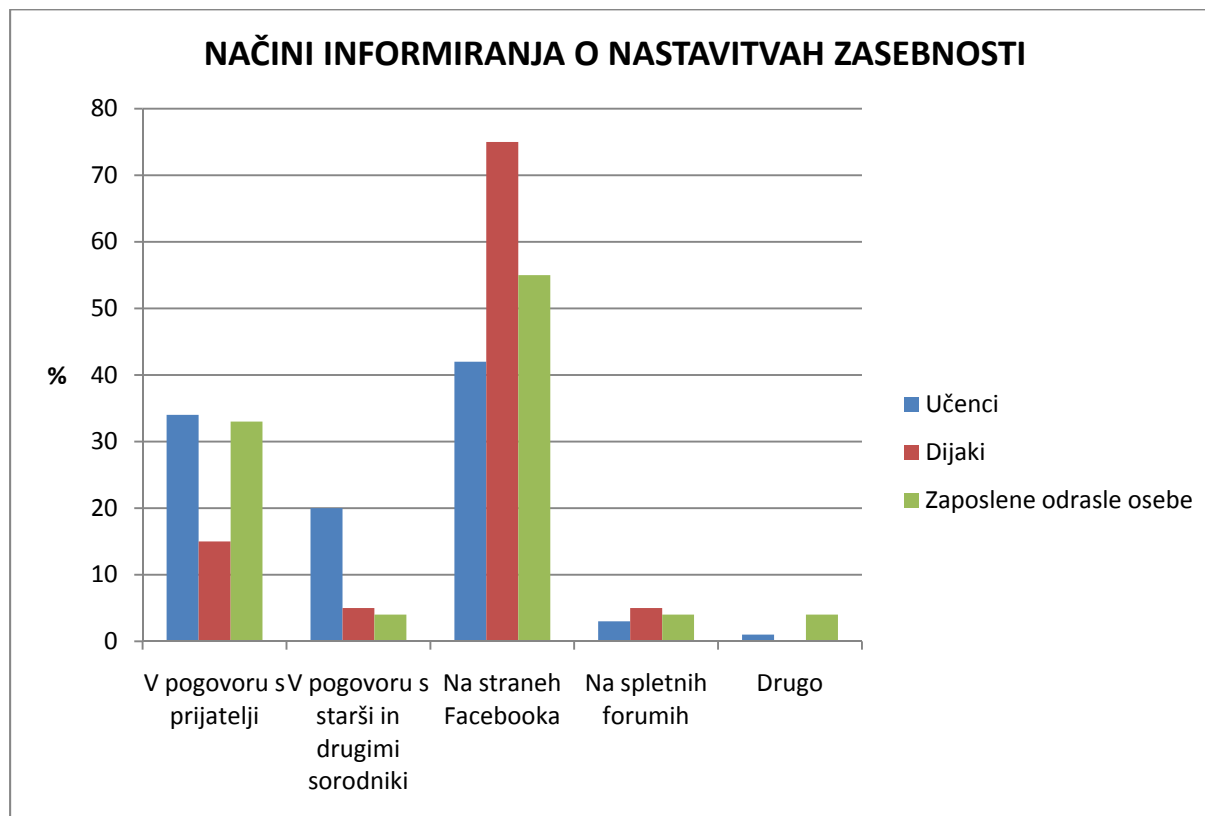
18. Če si na prejšnje anketno vprašanje odgovoril/-a z DA, nam zaupaj, na kakšen način si se poučil/-a o možnostih zaščite na Facebooku. (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) V pogovoru s prijatelji.
- b) V pogovoru s starši in drugimi sorodniki.
- c) Na straneh Facebooka.
- d) Na spletnih forumih.

Drugo: _____

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
V pogovoru s prijatelji	23	34	11	15	8	33	42	25
V pogovoru s starši in drugimi sorodniki	14	20	4	5	1	4	19	11
Na straneh Facebooka	29	42	55	75	13	55	97	57
Na spletnih forumih	2	3	4	5	1	4	7	4
Drugo	3	1	0	0	2	4	5	3
Skupaj	71	100	74	100	25	100	170	100

Tabela 21: Prikaz števila anketiranih oseb glede na njihov način informiranja o nastavitvah zasebnosti osebnega profila

Graf 18: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na njihov način informiranja o nastavitvah zasebnosti osebnega profila

Večina vseh anketiranih se je o možnostih zaščite osebnega profila na Facebooku informirala na spletnih straneh Facebooka, na drugem mestu je pri vseh skupinah anketiranih pogovor s prijatelji, sledi pogovor s sorodniki in drugimi družinskimi člani, na zadnjem mestu pa so spletni forumi. Pod drugo so učenci in zaposlene odrasle osebe navajali medije: radio in tisk.

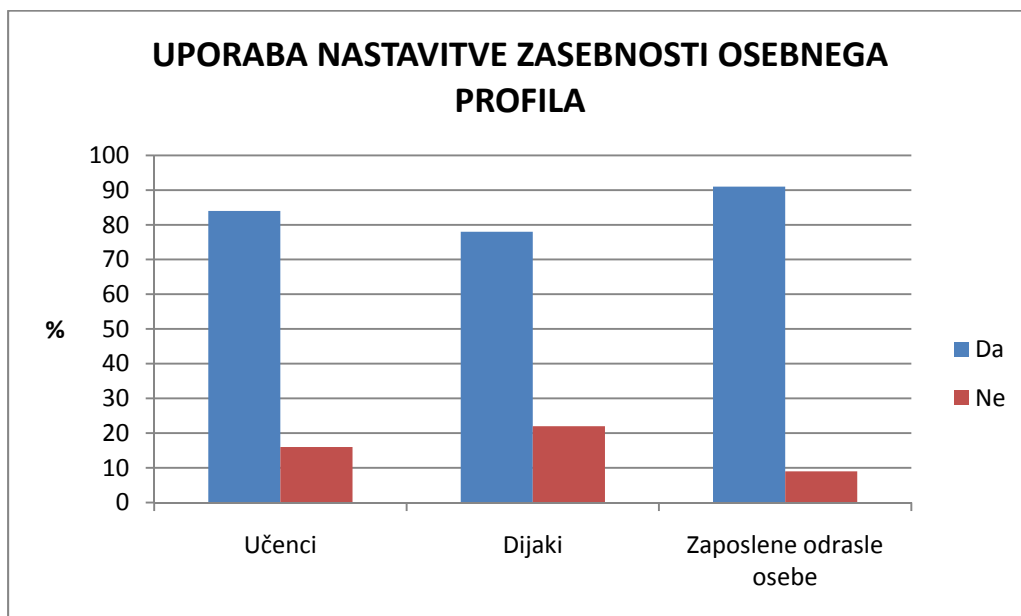
V. 3 UPORABA NASTAVITEV ZASEBNOSTI OSEBNEGA PROFILA

19. Če si na prejšnje anketno vprašanje odgovoril/-a z DA, nam zaupaj, ali imaš svoj osebni profil zaščiten z nastavitvijo zasebnosti. (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

	Učenec		Dijak		Zaposlena odrasla oseba		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Da	61	84	56	78	20	91	137	83
Ne	10	16	16	22	2	9	28	17
Skupaj	71	100	72	100	22	100	165	100

Tabela 22: Prikaz števila anketiranih oseb glede na zaščito njihovega osebnega profila

Graf 19: Prikaz odstotkov anketiranih oseb glede na zaščito njihovega osebnega profila

Večina vseh vprašanih ima zaščiten svoj osebni profil; v največji meri to velja za zaposlene odrasle osebe, sledijo jim učenci, na zadnjem mestu pa so dijaki. Ovreči moramo svojo šesto hipotezo, s katero smo predvideli, da imajo najmanj zaščiten svoj osebni profil učenci, v večji meri pa ga z nastavitvijo zasebnosti zaščitijo dijaki in zaposlene odrasle osebe.

VI. ZLORABE NA SPLETNEM SOCIALNEM OMREŽJU FACEBOOK

20. Ali si bil/-a žrtev zlorabe na spletnih straneh Facebooka? (V ustrezna okenska vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- nikoli, 2- redko, 3-pogosto). Posamezne številke se lahko ponovijo.

Trditve	Pogostost zlorabe
Spletni prijatelj se je predstavljal na neresničen, lažen način.	
Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.	
Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.	
Spletni prijatelj je uporabil mojo objavo (besedilo, sliko) z namenom, da bi me prizadel.	

Učenci

	Nikoli		Redko		Pogosto		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Spletni prijatelj se je predstavljal na lažen način.	58	82	8	11	5	7	71	100
Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.	54	76	13	18	4	6	71	100
Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.	61	86	8	11	2	3	71	100
Spletni prijatelj je zlorabil mojo objavo.	63	89	6	8	2	3	71	100

Tabela 23: Prikaz števila anketiranih učencev glede na vrsto in pogostost zlorab preko Facebooka

Dijaki

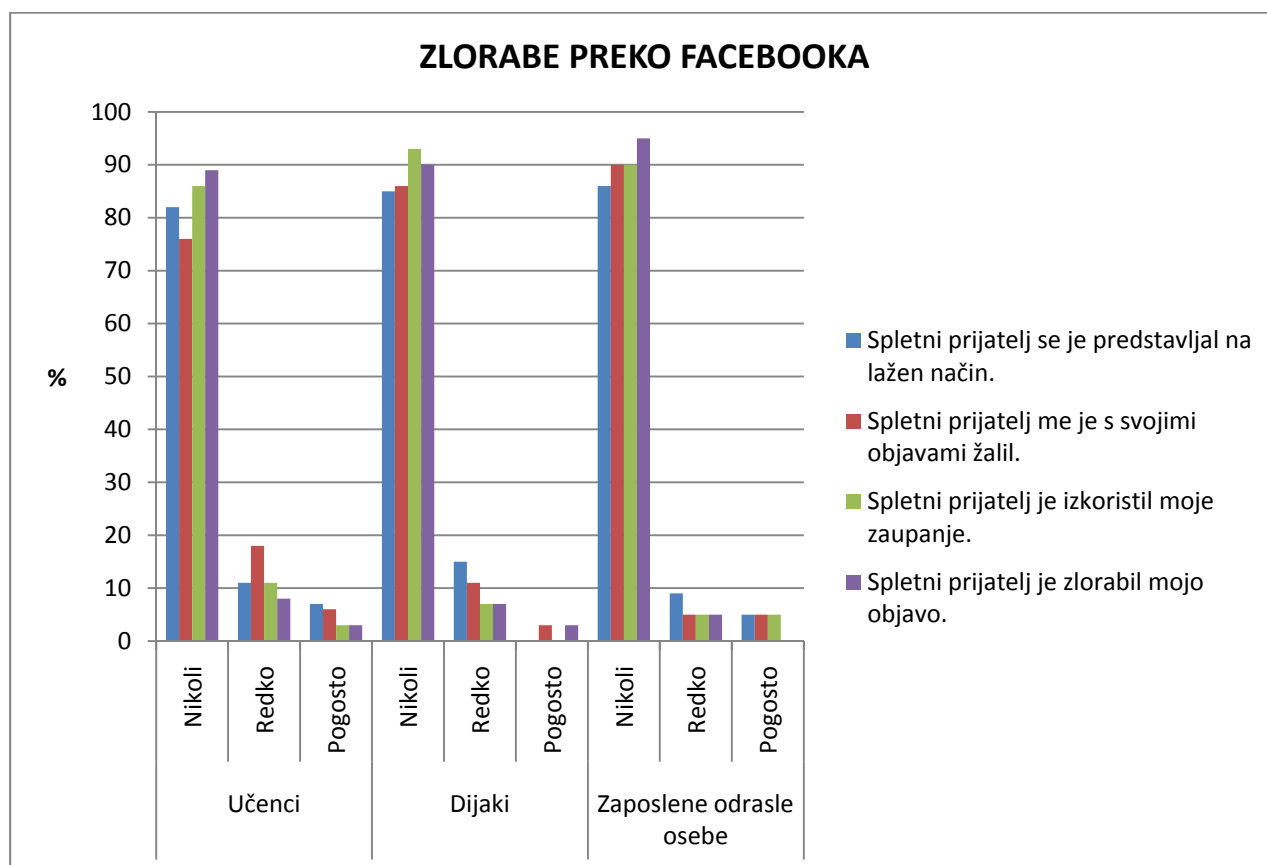
	Nikoli		Redko		Pogosto		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Spletni prijatelj se je predstavljal na lažen način.	61	85	11	15	0	0	72	100
Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.	62	86	8	11	2	3	72	100
Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.	67	93	5	7	0	0	72	100
Spletni prijatelj je zlorabil mojo objavo.	65	90	5	7	2	3	72	100

Tabela 24: Prikaz števila anketiranih dijakov glede na vrsto in pogostost zlorab preko Facebooka

Zaposlene odrasle osebe

	Nikoli		Redko		Pogosto		Skupaj	
	Št.	%	Št.	%	Št.	%	Št.	%
Spletni prijatelj se je predstavljal na lažen način.	19	86	2	9	1	5	22	100
Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.	20	90	1	5	1	5	22	100
Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.	20	90	1	5	1	5	22	100
Spletni prijatelj je zlorabil mojo objavo.	21	95	1	5	0	0	22	100

Tabela 25: Prikaz števila anketiranih zaposlenih odraslih oseb glede na vrsto in pogostost zlorab preko Facebooka

Graf 20: Prikaz odstotkov anketiranih glede na vrsto in pogostost zlorab preko Facebooka

Učenci so bili zelo redko žrtev zlorabe preko Facebooka; v največji meri so jih s svojimi objavami žalili ali pa so se jim spletni prijatelji predstavljali na lažen način, redkeje so izkoristili njihovo zaupanje ali pa zlorabili njihovo objavo. Pri dijakih je zaznati še manj zlorab: gre pa za predstavljanje spletnega prijatelja na lažen način, žaljenje preko Facebooka, zlorabo objave, na zadnjem mestu pa je zloraba zaupanja. Do zlorab prihaja tudi pri zaposlenih odraslih osebah: največ je lažnega predstavljanja spletnih prijateljev, žaljenja in zlorab zaupanja, na zadnjem mestu pa so zlorabe spletnih objav. Potrdimo lahko svojo sedmo hipotezo.

VII. DRUŽINA IN FACEBOOK

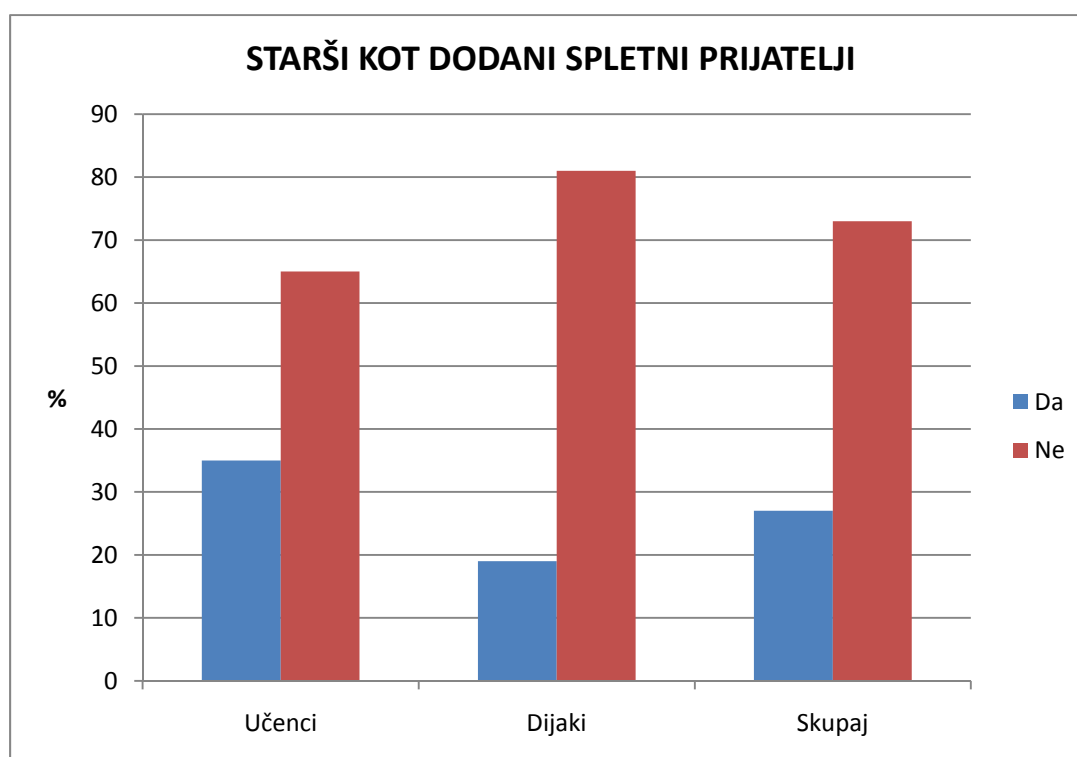
VII. 1 STARŠI V VLOGI DODANIH SPLETNIH PRIJATELJEV

21. Ali so starši tvoji dodani prijatelji na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

	Učenec		Dijaki		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%
Da	25	35	13	19	38	27
Ne	46	65	59	81	105	73
Skupaj	71	100	72	100	143	100

Tabela 26: Prikaz števila anketiranih učencev in dijakov glede na dodane spletne prijatelje- starše

Graf 21: Prikaz odstotkov anketiranih učencev in dijakov glede na dodane spletne prijatelje- starše

Večina anketiranih učencev in dijakov se ne odloča za dodajanje staršev kot svojih spletnih prijateljev. Učenci se v manjši meri odločajo za starše kot svoje spletne prijatelje kot dijaki. Razlogi, ki jih navajajo, so: želja po zasebnosti, svobodi, želja po tem, da ne bi bili nadzorovani, starši nimajo Facebooka. Potrdimo lahko svojo osmo hipotezo.

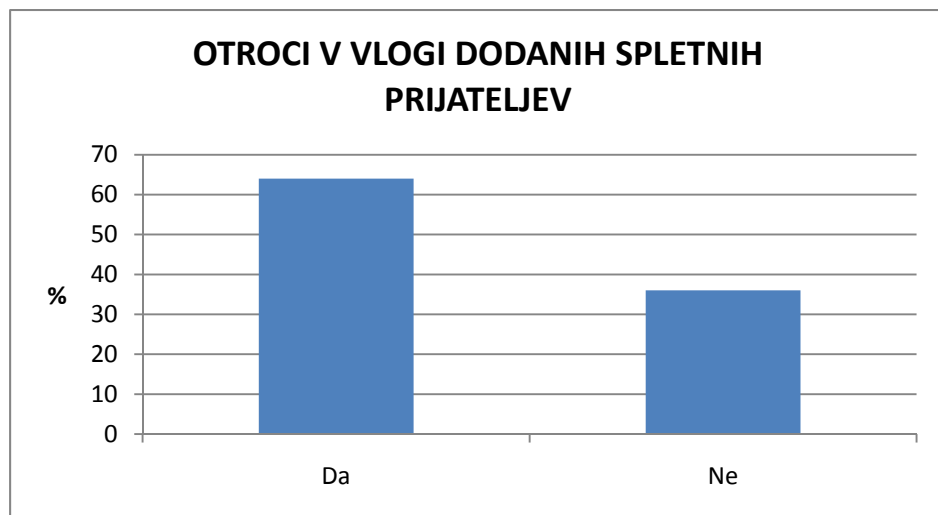
VII. 2 OTROCI V VLOGI DODANIH SPLETNIH PRIJATELJEV

22. Ali so vaši otroci vaši dodani prijatelji na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom).

- a) Da.
- b) Ne.

	Starši	
	Število	%
Da	14	64
Ne	8	36
Skupaj	22	100

Tabela 27: Prikaz števila anketiranih staršev glede na dodane spletne prijatelje- otroke

Graf 22: Prikaz odstotkov anketiranih staršev glede na dodane spletne prijatelje- otroke

Večina staršev ima kot dodane spletne prijatelje tudi otroke. Za spletno prijateljstvo z otroki se odločajo zaradi potrebe po nadzoru in spremljanju svojih otrok.

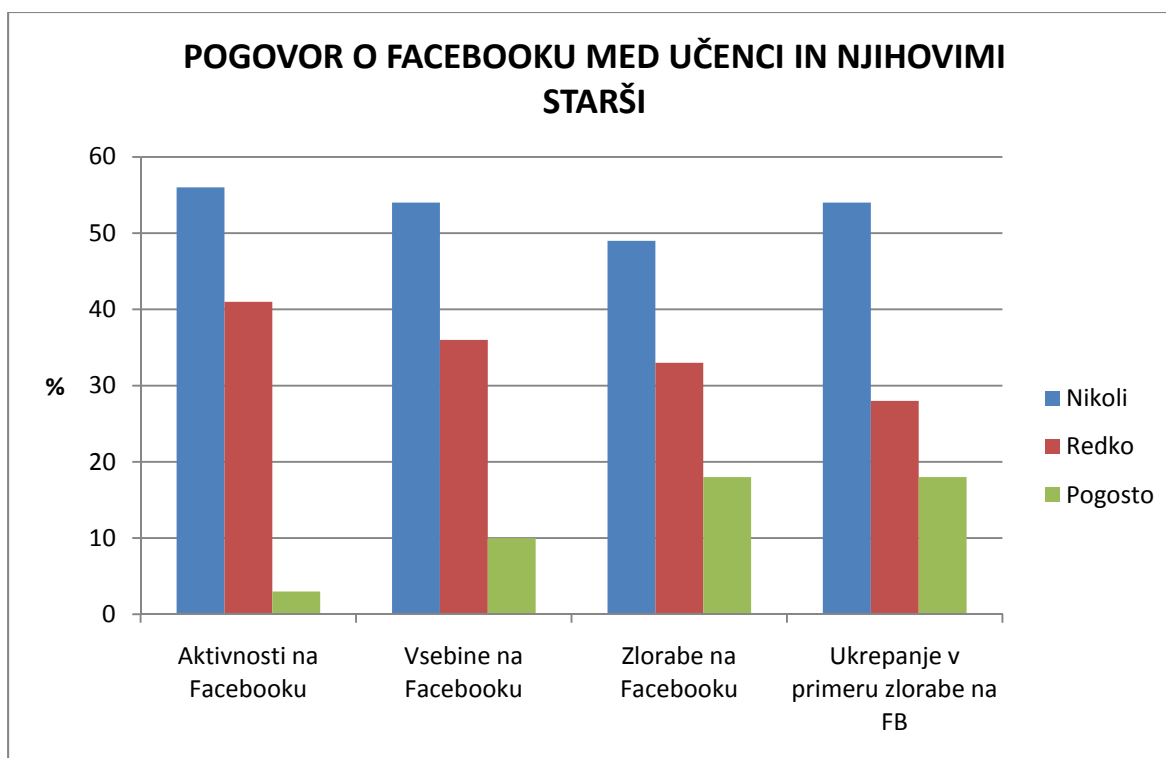
VII. 3 POGOVOR O DAJEVNOSTIH NA FACEBOOKU MED UČENCI IN NJIHOVIMI STARŠI

23. Kako pogosto se s starši pogovarjaš o socialnih spletnih straneh Facebook? (Spodaj zapisane trditve označi s številkami od 1 do 3, pri čemer 1 pomeni-nikoli, 2- redko, 3- pogosto.) Enako številko lahko uporabiš večkrat.

Trditve	Pogostost trditve
S starši se pogovarjam o svojih aktivnostih na Facebooku.	
S starši se pogovarjam o vsebinah, s katerimi se srečujem na Facebooku.	
S starši se pogovarjam o možnih zlorabah spletnega socialnega omrežja.	
S starši se pogovarjam o tem, kako ravnati v primeru zlorabe na spletnem socialnem omrežju.	

	Učenci							
	Nikoli		Redko		Pogosto		Skupaj	
	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Aktivnosti na Facebooku	40	56	29	41	2	3	71	100
Vsebine na Facebooku	39	54	25	36	7	10	71	100
Zlorabe na Facebooku	35	49	23	33	13	18	71	100
Ukrepanje v primeru zlorabe na FB	38	54	20	28	13	18	71	100

Tabela 28: Prikaz števila anketiranih učencev glede na tematiko in pogostost pogovorov o Facebooku

Graf 23: Prikaz števila anketiranih učencev glede na tematiko in pogostost pogovorov o Facebooku

Vprašanje smo zastavili le učencem osnovne šole, saj menimo, da so dijaki prerasli potrebo po tovrstnih pogovorih s starši. Večina učencev se s starši nikoli ne pogovarja o svojih aktivnostih na Facebooku; o vsebinah, s katerimi se srečujejo na Facebooku, o zlorabah na Facebooku in o ukrepanju v primeru zlorabe; še največ pogovora namenijo zlorabam na Facebooku in ukrepanju v primeru zlorabe. Potrdimo lahko tudi svojo deveto hipotezo.

6. 2 INTERVJU S PSIHOTERAPEVTKO, GO. ANDREJO PŠENIČNY

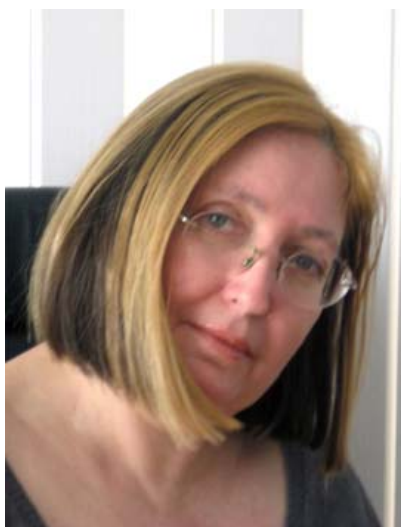

Foto 2: Dr. sci. Andreja Pšeničny, univ. dipl. psih.

Je avtorica mnogih raziskovalnih, strokovnih in poljudnih člankov. Ukvarja se s psihoterapevtskim in psihološkim svetovalnim delom. Zlasti podrobno se ukvarja s sindromom izgorelosti, ob tem pa obravnava tudi drugovrstno problematiko; od psihološkega svetovanja ob težavah v medosebnih odnosih do psihoterapevtskih obravnav osebnostnih in psihičnih motenj. Zadnja leta vodi strokovno delo v okviru Inštituta za razvoj človeških virov, ki ga je na spletnih straneh moč najti pod naslovom <http://www.burnout.si/>.

Je prijazna in kljub visoki izobrazbi, ki jo je dosegla, preprosta gospa, ki si je vzela čas tudi za naš intervju, za kar ji iskrena hvala.

Ali menite, da socialna omrežja, kakor na primer Facebook, pozitivno opravljajo svojo prvotno funkcijo, ki je komunikacija in izmenjava mnenj med ljudmi?

Prevladujejo štiri vrste razlogov za uporabo omrežij: druženje, zabava, iskanje socialne pozicije in informacij. Pri tem vseeno velja biti previden.

Imajo ljudje sodobne informacijske družbe v 21. stoletju večje težave s samopodobo, samozavestjo in z vključevanjem v družbo kot nekoč?

Raziskave kažejo, da po vsem svetu naraščajo težave s samopodobo in samovrednotenjem, ki so osnovna značilnost t.i. narcistične osebnostne motnje.

Menite, da socialna omrežja slabijo medčloveške odnose? Katere skupine ljudi so v tem pogledu najbolj ranljive in zakaj?

K odvisnosti od socialnih omrežij so bolj nagnjeni tisti ljudje, ki šibkeje nadzirajo svoje impulze, kar je značilno za vse manj zrele (mejne) osebnostne strukture (motnje osebnosti). Raziskave potrjujejo, da je zlasti med mlajšimi uporabniki Facebooka precej tistih z narcistično motnjo, kar je razumljivo, saj socialna omrežja omogočajo uresničevanje njihovih ekshibicionističnih impulzov. Bolj narcistične uporabnike je tako mogoče prepoznati po velikemu številu samopromocijskih vsebin, ki povečujejo njihovo sposobnost in samopomembnost. Ženske v ta namen bolj uporabljajo privlačne fotografije, moški pa različne aplikacije, oboji pa zapiske in opise svojega početja in stanja. Druga raziskava pa je pokazala, da so stalni uporabniki spletnih socialnih omrežij bolj družabni, manj vestni in manj samozavestni od svojih vrstnikov, ki jim namenjajo manj časa.

Človek je družbeno bitje, družba ga oblikuje že od rojstva. Otroci, ki v mladosti ne pridejo v stik s sovrstniki, so izpostavljeni večjim možnostim, da se kot odrasli ne bodo mogli in znali vključiti v družbo, saj jih bo ta zavračala. Menite, da se ljudje lahko bolj sproščeno in bolj samozavestno pogovarjajo preko spleta? Ali imajo po Vašem mnenju socialna omrežja tudi to funkcijo, da ljudi, ki imajo zgoraj naštetе težave, usposobijo za bolj sproščeno in odprto komunikacijo v vsakdanjem življenju?

Raziskovalci so enotni: socialna omrežja so prekratek čas v uporabi, da bi poznali vse možne posledice njihove uporabe. Načelno pa velja, da imajo socialna omrežja lahko, tako kot vse druge reči, tako pozitivne kot negativne učinke na posameznika. Njihov vpliv na psihično počutje je pri večini uporabnikov majhen in posreden, ugotavljajo raziskovalci. Po eni strani vzpodbujajo in olajšujejo družabne stike in s tem povečujejo socialno samozaupanje, povratne informacije, ki jih uporabniki dobivajo, zlasti njihov ton (pozitiven ali negativen), pa lahko to samozaupanje podprejo ali zmanjšujejo. Pri tistih, katerih osebne značilnosti ne predstavljajo tveganja za odvisniško vedenje, so možni negativni učinki zanemarljivi.

Kdaj je otrok dovolj zrel, da lahko začne samostojno uporabljati spletna socialna omrežja?

Odvisno od otroka in njegove čustvene zrelosti. Načeloma pa otroci pred 12. letom niso sposobni ustrezno predvideti nevarnih situacij in jim zato niso kos.

Ko je Mark Zuckerberg ustvaril Facebook, je človeštvu naredil veliko "uslugo", saj jih je povezal z različnimi ljudmi iz različnih koncev sveta. Niso pa se zavedali, da ima Facebook tudi zelo veliko pasti. Kako globoko in trajno lahko določeno osebo poškoduje hujša zloraba preko Facebooka?

Kot pri katerikoli zlorabi so njene posledice odvisne od vrste dejavnikov: osebne zgodovine, trajanja in vrste zlorabe ter drugih okoliščin.

Raba spletnega socialnega omrežja lahko okrne človekove interese v vsakdanjem življenju. Kdaj pride do tega pojava in kako se lotiti reševanja teh težav, če do njih pride?

Odvisnost od socialnih omrežij prepoznamo po naslednjih značilnostih:

- zaradi časa, ki ga preživljate na Facebooku/Twitterju, se odrekate spanju, zaradi česar ste čez dan zaspani in manj učinkoviti;
- preverjanje Facebooka/Twitterja postane vaša dnevna obveznost; je prva in zadnja stvar, ki jo naredite vsak dan, tudi sicer ga preverjate večkrat dnevno in zanj porabite več kot uro na dan;
- čez dan zanemarjate svoje delovne ali družinske obveznosti, namesto tega se posvečate Facebooku/Twitterju;
- socialna omrežja postanejo pribežališče pred nezadovoljstvom z realnim življenjem, umikate se na primer v preteklost, tako da obsesivno iščete ljudi iz svoje preteklosti (sošolci, znanci, bivši partnerji ...)
- in obujate spomine na "srečne čase" ali pa s fantazijskimi odnosi v virtualnem svetu nadomeščate težavne odnose svojem življenju, pomanjkanje ali pa odsotnost socialnih stikov;
- brez internetnega socialnega omrežja se počutite prazni, vaše življenje se vam zdi nezanimivo; -----
- večino misli usmerjate k računalniku; če ne morete preveriti, kaj se dogaja, kaj je kdo napisal, se vaše misli znova in znova vrtijo okrog tega, iščete načine, da bi prišli v stik;
- na dogajanje na socialnih omrežjih se močno čustveno odzivite (v Srbiji je mlado dekle pred kratkim poskusilo narediti samomor, ker pol ure nihče ni kliknil 'všeč mi je' na njenem profilu);
- ko ste kakšen dan stran od računalnika, čutite "odtegnitvene" simptome: nemir, tesnobo, duševno stisko ali bolečine, morda celo občutek, da boste zboleli in podobno; misel, da bi prenehali uporabljati socialno omrežje, povzroča tesnobo.

Kako ukrepati? Najprej se je treba soočiti z dejstvom, da imamo težavo z zasvojenostjo, ker je zanikanje tipičen pokazatelj odvisnosti. Nato poskušamo poiskati vzroke za zatekanje v odvisnost, torej prepoznavanje težav v realnem življenju, ki se jim poskušamo s tem izogniti. Tretji korak je načrtno zmanjševanje števila ur, ki jih preživimo za računalnikom. Če tega ne zmoremo sami, bo najbrž treba poiskati strokovno pomoč.

Kako menite, da je doživljanje in obnašanje ljudi povezano z rabo spletnega socialnega omrežja Facebook?

Socialna omrežja ne zasvojijo vsakega, tako kot ne postane alkoholik vsak, ki kdaj popije kozarec pijače. Tistim, ki so bolj čustveno ranljivi, iskanje zadovoljevanja določenih čustvenih potreb (bližina, naklonjenost, intimnost) v realnem življenju zaradi te ranljivosti prinaša tudi več bolečin in razočaranj. Zatekanje v virtualne skupnosti interneta jim na videz omogoča uravnavati istočasno prisoten strah pred bližino in izolacijo: po eni strani imajo občutek, da so povezani s tistimi, s katerimi so v stiku prek interneta, vendar brez prave bližine, ki zanje predstavlja grožnjo bolečine. Zdi se jim, da razmerje med bližino in oddaljenostjo uravnavajo sami, zato ga doživljajo manj ogrožajoče kot resnične medsebojne odnose. Stisko ob socialni izolaciji v vsakdanjem življenju, ki je posledica strahu pred bližino, tako zmanjšujejo z navidezno bližino v virtualnih odnosih, prijateljstvih ali celo čustvenih partnerstvih. Nadzor pa je zgolj navidezen, saj jih v resnici žene njihova nenehna lakota po bližini in istočasen strah pred njo, trenutno zadovoljstvo hitro zamenja še večja potreba in tesnoba.

Nezadovoljstvo s samim seboj (težave s samopodobo) je lahko naslednji razlog za odvisnost. Internet nam omogoča izgradnjo lastne (javne) samopodobe po svoji želji. Samopodoba posameznika združuje vrsto različnih vlog: smo otroci, starši, vrstniki, zaposleni, partnerji ... ena od njih pa je tudi naša podoba v spletnem prostoru. Ti vidiki samopodobe so lahko med seboj povezani v celoto ali pa se izključujejo v celoti ali delno. Čim manj je človek zadovoljen sam s sabo, tem manj bodo podobni realni podobi v življenju in manj povezani v celotno osebnost. Namesto da bi težave s samopodobo reševali v svojem vsakdanjem življenju, se nekateri vse bolj umikajo v svoje "virtualne" dvojnike in tam iščejo zadovoljstvo, ker dolgoročno težave le pogloblja, ker vse težje premostijo razcep med realno in virtualno podobo.

So nastavitve zasebnosti na Facebooku dovolj za ohranitev zasebnosti?

Mnogi uporabniki ne pomislijo, kakšne posledice ima lahko tako "življenje v izločbi". V nekaterih državah so na primer že začeli opozarjati, naj ne objavljajo, kdaj gredo na dopust, saj je ta informacija prava vaba za vlomilce. Zato bi veljalo pred objavo katere koli informacije o sebi premisliti, kaj bo to dolgoročno pomenilo, ali res želimo, da vsi vedo vse o nas. Na Švedskem zato otroke že učijo varne uporabe socialnih omrežij. Kadar pa računalnik in virtualni svet postaneta nadomestek za življenje, ne pa le eden od njegovih vidikov, govorimo o zasvojenosti. Ta pa seveda prinese vrsto negativnih učinkov, zato je smiselno v tem primeru poiskati strokovno pomoč.

Kako naj mladi razmejimo in povežemo virtualni in resnični svet?

Internet nam lahko popestri kakšno urico, ne more pa nam v resnici zapolniti praznine, ne v našem življenju ne v nas samih. To lahko storimo le sami, s tem da gradimo svoj notranji svet in kakovostne odnose z ljudmi okrog sebe.

4. 3 RAZPRAVA

V zvezi z rabo Facebooka smo anketirali učence, dijake in zaposlene odrasle osebe. Največji delež med vprašanimi predstavljajo dijaki, sledijo učenci osnovne šole, najmanjši delež pa predstavljajo zaposlene odrasle osebe. Glede na spol med anketiranimi prevladujejo osebe ženskega spola.

V vseh kategorijah /učenci, dijaki, zaposlene odrasle osebe/ prevladuje delež vprašanih, ki uporabljajo spletna socialna omrežja. Višji je pri učencih in dijakih, pri zaposlenih odraslih pa je nizek. Čeprav vzorec zaradi svojega števila ne more biti reprezentativen, pa kaže na digitalni razkorak med mlajšo in starejšo generacijo, kot je bilo zapisano že v literaturi. Večina mladih hitreje in v večjem številu sledi novim načinom sporazumevanja, odrasli pa v večji meri kot mlajši v manjši meri sprejemajo novosti in v večji meri kot mladi ostajajo pri tradicionalnih načinih sporazumevanja. Analiza anketnih vprašalnikov po spolu anketiranih pove, da spletna socialna omrežja v skupini ženskega spola v največji meri uporabljajo dijakinje, nato učenke, sledijo pa zaposlene odrasle osebe, v skupini moškega spola pa so učenci pogostejši uporabniki kot dijaki. Na podobno sliko je pokazala tudi raziskava Mladi na Netu, ki govori o tem, da so dečki bolj številni in pogumni uporabniki spletnih socialnih omrežij kot deklice osnovne šole.

Anketirani uporabniki spletnih socialnih omrežij uporabljajo različna spletna omrežja (Facebook, MySpace, Twitter, Zorphia, Sthyle, Formspring), vendar je Facebook v velikem odstotku najpogostejše uporabljeno spletno socialno omrežje pri vseh kategorijah vprašanih. Literatura, ki smo jo prebrale, prinaša podatke o tem, da je raba različnih spletnih socialnih omrežij povezana tudi z geografsko umestitvijo, raso in interesnim področjem. Za Evropo velja, da velika večina njenih uporabnikov uporablja Facebook.

V vseh skupinah vprašanih predstavljajo najvišji odstotek anketirani, ki na Facebooku preživijo povprečno do ene ure časa dnevno, vendar je pri učencih in dijakih odstotek tistih, ki preživijo več kot eno uro dnevno, veliko višji kot pri zaposlenih odraslih osebah; sicer pa največ časa na spletnih socialnih omrežjih preživijo učenci, sledijo jim dijaki, najmanj časa pa so na Facebooku zaposlene odrasle osebe.

Presenetila nas je ugotovitev, da je rokovanje s spletnimi socialnimi omrežji šele na predzadnjem mestu med dnevnimi aktivnostmi, ki se jim posvečajo učenci (več časa posvečajo druženju s prijatelji in opravljanju dnevnih obveznosti, manj pa pogovoru z družinskimi člani), pri dijakih in zaposlenih odraslih osebah pa je razvrščeno na zadnje, tj. četrto mesto. Preseneča tudi rezultat, da učenci v najvišjem odstotku menijo, da si znajo ustrezno časovno organizirati dan, le slaba četrтина vprašanih učencev pa meni, da svoje šolske in domače obveznosti občasno oz. pogosto zanemarjajo zaradi Facebooka. Pričakovano si dan ustrezno časovno razporedijo dijaki (tudi tukaj bi bila lahko hipoteza in rezultat anketiranja drugačna, če bi anketiranje opravili med populacijo srednjih poklicnih, strokovnih šol) in zaposlene odrasle osebe.

Motivi za rabo spletnega socialnega omrežja so pri vseh skupinah vprašani približno enaki; prevladujeta ohranjanje stikov s prijatelji in znanci ter sprostitev in zabava, kar sta bila kot najpogostejša razloga za rabo Facebooka navedena v literaturi; hkrati pa se s podatki, navedenimi v teoretičnem delu, ujema tudi dejstvo, da se spletne socialne strani le redko uporabljajo za

iskanje novih ljubezenskih zvez. To je lahko dejstvo raziskav, lahko pa se deloma vprašamo tudi o tem, ali bi bili anketirani pripravljeni o tem iskreno spregovoriti.

Pričakovano sta anketiranim učencem največji pridobitvi Facebooka ohranjanje stikov s prijatelji in znanci ter zabava in sprostitve, pri dijaki gimnazije in zaposlenih odraslih oseb pa se obema pridobitvama pridružuje še možnost spremljanja dogodkov in novic; kar je glede na starostno razliko in večjo zrelost razumljiva izbira.

Ugotavljanje povezave med odprtostjo in samopodobo anketirane osebe ter načinom njenega sporazumevanja je pokazalo, da se preko Facebooka lažje in bolj sproščeno sporazumevajo osebe, ki se ne čutijo sprejete v družbi prijateljev in ki težje sklepajo prijateljstva, vsi ostali pa se lažje in bolj sproščeno sporazumevajo v neposredni komunikaciji iz oči v oči. Ker same v pomenkih s prijatelji nimamo takih izkušenj in je vsakdo »nekoliko bolj pogumen« na Facebooku, smo pomislile, da bi morda del tega rezultata anketnega vprašalnika lahko pripisali tudi dejstvu, da se tak odgovor »spodobi«.

Analiza anketnih vprašalnikov je pokazala, da imajo večje število spletnih prijateljev anketirani, ki so vztrajne in zanesljive osebe (kar je morda mogoče pripisati dejstvu, da več energije in doslednosti posvečajo tudi ohranjanju stikov s spletnimi prijatelji); anketirani, ki v resničnem življenju nimajo svoje skupine prijateljev; in anketiranim, ki se ne čutijo sprejete v družbi prijateljev. Podatke je mogoče razložiti s težnjo po nadomeščanju primanjkljaja prijateljstva v resničnem življenju s spletnim prijateljstvom preko spletnega socialnega omrežja.

Analiza povezave med odprtostjo in samopodobo anketiranih in številom njihovih resničnih prijateljev v vsakdanjem življenju ni prinesla pričakovanih rezultatov. Ne moremo zaključiti, da bi imeli ljudje z nižjo samopodobo, ki težje vzpostavljajo stike z ljudmi, bistveno manj prijateljev v resničnem življenju; res pa je, da kvantiteta prijateljstva še ni merilo za njegovo kvaliteto in da je ostalo v našem raziskovanju odprto vprašanje, kakšno osebo lahko označimo za prijatelje.

Na vprašanje, kako odprtost in samopodoba anketirane osebe vpliva na njeno mnenje o pomenu števila spletnih prijateljev, smo dobile odgovor, da se anketirani z nižjo samopodobo, ki težje sklepajo prijateljstva, v večji meri opredeljujejo za obe skrajnosti; bodisi, da je število spletnih prijateljev nepomembno ali pa zelo pomembno, medtem ko je odprtim osebam z višjo samopodobo število spletnih prijateljev v največji meri pomembno.

V skladu s pričakovanji analiza anketnega vprašalnika kaže, da je anketiranim s slabšo samopodobo, ki težje sklepajo prijateljstva, v večji meri zelo pomembno številno pozitivno komentiranje njihovih spletnih objav, kot odprtim in samozavestnim osebam. Le-te imajo bolj razvit stik same s sabo, se cenijo, presojanje njihovih kvalitete pa ni toliko odvisno od mnenja okolice, kot to velja za negotove osebe z nizkim samospoštovanjem.

Spletna klepetalnica je v visokem odstotku priljubljena tako pri odprtih osebah z visoko samopodobo kot pri anketiranih, ki se nižje samovrednotijo in težje sklepajo prijateljstva. Opazna odstopanja pa se kažejo pri anketiranih, ki zase menijo, da težko sklepajo prijateljstva v vsakdanjem življenju, in tistimi, ki menijo, da niso vztrajne in zanesljive osebe. Ti v večji meri radi klepetajo preko spleta kot osebe, ki zlahka sklepajo prijateljstva in zase menijo, da so vztrajne in zanesljive.

Ko smo anketirane vprašale o nastavitvah zasebnosti njihovega osebnega profila, je večina vseh vprašanih odgovorila, da poznajo načine za nastavitve zasebnosti, tj. zaščito svojega osebnega profila. Vse kategorije vprašanih se o zaščiti najpogosteje pozanimajo kar na Facebookovih spletnih straneh, pri prijateljih, v manjši meri pri znancih in v okviru sorodstva, najmanj podatkov o zaščiti pa iščejo na spletnih forumih. Presenetila nas je velika večina anketiranih v vseh skupinah vprašanih, ki pravi, da ima na Facebooku zaščiten svoj osebni profil. V skladu s pričakovanji prevladujejo zaposlene odrasle osebe, preseneča pa rezultat, da imajo učenci v večji meri zaščitene osebne profile kot dijaki. Rezultat odstopa tudi od podatkov, ki so zajeti v teoretični del in v katerih avtorji strokovnih razprav navajajo, da njihove raziskave kažejo, da so s starostjo uporabniki spletnih socialnih omrežij bolj previdni v spletnih stikih kot mlajše osebe.

Vse skupine anketiranih imajo redke izkušnje z zlorabami preko Facebooka; nekoliko v večji meri se pojavljajo pri učencih kot dijakih in zaposlenih odraslih osebah; v največjem odstotku pa se pri vseh kategorijah vprašanih pojavljata lažen način predstavljanja spletnega prijatelja in žaljenje preko Facebooka, kar je bil povod tudi za naše raziskovanje Facebooka.

Facebook je osebna izkušnja mladih, ki je v največjem odstotku niso pripravljeni deliti s svojimi starši. Večina vprašanih učencev in dijakov nima v krog svojih spletnih prijateljev vključenih staršev; razlogi, ki jih navajajo, pa so želja po svobodi in zasebnosti brez nadzora, pa tudi digitalni razkorak med mladimi in njihovimi starši, ki se kaže v odgovoru, da njihovi starši ne uporabljajo Facebooka. Nasprotno večina vprašanih zaposlenih odraslih oseb, ki uporablja Facebook, trdi, da ima v skupino svojih spletnih prijateljev vključene tudi svoje otroke. Razlogi, ki jih navajajo, pa so želja po spremljanju otrok in nadzor nad njimi. Učenci izražajo, da se o Facebooku, svoji dejavnosti in vsebinah na Facebooku, ne pogovarjajo s starši. Pogovor o spletnem socialnem omrežju zajema predvsem možne zlorabe na Facebooku in načine odzivanja nanje. Tak pogovor med otroki in njihovimi starši je nujno potreben, čeprav nikakor ne edini dejavnik za zdrav otrokov odnos do Facebooka in varno rokovanje z njim. Menimo, da bi morale biti tovrstnih pogovorov veliko več, vendar ne v smislu nadziranja otrok, ampak v smislu mentorstva, svetovanja in čustvene zaščite.

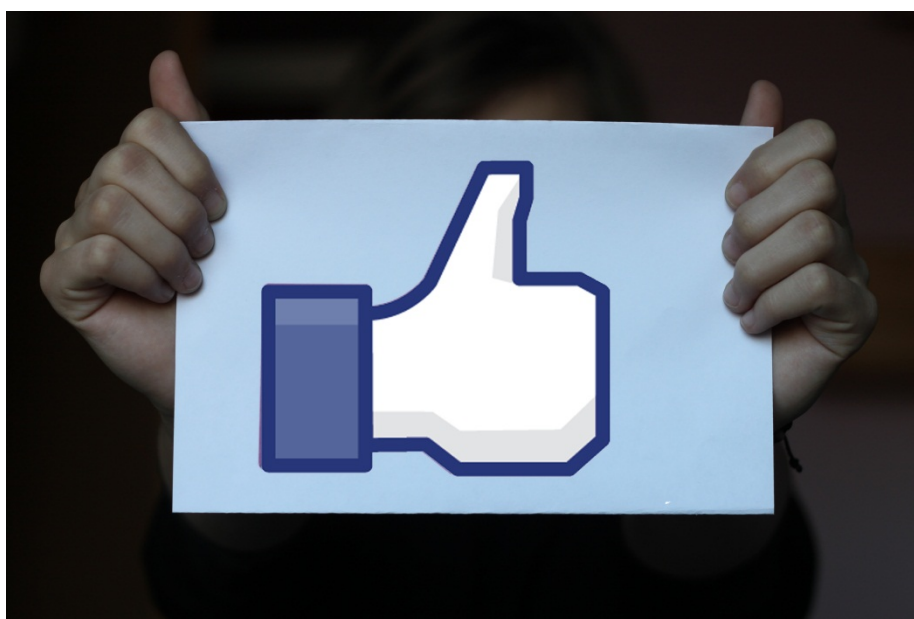

Foto 3: Generacija nove informacijske družbe

5. ZAKLJUČEK

Ker smo v razpravi podrobneje predstavile analizo anketnega vprašalnika, se bomo v zaključku poskušale ozreti na nalogo kot celoto; na znanja in spretnosti, ki smo jih pridobile v procesu raziskovanja; na dileme, ki se nam postavljajo ob koncu raziskovalnega dela, in odprta vprašanja, ki so lahko nadaljnja snov za preučevanje.

Vsebina raziskovalne naloge, zajeta pod naslov Prednosti in pasti Facebooka, kaže, da je spletno socialno omrežje dejstvo, s katerim moramo računati v moderni družbi 21. stoletja; da ga ne kaže niti obsoditi niti mistificirati; da ni na mestu pretiravati z njegovim vplivom niti minimizirati njegove moči. Je orodje v rokah posameznika in družbe na eni strani; na drugi pa tudi izziv za nov pogled na svet ... Še kako pomembno je odraščati v - in biti zdrava osebnost, kajti zdravo jedro v človeku ima moč, da razlikuje dobro od slabega, uporabno od navlake, in da skladno s svojim pozitivnim jedrom uporablja vse, kar ji je na voljo: tudi Facebook.

V poteku raziskovalnega dela smo se seznanile s tehnikami raziskovanja in ugotovile, da čas zelo hitro teče, kadar je pred nami večja naloga, ali da se brez muje še čevelj ne obuje. Raziskovalno delo zahteva čas, voljo in zbranost. Ob tehnikah raziskovalnega dela smo usvojile tudi delo z Excelom, oblikovanje strani v Wordu in pripravo predstavitve s pomočjo PowerPointa.

Po pregledu in analizi anketnega vprašalnika smo ugotovljale, da je anketa morda preveč splošna in bi naslov raziskovalnega dela terjal bolj poglobljena in ciljno usmerjena vprašanja, s katerimi bi natančneje spregovorile o prednostih in pasteh spletnega socialnega omrežja. Tudi vzorec anketiranih ne daje celostne podobe; zlasti ne pri dijakih, saj je usmerjen le na gimnazijce, ne zajema pa drugih smeri izobraževanj, kar bi lahko prineslo drugačne, nove in zanimive rezultate. Skromen je tudi vzorec anketiranih odraslih oseb, saj je anketne vprašalnike, če jih ne izvajaš takoj, le stežka zbrati nazaj (op. avtorja: velja za starše anketiranih učencev).

Facebook je zagotovo zelo široko in še neobdelano področje psiholoških in socioloških raziskovanj. Nas je raziskovanje manjšega dela tega področja pomirilo v zavedanju, da je kot vsa ostala realnost tudi Facebook brez pomembnejših presežkov navzgor ali navzdol, odprt tako za dobro kot za »slabo«, največkrat rezultat ali pa zrcalo človekovega čustvenega in duševnega življenja sicer.

6. VIRI IN LITERATURA

6. 1 LITERATURA

MONOGRAFIJE

Divjak, N. 2010: Motivi za uporabo Facebooka. Diplomsko delo. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Ljubljana.

Grimes, Galen, A. 1997: 10 minut za internet in svetovni splet. Ljubljana: Pasadena.

Kečanović, S. 2009: Prijateljstvo in narcizem na spletnih socialnih omrežjih. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.

Krivec, T. 2001: Vpliv mobilnih telefonov in medmrežja na način komuniciranja med ljudmi. Raziskovalna naloga. Celje: Gimnazija Center Celje.

Lamovec, T., Musek, J., Pečjak, V. 1975: Teorije osebnosti. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Musek, J., Pečjak, V. 1995: Psihologija. Ljubljana: Educey.

Sinkar, J. 2009: Pozitivni in negativni vplivi interneta na mlajšo populacijo. Maribor: Ekonomsko poslovna fakulteta.

Tribušon, T. 2009 : Identiteta v okolju spletnega socialnega omrežja. Ljubljana: FDV.

Ule, M. 2005: Psihologija komuniciranja. Ljubljana: FDV.

PERIODIČNI TISK

Dremelj, P. 2005: Omrežja socialne opore mladih. Otroci in mladina v prehodni družbi. (Str. 281-285).

Flis, L. 2010: Facebook: grožnja ali blagoslov sodobnega sveta. Nedeljski dnevnik (leto 49, št. 26).

Hlebec, V. 2005: Socialna omrežja. Izobraževalni program iz javnega zdravja. (Str. 20-21).

Holbl, M. 2008: Nevarnosti socialnih omrežij in navideznih svetov. (Letnik 3, št. 7-8).

Kersnik, M. 2006: Neformalna socialna omrežja prebivalcev Slovenije. IB-revija (Letnik 40, št. 3).

Vrtačič, E. 2009: Internetna socialna omrežja-prijatelji za vedno. Medijska preža.

ELEKTRONSKI VIRI

Ali Facebook spodbuja rasizem, nasilje in spolne perversije? (http://cekin.si/clanek/za_dom_in_druzino/).

Dejstva o Facebooku, za katera najverjetneje niste vedeli (<http://www.kompas-design.si/>).

Facebook dobesedno obseda mlade (<http://www.rtvlo.si/znanost-in-tehnologija/>).

Facebook in zasebnost (<http://www.biblioblog.si/>).

Facebook o varovanju osebnih podatkov (<http://www.radiokrka.com/>).

Facebook: 500 milijonov uporabnikov- pregled po državah –RIS (<http://www.ris.org>)

Fenomen z naslovom Facebook (<http://www.demokracija.si>).

Je socialno omrežje nevarno? (<http://www.genspot.com>).

Kako je nastal Facebook (<http://positiva.si>).

Kako uporabniki zlorablajo Facebook (<http://www.formitas.si/blog/lenart-rudel/2008/12/>).

O Facebooku (<http://www.facebook.com>).

Prednosti in slabosti Facebooka (<http://blog.spletnik.si/2009/02/11/>).

Previdno s Facebookom (<http://smrklija.si>).

Socialna mreža facebook s poenostavljenimi nastavitvami zasebnosti (<http://www.positiva.si/>).

Socialna omrežja-Nasvet za Net (<http://www.nasvetzanet.si>):

Socialno omrežje: film, ki ga Facebook ne mara (<http://blog.sisq.info/>).

Vem vse o Facebooku? (<http://soncek.com>).

Virtualna država Facebook (<http://www.delo.si>).

VIRI FOTOGRAFSKEGA MATERIALA

Fotografija na naslovnici: Lara Oset, 8. a

Fotografija 1 in fotografija 3: Lara Oset, 8. a

Fotografija 2: Ga. Andreja Pšeničny (osebni arhiv)

7. ZAHVALA

Hvala ge. Andreji Pšeničny za opravljen intervju.

Zahvaljujemo se učencem osnovne šole Frana Roša, njihovim učiteljem in staršem za izpolnjene anketne vprašalnike.

Hvala učencem 9. a in b razreda osnovne šole Frana Roša za sodelovanje v likovni delavnici.

Zahvala velja dijakom I. Gimnazije Celje za sodelovanje pri anketiranju.

Hvala ge. Blanki Skočir, mentorici, za usmerjanje, pomoč in sodelovanje.

8. PRILOGE

8. 1 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UČENCE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Smo učenke osmega razreda Osnovne šole Frana Roša. Odločile smo se za raziskovalno delo na področju spletnih socialnih medmrežij. Naslov naše naloge je Prednosti in pasti Facebooka. Tvoji odgovori nam bodo v pomoč pri ugotavljanju prednosti in pasti družabnega spletnega omrežja, zato se ti zahvaljujemo za pomoč in sodelovanje.

1. **Spol (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Moški.
 - b) Ženski.
2. **Zaposlitveni status (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Učenec.
 - b) Dijak.
 - c) Zaposlena odrasla oseba.
 - d) Drugo: _____
3. **Ali uporabljaš katero od spletnih socialnih omrežij? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - c) Da.
 - d) Ne.
4. **Katero spletno socialno omrežje uporabljaš? (Obkroži črke pred ustreznimi odgovori.)**
 - a) Facebook.
 - b) Netlog.
 - c) MySpace.
 - d) Zorphia.
 - e) Twitter.
 - f) Sthyle.
 - g) Drugo: _____
5. **Če si pri četrtem anketnem vprašanju obkroži/- a več odgovorov, zapiši, katero od spletnih socialnih omrežij uporabljaš najpogosteje.**

6. **Koliko časa dnevno preživiš na Facebooku?(Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Do 1 ure.
 - b) Od 1 do 3 ure.
 - c) Več kot 3 ure.

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

7. Spodaj zapisane dejavnosti razvrsti po količini časa, ki jim ga dnevno posvečaš doma. Dejavnost razvrsti s številkami od 1 do 4, pri čemer pomeni 1 najmanj časa, 4 pa največ. Vsako številko lahko uporabiš le enkrat.

Dejavnost	Količina časa z razvrščanjem od 1 do 4
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti ...</i>	
<i>Druženje s prijatelji.</i>	
<i>Pogovor z družinskimi člani.</i>	
<i>Aktivnosti na Facebooku.</i>	

8. Kako usklajuješ dnevne obveznosti (učenje, delo ...) z aktivnostmi na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Dan si ustrezno organiziram. Zaradi aktivnosti na Facebooku ne trpijo moje ostale obveznosti.
- b) Dnevne obveznosti občasno zanemarim zaradi aktivnosti na Facebooku.
- c) Svoje dnevne obveznosti pogosto zanemarjam, saj aktivnosti na Facebooku posvečam preveč časa.

9. Zakaj uporabljaš Facebook? (V okenca ob posameznih trditvah zapiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1 – nikoli, 2- občasno, 3- pogosto). Vsaka številka se lahko pojavi večkrat.

Iščem podatke za šolske oz. poklicne namene.	
Iščem informacije na področju lastnih interesov izven šolskih oz. poklicnih namenov.	
Spoznavam nove ljudi.	
Iščem ljubezensko zvezo.	
Ohranjam stike s prijatelji.	
Zabavam se in sprostim.	
Drugo: _____	

10. Pridobitve, ki jih nudi Facebook, razvrsti s številkami od 1 do 8, pri čemer pomeni 1 najmanj pomembno, 8 pa najbolj pomembno. Vsako številko uporabi le enkrat.

	Ohranjam stike s prijatelji in znanci.
	Iščem nove prijatelje.
	Vključujem se v spletne skupine na podlagi skupnih interesov.
	Oglašujem dogodke.
	Gledam slike svojih prijateljev in prebiram sporočila, ki so mi jih poslali.
	Spremljam dogodke in novice.
	Zabavam se in sproščam.
	Iščem novo ljubezensko zvezo.

11. Ali spodaj navedene trditve veljajo zate? (Naredi križce v ustrezna okenca tabele.)

Trditev	DA	NE
<i>Imam svojo skupino prijateljev.</i>		
<i>V družbi prijateljev se čutim sprejetega/-to.</i>		
<i>Sem prijazna oseba, odprta za nova prijateljstva.</i>		
<i>Sem vztrajna in zanesljiva oseba.</i>		

12. Na katerega od načinov lažje in bolj sproščeno komuniciraš? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- Preko Facebooka.
 - Iz oči v oči.
13. Kolikšno je okvirno število tvojih prijateljev na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- Do 100.
 - Od 100 do 1000.
 - 1000 in več.
14. Kakšna je približna povprečna starost tvojih spletnih prijateljev na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- Od 13 do 20 let.
 - Od 21 do 30 let.
 - Nad 30 let.
15. Kolikšno je okvirno število tvojih tesnejših prijateljev v vsakdanjem življenju? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- Do 5.
 - Od 6 do 10.
 - 11 in več.
16. Kako pomembne so zate spodaj zapisane izjave? (V ustrezna okenca vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- manj pomembno, 2-pomembno, 3- zelo pomembno). Številke se lahko ponovijo.

Trditve	Razvrščanje od 1 do 3
<i>Na Facebooku imam veliko spletnih prijateljev.</i>	
<i>Pomembno je, da moje objave pozitivno komentira veliko spletnih prijateljev.</i>	
<i>Na Facebooku klepetam s spletnimi prijatelji.</i>	

17. Ali poznaš načine za nastavitev zasebnosti na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- Da.
 - Ne.
18. Če si na 17. anketno vprašanje odgovoril/-a z DA, nam zaupaj, na kakšen način si se poučil/-a o možnostih zaščite na Facebooku. (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)
- V pogovoru s prijatelji.
 - V pogovoru s starši in drugimi sorodniki.
 - Na straneh Facebooka.
 - Na spletnih forumih.
 - Drugo: _____

19. Če si na 17. anketno vprašanje odgovoril/-a z DA, nam zaupaj, ali imaš svoj osebni profil zaščiten z nastavitvijo zasebnosti. (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

20. Ali si bil/-a žrtev zlorabe na spletnih straneh Facebooka? (V ustrezna okenca vpiši številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- nikoli, 2- redko, 3-pogosto). Številke se lahko ponovijo.

Trditve	Pogostost zlorabe
<i>Spletni prijatelj se je predstavljal na neresničen, lažen način.</i>	
<i>Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.</i>	
<i>Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.</i>	
<i>Spletni prijatelj je uporabil mojo objavo (besedilo, sliko) z namenom, da bi me prizadel.</i>	

21. Ali so starši tvoji dodani prijatelji na Facebooku? (Obkroži črko pred ustreznim odgovorom.)

- c) Da.
- d) Ne.

22. Napiši razlog, zakaj starši so oziroma niso tvoji dodani spletni prijatelji.

23. Kako pogosto se s starši pogovarjaš o socialni spletni strani Facebook? (Spodaj zapisane trditve označi s številkami od 1 do 3, pri čemer 1 pomeni-nikoli, 2- redko, 3-pogosto). Številke se lahko ponovijo.

Trditve	Pogostost trditve
<i>S starši se pogovarjam o svojih aktivnostih na Facebooku.</i>	
<i>S starši se pogovarjam o vsebinah, s katerimi se srečujem na Facebooku.</i>	
<i>S starši se pogovarjam o možnih zlorabah spletnega socialnega omrežja.</i>	
<i>S starši se pogovarjam o tem, kako ravnati v primeru zlorabe na spletnem socialnem omrežju.</i>	

Hvala za Tvoje sodelovanje.

Raziskovalke Nika, Lara in Nika

8. 2 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA DIJAKE

Anketni vprašalnik za dijake je identičen vprašalniku za učence (izvzeto je le zadnje, tj. 23 vprašanje), zato ga ne objavljamo v celoti.

8. 3 ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ZAPOSLENE ODRASLE OSEBE (učitelje in starše učencev osnovne šole)

ANKETNI VPRAŠALNIK

Smo učenke osmega razreda Osnovne šole Frana Roša. Odločile smo se za raziskovalno delo na področju spletnih socialnih medmrežij. Naslov naše naloge je Prednosti in pasti Facebooka. Vaši odgovori nam bodo v pomoč pri ugotavljanju prednosti in pasti družabnega spletnega omrežja, zato se Vam zahvaljujemo za pomoč in sodelovanje.

- 1. Spol (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Ženski.
 - b) Moški.

- 2. Zaposlitveni status (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Učenec.
 - b) Dijak.
 - c) Zaposlena odrasla oseba.
 - d) Drugo: _____

- 3. Ali uporabljate katero od spletnih socialnih omrežij? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Da.
 - b) Ne.

- 4. Katero spletno socialno omrežje uporabljate? (Obkrožite črke pred ustreznimi odgovori.)**
 - a) Facebook.
 - b) Netlog.
 - c) MySpace.
 - d) Zorphia.
 - e) Twitter.
 - f) Sthyle.
 - g) Drugo: _____

- 5. Če ste pri četrtem anketnem vprašanju obkrožili več odgovorov, zapišite, katero od spletnih socialnih omrežij uporabljate najpogosteje.**

- 6. Koliko časa dnevno preživite na Facebooku?(Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)**
 - a) Do 1 ure.
 - b) Od 1 do 3 ure.
 - c) Več kot 3 ure.

PREDNOSTI IN PASTI FACEBOOKA

7. Spodaj zapisane dejavnosti razvrstite po količini časa, ki jim ga dnevno posvečate doma. Dejavnost razvrstite s številkami od 1 do 4, pri čemer pomeni 1 najmanj časa, 4 pa največ. Vsako številko uporabite samo enkrat.

Dejavnost	Količina časa z razvrščanjem od 1 do 4
<i>Delo za šolo, dom, poklicne obveznosti ...</i>	
<i>Druženje s prijatelji.</i>	
<i>Pogovor z družinskimi člani.</i>	
<i>Aktivnosti na Facebooku.</i>	

8. Kako usklajujete dnevne obveznosti (učenje, delo ...) z aktivnostmi na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Dan si ustrezno organiziram. Zaradi aktivnosti na Facebooku ne trpijo moje ostale obveznosti.
- b) Dnevne obveznosti občasno zanemarim zaradi aktivnosti na Facebooku.
- c) Svoje dnevne obveznosti pogosto zanemarjam, saj aktivnosti na Facebooku posvečam preveč časa.

9. Zakaj uporabljate Facebook? (V okenca ob posameznih trditvah zapišite številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1 – nikoli, 2- občasno, 3- pogosto.) Enako številko lahko uporabite večkrat.

Iščem podatke za šolske oz. poklicne namene.	
Iščem informacije na področju lastnih interesov izven šolskih oz. poklicnih namenov.	
Spoznavam nove ljudi.	
Iščem ljubezensko zvezo.	
Ohranjam stike s prijatelji.	
Zabavam se in sprostim.	
Drugo: _____	

10. Pridobitve, ki jih nudi Facebook, razvrstite s številkami od 1 do 8, pri čemer pomeni 1 najmanj pomembno, 8 pa najbolj pomembno. Vsaka številka se lahko pojavi samo enkrat.

	Ohranjam stike s prijatelji in znanci.
	Iščem nove prijatelje.
	Vključujem se v spletne skupine na podlagi skupnih interesov.
	Oglašujem dogodke.
	Gledam slike svojih prijateljev in prebiram sporočila, ki so mi jih poslali.
	Spremljam dogodke in novice.
	Zabavam se in sproščam.
	Iščem novo ljubezensko zvezo.

11. Ali spodaj navedene trditve veljajo za vas? (Naredite križce v ustrezna okenca tabele.)

Trditve	DA	NE
<i>Imam svojo skupino prijateljev.</i>		
<i>V družbi prijateljev se čutim sprejetega/-to.</i>		
<i>Sem prijazna oseba, odprta za nova prijateljstva.</i>		
<i>Sem vztrajna in zanesljiva oseba.</i>		

12. Na katerega od načinov lažje in bolj sproščeno komunicirate? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Preko Facebooka.
- b) Iz oči v oči.

13. Kolikšno je okvirno število vaših spletnih prijateljev na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Do 100.
- b) Od 100 do 1000.
- d) 1000 in več.

14. Kakšna je približna povprečna starost vaših spletnih prijateljev na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Od 13 do 20 let.
- b) Od 21 do 30 let.
- c) Nad 30 let.

15. Kolikšno je okvirno število vaših tesnejših prijateljev v vsakdanjem življenju? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Do 5.
- b) Od 6 do 10.
- c) 11 in več.

16. Kako pomembne so za vas spodaj zapisane izjave? (V ustrezna okenca vpišite številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- manj pomembno, 2-pomembno, 3- zelo pomembno). Enake številk se lahko večkrat ponovijo.

Trditve	Razvrščanje od 1 do 3
<i>Na Facebooku imam veliko spletnih prijateljev.</i>	
<i>Pomembno je, da moje objave pozitivno komentira veliko spletnih prijateljev.</i>	
<i>Na Facebooku klepetam s spletnimi prijatelji.</i>	

17. Ali poznate načine za nastavitev zasebnosti na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

18. Če ste na 17. anketno vprašanje odgovorili z DA, nam zaupajte, na kakšen način ste se poučili o možnostih zaščite na Facebooku. (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) V pogovoru s prijatelji.
- b) V pogovoru z drugimi sorodniki.
- c) Na straneh Facebooka.
- d) Na spletnih forumih.
- e) Drugo: _____

19. Če ste na 17. anketno vprašanje odgovorili z DA, nam zaupajte, ali imate svoj osebni profil zaščiten z nastavitvijo zasebnosti. (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom.)

- a) Da.
- b) Ne.

20. Ali ste bili žrtev zlorabe na spletnih straneh Facebooka? (V ustrezna okenca vpišite številke od 1 do 3, pri čemer pomeni 1- nikoli, 2- redko, 3-pogosto). Enake številke lahko večkrat ponovite.

Trditve	Pogostost zlorabe
<i>Spletni prijatelj se je predstavljal na neresničen, lažen način.</i>	
<i>Spletni prijatelj me je s svojimi objavami žalil.</i>	
<i>Spletni prijatelj je izkoristil moje zaupanje.</i>	
<i>Spletni prijatelj je uporabil mojo objavo (besedilo, sliko) z namenom, da bi me prizadel.</i>	

21. Ali so vaši otroci vaši dodani prijatelji na Facebooku? (Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom).

- c) Da.
- d) Ne.

22. Napišite razlog, zakaj otroci so oziroma niso vaši dodani spletni prijatelji.

Hvala za Vaše sodelovanje.

Raziskovalke Nika, Lara in Nika

AVTORICE:

Lara Oset

Nika Vanovšek

Nika Zaveršek

MENTORICA:

Blanka Skočir

RAČUNALNIŠKA OBDELAVA:

Lara Oset

Nika Vanovšek

Nika Zaveršek

FOTOGRAFIRANJE:

Lara Oset

LEKTORIRANJE:

Blanka Skočir

VEZAVA:

Knjigoveznica Bogataj

OŠ FRANA ROŠA CELJE**ŠTEVILO IZVODOV: 7**

CELJE, MAREC 2011

